

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

NOVI GLAS

CENA 1500 LIR 0,77 €

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

IZZA KONGRESA

Po naslovu sodeč bi se lahko kdo spomnil na roman znanega slovenskega pisatelja, obenem župana in politika, ki pripoveduje o znanem Ljubljanskem kongresu v prvi polovici 19. stoletja, znanem tudi kot "kongres treh cesarjev" (avstrijski in ruski cesar ter neapeljski kralj). V našem primeru pa gre za mnogo manj imenitno in veliko srečanje, ki pa je bil tudi kongres delovnega značaja. Manj slavnostno srečanje, ki pa je obsegalo tudi križarjenje z admiralsko ladjo po vodah ob izlivu oz. Delti reke Pad. Vode pa je bilo itak vse preveč, ker je poleg rečne kar precej padala tudi z neba...

Šlo je za letno zborovanje italijanskih katoliških tednikov oz. njih zveze FISC. Potekalo je v središču Padske nižine v mestu Rovigo, ki leži med rekama Adičo in Pad. To je znana pokrajina Polesine, kjer so bile pred pol stoletjem hude poplave. Te zemljepisne podrobnosti niso tu odveč, saj je bila tema zborovanja prav Zemlja - Mati, in to z vsem, kar je s tem v zvezi. Vloga domače zemlje, obramba in razvoj teritorija, politika okolja in ekološki problemi - to in še marsikaj drugega je bilo na dnevnem redu teh dni.

Naj samo na kratko uokvirimo vse to v delovni program teh dni. Zborovanje se je začelo v lepem gledališču Teatro sociale v Rovigo (slika na strani 2). Mesto je tipično venetsko središče. Start del z ozkimi ulicami in večjimi trgi, mnogimi cerkvami (kot romansko stolnico), zgodovinskimi palačami in vltami, na drugi strani pa še modernit del, kot je običajno v vsakem mestu. Sledila je la-djska plovba po Padu, še zadnji dan pa razprava v večjem auditoriju mestnozdravstvene enote.

Zanimiv je bil zlasti prvi uradni večer z odprtjem kongresa, ki so se ga udeležile razne cerkvene in mestne oblasti, med temi predsednik dežele Veneto in krajevni škof. Škofija se uradno imenuje Rovigo-Adria. To zborovanje je privedl škofjski tednik iz Roviga La Settimana, ki prav letos obhaja svojo 100-letnico; to so privedl hoteli primer-no obeležiti in praznovati ta nevsakdanji jubilej. Na tem večeru v mestnem gledališču je zelo pomenljive besede o verskem oz. katoliškem tisku izrekel domači škof msgr. A.B. Mazzocato. Med drugim je škof poudaril vlogo takega tiska v domači župniji, ki je prva celica družbe v cerkvenem okviru. To je zelo zgovorno tolmačil prav iz etimološkega izvora besede župnija, in sicer v italijanski oziroma v grškem jeziku, ki pomeni "med hišami, domovi" (para oikla).

Seveda ob vsem tem lahko mi povzamemo današnji pomen oz. vlogo katoliškega tiska. Zlasti Slovenci imamo v tem smislu že precej staro tradicijo, saj jo navadno beležimo zlasti od Slomškovihih velikih tiskovnih pobud dalje, pa recimo še ob drugih podobnih primerih (časopis Zgodnja danica Luke Jerana). Ne bomo tu spet podrobno spominjali na Slomškove iniciative, kot so bile ustanovitve Mohorjeve družbe, revija Drobntinice in vzgojna povest Blaž in Nežica, ki danes kažejo prvega slovenskega blaženega škofa v najboljši luči. Tudi danes se, hvala Bogu, naš dobri tisk nima kaj skrivati, saj ima tako v matični domovini kot v zamejstvu še vedno zelo aktualno mesto.

ANDREJ BRATUŽ

ZA BLIŽNJE POLITIČNE VOLITVE

KOCKA JE PADLA

ERIKA JAZBAR

Živimo v Italiji, kjer smo vsako leto državljani poklicani na volišča za razne volilne preizkušnje. Letos nas čaka kar nekaj izzivov, ki za našo narodnostno skupnost niso drugozrednega pomena.

V nedeljo, 13. maja, bomo obnovili parlament, nato bo na vrsti po vsej verjetnosti referendum, na katerem se bomo izrekli v prid ali proti spremembam ustave v smeri federalističnega ustroja, ki jih je parlament izglasoval zadnje dni svojega mandata; 10. junija pa bodo v naši deželi upravne volitve, na katerih bomo obnovili tri pokrajinske svete, kjer smo Slovenci zgodovinsko prisotni, ob tem pa na Tržaškem občinska sveta za Trst in Milje ter na Goriškem med drugimi za Tržič in Ronke. Do teh volitev bo prišlo junija, ker ima naša dežela avtonomni statut in s tem pristojnost, da sama izbere datum upravnih volitev.

Drugo nedeljo v mesecu maju se bodo italijanski volilni upravičenci odločili za Berlu-

scnijiavo ali Rutellijevo opcijo. Potrdili bodo zaupanje delu levosredinske vlade ali vprašali za obnovo oblasti.

Med ostrimi političnimi polemikami, do katerih je prišlo v zadnjih tednih okoli satiričnih oddaj, novinarskega poklica in težkih besed, ki marsikdaj segajo v vzdušje petdesetih let, so se v Rimu med drugim odločili o imenih kandidatov v volilnih okrožjih po Italiji. Izbra kandidatov je v večinskem volilnem sistemu bistvenega pomena, saj dana koalicija zmagala na volitvah na podlagi predstavnikov, ki jih izvoli v parlament, medtem ko je globalno število prejetih glasov lahko tudi relativno. Zato je še kako pomembno, kdo je kandidat v danem okrožju. V tej luči so levosredinski veljaki, z Rutelijem na čelu, večkrat izjavili, da so kriteriji izbire kandidatov kvaliteta, reprezentativnost na teritoriju in izkušnje v upravnem političnem svetu. Vsaj tako je bilo rečeno.

Zadnje besedo imajo pri imenih kandidatov osrednji tajniki strank v Rimu oz. sam

Rutelli, pri tem pa morajo upoštevati kompaktnost krajevnih tajnikov koalicije. Ravno v tem je glavni del igre. Če se obe duši levosredinske koalicije (levica in Marjetica) zmenita za imena krajevnih kandidatov, ima Rim pri tem pogosto bolj malo besede. Če pa se zgodi, da je koalicija na krajevni ravni šibka in ji ne uspe do skupnih imen, obstaja realna možnost, da nastopi Rim in imenuje kandidata, ki je lahko vsiljen od zgoraj, če je to krajevni veljak, ali od zunaj, ko je okrožje "gotovo".

Naša dežela izvoli v italijanski parlament 13 poslancev in 7 senatorjev. Od teh je neposredno izvoljenih 10 poslancev in 5 senatorjev, medtem ko so ostali izvoljeni v proporcionalnem delu oz. z ostanki. Mandat traja 5 let, imena kandidatov pa morajo liste in koalicije predstaviti do 8. aprila.

V zadnjih mesecih smo lahko na časopisih veliko brali o raznoraznih izjavah in hipotezah glede imen, navotežij, kriterijev in še kaj.

STRAN 3

PO MILOŠEVIČEVI PREDAJI

NOVA STRAN V ZGODOVINI BALKANA?

Po 36 urah obleganja trinadstropne, luksuzne vile na Dedinju se je Slobodan Milošević v nedeljo, 1. aprila, zgodaj zjutraj končno predal srbskim varnostnim silam, ki so tako lahko izvedle sodni nalog za aretacijo in ga odpeljale v centralni beograjski zapor. Med obleganjem Miloševićeve rezidence so policijske sile sicer nekajkrat poskušale s silo izvršiti nalog o aretaciji, a so brž ugotovile, da ne bi šlo brez prelivanja krvi, ker je bilo v vili najmanj 40 do zob oboroženih in bivšemu predsedniku slepo vdanih varnostnikov. Poleg tega je v neposredni bližini vile stala sicer ne prav številna množica Miloševićevih privrženecv in skušala preprečiti ali vsaj ovirati akcijo policijskih sil. Več ur ni bilo tudi povsem jasno, kako se bo obnašala vojska, ki je od zunaj "stražila" vilo. Poteči je moralo več ur, preden je iz glavne-ga stana pušilo sporočilo, da vojska ne bo ovirala dela policijskih agentov. Milošević je po prvih urah, med katerimi se je vedel zelo nastopaško in celo zagrozil, da ga ne bodo dobili v roke živega, pristal na pogovor s Čedomirom Jovanovićem, mladim voditeljem parlamentarne skupine, kateri politično pripada tudi predsednik srbske vlade Zoran Djindjić, in v prisotnosti svojega odvetnika končno privolil, da so ga agenti odvedli iz vile in ga odpeljali v zapor. Živčnost je bila tedaj v hiši gotovo na visku, saj je Miloševićeva hči Marija, ki je bila ob svoji materi Mirjani, oddala nekaj strelav iz samokresa, ki pa za srečo niso zadeli nikogar.

Slobodan Milošević, ki je dolgih 13 let bil neomejeni gospodar na obširnem območju Balkana, je bil aretiran po nalogu srbske sodne oblasti, ki ga obtožuje, da je zlorabljal oblast, si nezakonito prisvojil velike vsote denarja - baje v vrednosti 1.200 milijard lir - s čimer je utrjeval svoj režim in svojo socialistično stranko; odredil je izvoz v tujino znatne količine zlatih rezerv ter da je dal pobiti ali ugrabiti več svojih resničnih ali domnevnih političnih nasprotnikov.

DL / STRAN 3

SLOVENCIM VOLITVE

ZAJAMČENO ZAŠTOPSTVO EDINA REŠITEV

DRAGO LEGIŠA

Iz članka Erike Jazbar je jasno razvidno, da je naša slovenska manjšina v Italiji spet pred zelo hudo preizkušnjo. Nobenega jamstva namreč ni, da bomo v novi zakonodajni dobi v rimskem parlamentu imeli predstavnika iz svojih vrst. Zanimivo in hkrati poučno je, da za "Oljko" ni bilo samo po sebi razumljivo, da mora v goriškem senatnem okrožju nastopiti slovenski kandidat, četudi se je bil pokojni senator Bratina svoj čas potrudil, da so v goriško volilno okrožje bile vključene tudi tri občine s Tržaškega in domala vse občine v Benečiji. S tem naj bi se očitno olajšala izvolitev slovenskega senatorja, kar se je v legislaturi, ki se je iztekla, tudi uresničilo, saj je bil najprej izvoljen Darko Bratina,

po njegovi prezgodnji smrti pa Dimitrij Volčič. Sicer je treba priznati, da so bili za njuno izvolitev odločilni predvsem glasovi furlanskih in v manjši meri italijanskih volivcev ter volivk.

Na volitvah 13. maja bo v tem okrožju nastopil slovenski kandidat Miloš Budin, ki je vidnejši predstavnik Levih demokratov in že dva mandata tudi deželni svetovalec Furlanije-Juljske krajine. Za njegovo kandidacijo v tem okrožju je bil potreben, kot smo slišali, poseg iz Rima, češ da je bilo treba najti mesto za kandidacijo ministra Bordona, ki je na Tržaškem predvsem znan po tem, da je bil župan v Miljah (izvoljen na listi KPI).

Možnost izvolitve slovenskega kandidata je tokrat gotovo manjša, saj bodo volivci, zlasti Furlani in Italijani, čutili,

da je bil domači kandidat, kakršen je bil pokojni prof. Bratina, zastavljen, za Volčičevo izvolitev pa je bilo, kot vemo, odločilno dejstvo, da ga tako rekoč pozna vsa Italija, ker je desetletja nastopal na ekranih državne televizije in poleg tega več let preda val na univerzi v Gorici. Za Budinovo izvolitev ne bodo torej odločilni glasovi slovenskih volivcev in volivk, temveč glasovi furlanskih in italijanskih volivcev.

Ob tem seveda ne moremo mimo dejstva, da naši slovenski manjšini v Italiji ni zajamčena pravica do lastnega predstavnitva v obeh vejah rimskega parlamenta, zaradi česar smemo upravičeno trditi, da taka odsotnost predstavlja hudo pomanjkljivost v demokratični državi ureditvi.

STRAN 3

Temelji evropske kulturne (in tudi duhovne) istovetnosti so se zelo omajali. Iščemo nekaj novega, neko novo oporo... neko novo zgodbo. Nekateri iščejo drugega boga, drugi iščejo (če sploh iščejo) nekaj, kar sami ne vedo, kaj je. To je današnji Balkan v današnji Evropi. Današnji Balkan je simptom današnje Evrope. Samo izredno zlohoten um je lahko s tem zadovoljen. S svetom, v katerem živimo, nekaj resnično ni v redu. Isto velja za Evropo in za Balkan. Vprašanje oz. tema je Drugi Balkan? Bojim se, da je odgovor samo eden: če kdo res želi drugi Balkan (upam, da vsak izmed nas iz neklih svojih razlogov to želi), to mora vedeti, da ta isti drugi Balkan netzbežno predpostavlja drugo Evropo. Kakršna Evropa, takšen Balkan.

PETAR JEVREMOVIČ, DRUGO BALKANA, GORICA 2001

- 02 Janez Povše MILOŠEVIČ ALI VPRAŠANJE ODGOVORNOSTI
- 02 Breda Susič "NA BLIŽNJEM VZHODU NIČ NOVEGA"
- 03 Drago Legiša / intervju FABIO GERGOLET
- 05 Jurij Paljk SVETLA STRAN BALKANA
- 06 Peter Szabo OSVOBAJANJE

- 09 Ivan Žerjal / pogovor ANDREJ ŠTEKAR
- 10 Jože Štucin POMLADNI ZVOKI
- 12 Mihaela Pirih BEREMO, POSLUŠAMO, DOŽIVJAMO, RASTEMO
- 15 Harjet Dornik SLAVNOSTNI VEČER OB 90-LETNICI SPDG
- 15 Igor Cotič SKUPNI PROJEKTI, IZZIV ZA MLADE

OB ZGODOVINSKIH OBLETNICAH

ŠESTDESETLETNICA VELIKIH DOGODKOV

MARTIN KRANNER

Dva meseca v letu 1941, marec in april, sta usodno znamenovala našo polpreteklo dobo. Trije oz. štirje datumi tistih dveh mesecev bodo ostali zapisani s črnimi črkami v naši zgodovini zaradi dogodkov, ki so povzročili, da je bil naš narod potegnut v vojno vihar, da je s tolikimi žrtvami plačal komunistično revolucijo, protirevolucijo in državljansko vojno ter da je celih 45 let trpel pod jarmom nasilne oblasti komunistične partije.

Dne 25. marca 1941 je moral regent knez Pavel, ki je v prvi (kraljevini) Jugoslaviji "vladal" namesto mladoletnega Petra (njegov oče kralj Aleksander je bil leta 1934 umorjen v Marseju), na Dunaju pod silnim pritiskom od strani Nemčije podpisati pristop k "trojnemu paktu", ki so ga sestavljali Hitlerjeva Nemčija, Mussolinijeva Italija in Japonska. (Jugoslavija je bila obkoljena od vseh strani od "sovražnih" držav: Nemčije, Italije, Madžarske, Bolgarije in Albanije, le proti Grčiji je bila prosta, kjer so tedaj še bili Angleži, ker so premagali Italijo, ki je napadla Grčijo). Nemčija je obljubila, da bo spoštovala neodvisnost Jugoslavije in tudi ne bo smela svoje vojske prevažati čez njeno ozemlje (če bi napadla Angleže v Grčiji).

(Vele)srbi, ki so nasprotovali regentu oz. vladi, je konec avgusta 1939 priznala Hrvatom samoupravo, so izbrali

podpis pristopa, so mu nasprotovali in general Simović je z državnim udarom 27. marca odstavil vladno in regenta kneza Pavla, sestavil novo vladno "narodne sloge", postal njen predsednik, mladoletnega kralja pa proglasil za vladujočega kralja Petra II. Nova vlada je ustno obvestila Berlin in Rim, da bo spoštovala pristop, ni pa tega storila pismeno, čeprav je bila opozorjena, da mora to napraviti. S tem je zapečatila usodo Jugoslavije! Hitler je 27. marca ukazal njeno razbitje.

Nova vlada oz. Beograd je reagiral tako, da je nahujskal mlade demonstrante, da so po ulicah kričali: "Rajši vojna kot pakt" (Bolji rat nego pakt). Ta parola se je prenesla tudi v Ljubljano, tudi tam so (smo) predvsem mladi študentje kričali isto geslo. Na stotine mladih prostovoljcev študentov se je (smo se) podalo proti Zagrebu (na Hrvaškem naj bi se jugoslovanska vojska postavila proti Nemcem). Nekateri prostovoljci so (smo) prišli samo do Novega mesta. Tiste na poti v Zagreb so zajeli ustaši, jih zaprli, trpinčili in nekatere celo ustrelili. Šele prihod Nemcev jih je rešil iz ustaških rok.

Na cvetno nedeljo, 6. aprila 1941, navsezgodaj so nemški bombniki brez vojne napovedi začeli bombardirati Beograd. Takoj so bile uničene vse telefonske in radijske centrale, tako so bile pretrgane vse veze z ostalimi deli Jugoslavije. Prek meje pa so vdirale in zasedale

ozemlje nemške, italijanske (te šele 11. aprila), madžarske in bolgarske čete. Jugoslavija je bila zasedena. Slovenija je ostala brez pravega vodstva, kajti predsednika SLS dr. Franca Kučarja, ki je nasledil umrlega dr. Antona Korošča, je v Beogradu ubila bomba, minister dr. Miha Krek pa je odšel v tujino skupaj z jugoslovansko vlado. Vendar je ban Slovenije dr. Marko Natlačen že 6. aprila popoldne sklical predstavnike petih legalno priznanih strank - komunistične partije Slovenije niso vabili, ker je bila ilegalna - in ustanovili so Narodni svet.

Komunistična partija Slovenije, čeprav maloštevilna, je bila organizacijsko dobro pripravljena. Ker je imela v načrtu po navodilih in programu Kominterne prevzem oblasti z revolucijo, je vojne razmere in zmedo takoj izrabila. Dne 27. aprila 1941 naj bi v Ljubljani sklicala sestanek, na katerem so bili navzoči trije člani komunistične partije (Kidrič, Bebler, Zihherl), en krščanski socialist (Fajfar), en levičarski član "Sokola" (Rus), trije levičarsko usmerjeni kulturniki (Vidmar, Ferdo Kozak, Franc Šturm). Tisti dan naj bi bila ustanovljena Protiimperialistična fronta slovenskega naroda (Sovjetska zveza je imela nenapadno pogodbo z Nemčijo!). To ime je prišlo na dan šele po napadu Nemčije na SZ 22. junija. Po napadu se je preimenovala v Osvobodilno fronto (11. julija).

KRIZA SE ŠE VEDNO NADALJUJE

"NA BLIŽNJEM VZHODU NIČ NOVEGA"

BREDA SUSIČ

"Drugi protagonisti, ista zgodba!", kar bi pomenilo "na Bliznjem vzhodu nič novega!" - in to kljub obljubam novih državnikov, ki sooblikujejo politiko na tem vročem koščku zemeljske oble. Tako komentira najnovejšo dogodke Toni Karon v ameriškem tedniku *Time*. Minuli teden je bil eden najbolj krvavih od začetka nove intifade. Napetost je v ponedeljek, 26. marca, močno narasla po uboju izraelske 10-mesečne deklice iz okolice Hebrona. V sredo je sledila vrsta palestinskih atentatov, med žrtvami sta zopet bila dva izraelska dečka. Izraelska vojska ni reagirala do srede ponoči, ker se je ministrski predsednik Sharon hotel izogniti skupinskim obsodbam arabskih držav in je zato čakal na konec vrha Arabske lige, ki je zasedala ravno tiste dni v Jordaniji. Izraelski odgovor pa zato ni bil nič manj odločen: napadi s helikopterji in tanki na važne palestinske postojanke, streljanje na manifestante, vdor na ozemlje, ki ga po dogovoru že upravljajo Palestinci - in s tem kršitev sporazuma.

Scenarij se torej tragično ponavlja, kljub temu da je Ariel Sharon med volilno kampanjo zagotavljal, da ne bo ponavljal napak, ki jih je delal takratni ministrski predsednik Barak, in da bo učinkovito zagotovil varnost Izraelcem. V resnici pa v teh dneh ni znal pokazati nikakršnega novega prijema in je, tako kot njegov predhodnik, reagiral z orožjem. Toda Sharonovi tanki verjetno ne bodo ustavili palestinske intifade, tako kot je niso Barakovi. Arafat je konec minulega tedna obtožil Sharona, da je pripravil širok vojni plan, s katerim bo v stotih dneh prizadel celotno struktu-

ro palestinske narodne oblasti. Izraelski diplomati so to zanimali, vendar so dogodki v naslednjih dneh (z bombardiranjem palače palestinskih varnostnih služb, zaprtjem elitnih Arafatovih vojakov in umorom vidnega predstavnika Jihada) skoraj potrjevali Arafatove sume.

Vsi izraelski državniki krivijo Arafata samega za teroristična dejanja minulih dni. To, kar v resnici mislijo, je, da palestinski voditelj noče preprečiti nasilnih dejanj. Resnici na ljubo se vsi opazovalci mednarodne politike že več časa sprašujejo, koliko dejanske moči ima Arafat še v lastnih rokah, oziroma če bi bil sploh sposoben direktno vplivati na arabske oborožene skupine, kakršni sta Hamas ali islamska Jihad, ki sta prevzeli odgovornost za srhljive atentate minulega tedna.

Karon pa v svoji prodorni analizi opozarja, da bo pravzaprav odgovor na to vprašanje postranskega pomena, vse dokler bo Arafat zaradi prekinitve mirovnih pogajanj ocenjeval, da so teroristični napadi in stopnjevanje nasilja v korist njemu in ciljem njegove organizacije. "Brez mirovnih pogajanj, ki bi kazala na možnost ustanovitve palestinske države na Zahodnem bregu in v Gazi s prestolnico v Jeruzalemu, bi

Arafat s tem, da enostavno priateljstvo z Izraelci, pridobil malo ali nič. Med obdobjem Clintonovega predsedovanja je stopnjevanje nasilja vsakič povzročilo ameriško posredovanje in iztrženje novih pridobitev od Izraelcev. In čeprav se obe strani vztrajno branita tega scenarija, bi lahko Arafat mirno verjel, da bo stopnjevanje nemirov izboljšalo njegovo diplomatsko vplivnost."

Če torej verjamemo tem ocenam, se situacija ne bo spremenila, vse dokler ne bosta ključna protagonista, to sta Ariel Sharon in George Bush ml., spremenila svoje taktike igre in dala Arafatu več maneverskega prostora. Verjetno bi bilo pametno, da bi ameriški predsednik preklinal svojo odločitev, da se direktno ne bo vpletal v izraelsko-palestinski spor, pač pa da bo svoj interes usmeril le na ohranjanje stabilnosti na celotnem območju Bliznjega vzhoda. Tako kot njegov predhodnik bi moral direktno vplivati predvsem na izraelske predstavnike, jih pripraviti na nadaljevanje mirovnih pogajanj in omehčati njihova stališča. Sharon pa naj bi končno spregledal, da bo brez obnove pogovorov zelo težko prišlo do pomiritve ali konca intifade.

S 1. STRANI

KONGRES

Znani francoski katoliški filozof 20. stoletja Jacques Maritain je napisal zelo tehtne misli o vlogi katoliškega tiska. Naj omenimo nekako paradoksalno misel tega avtorja, ko zatrjuje, da na eni strani najvišje cerkvene oblasti poudarjajo velik pomen tega tiska, na drugi strani pa se kaže skromen odmev tega, kar naj bi sicer mnogokrat najboljše profesionalne sposobnosti ljudi naredila na tem področju.

Kako to? Človeške sposobnosti so pač omejene.

Seveda pa z božjo pomočjo gre tudi naš tisk naprej in se v sodobnih oblikah us-

trezno predstavlja svojim bralcem.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

MILOŠEVIĆ ALI VPRAŠANJE ODGOVORNOSTI

Ob dogodkih, kot je odločitev aretacije Slobodana Miloševića, se ne glede na iztek živo postavlja v ospredje vprašanje odgovornosti. Vprašanje odgovornosti vodilne politične osebnosti, ki je bila znotraj svojega prostora dolga leta absolutno prevladujoča. Osebnosti, ki je bila do nedavnega vselej demokratično potrjena s strani svojega ljudstva in je torej izvajala tisto, kar si je večji del srbskega naroda želel, namreč osvojitve takšnega državnega oziroma ozemeljskega prostora, v katerem bodo lahko skupaj živeli prav vsi njegovi pripadniki. Odpira se torej vprašanje odgovornosti tako imenovanega leaderja oziroma karizmatične osebnosti, ki naj bi bila sedaj zaradi svojih političnih dejanj predvsem pa idej obravnavana kot zločinec. Kaj je mogoče govoriti o krivdi voditelja, ki je imel za seboj ljudske množice? Kaj ni Milošević izvajal le tisto, kar si je v določenem trenutku želela večina njegovega naroda? Česa naj bi bil torej kriv, če je le služil svojim ljudem? Kaj ni na ta način opravljal najvišjo in najplemenitejšo dolžnost ter poslanstvo? Osrednji krivec za krvava leta in krvave dogodke je torej narod sam? Kako bi bil lahko kriv en sam človek, pa čeprav voditelj, in ne množice, ki štejejo na tisoče in celo milijone posameznikov?

Zameglitev odgovora je v dejstvu, da se politični voditelji v kočljivih situacijah znajo zelo dobro sklicevati na narod in ne na volitve, ki so

jih potrdile, zaradi česar jim je osebno krivdo težko dokazati. V preteklosti so se mnogi med njimi moralni obsodbi izmuznili, toda ob koncu druge svetovne vojne je sojenje nacističnim zločincem dokazalo, da je človeštvo bistveno napredovalo in zna dokazati krivdo vodilnih osebnosti. Jasno je, da je vsaki posameznik odgovoren za svoja dejanja, toliko bolj pa tisti, ki zavzema visoke družbene položaje. Vodilne politične osebnosti po svoji funkciji predlagajo določene odločitve in v teh njihovih predlogih je že vsebovana njihova odgovornost, ki je ne more zamegliti niti dejstvo, da so potem njihovim predlogom sledile množice. In kadar ti predlogi spodbujajo lastne ljudi k občutku večvrednosti v odnosu na drug narod, vero ali raso, tedaj so to dejanja proti človeštvu, za katera je seveda v dobro vseh nujno dajati odgovor. Krivda je na ta način brezprizivno dokazana, pa čeprav krivec ni z lastnimi rokami nikomur storil nič žalega.

Sposobni smo torej izluščiti dejanje vodilne osebnosti proti človeštvu, postavljeni pa smo že pred nove izzive: kako odkriti vse tiste odločujoče ljudi, ki že leta in leta prikrivajo javnosti podatke v zvezi s proizvodnjo in načinom življenja, ki uničuje naravo, spreminja podnebje, ogroža prehrano in se poigrava z radioaktivnimi snovmi? Ne gre za vojaške napade, pa vendar so tudi to dejanja proti človeštvu.

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,

INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL. 0481 533 177

FAX 0481 536 978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL. 040 365 473

FAX 040 775 419

E-MAIL nglasts@tin.it

NOVA STRAN

Pred temi vsekakor hudimi obtožbami se bo moral Milošević braniti pred pristojnim srbskim sodiščem. Toda njegova zgodba se s tem nikakor ne konča. Znano je namreč, kako zahodne države, z ZDA na čelu, odločno zahtevajo, naj pristojne srbske oblasti poskrbijo, da se Milošević privede pred haško mednarodno sodišče za vojne zločine, saj ga obtožujejo, da je odgovoren za množične umore, deportacije in preganjanja najprej na območju Bosne, nato pa na Kosovu. V zvezi s to zahtevo je znano, kako sedanja oblast v ZRJ poudarja, da noben njen državljani ne more priti pred haško sodišče, ker tega ne predvideva noben zakon. Šele ko bi beograjski parlament odobril ustrezen zakon, bi jugoslovanska oblast svojega državljan lahko predala mednarodnemu sodišču v Haagu.

Vemo pa, kako zlasti ameriška vlada pogojuje denarno pomoč Srbiji oz. ZRJ prav z izvedbo zahteve mednarodnega sodišča za vojne zločine. ZDA so od predvidenih 100 milijonov dolarjev (200 milijard lir) že izročile Beogradu 45 milijonov za obnovo infrastrukture (mostovi, ceste, železnice itd.), ki jih je vojna hudo poškodovala ali celo uničila leta 1999. Znano je tudi, da je bil postavljen natančen rok, in sicer 31. marec, ko bi morali Miloševića aretirati. Prav tako je znano, kako je ameriški predsednik Bush izjavil, da ZDA odločno vztrajajo pri zahtevi, naj se Milošević privede pred sodišče za vojne zločine v Haagu. V ne-

katerih zahodnih krogih pa svariijo pred postavljanjem ultimatom Srbiji, češ da se je treba zavedati, da imamo opravka z zelo ponosnim narodom. Tako je ta narod vsaj dvakrat v polpretekli zgodovini dokazal, da se zna ultimatom tudi upreti. To se je zgodilo leta 1914, ko je Srbija odbila avstroogrski ultimatum, in leta 1941, ko je prav tako gladko odbila Hitlerjev ultimatum.

Ne glede na nadaljnji razplet dogodkov pa je že zdaj jasno, da predstavlja aretacija Slobodana Miloševića prelomnico v zgodovini Srbije, medtem ko še ne moremo govoriti o enaki prelomnici v zgodovini vsega Balkana, saj še ne vemo, kakšen bo nadaljnji razvoj dogodkov na Kosovu in Makedoniji ter v sami Albaniji.

KOCKA JE PADLA

V zadnjem tednu se je po sili razmer slika zbitrila, prišlo je do marsikaterega presenečenja ali razočaranja. Poglejmo podrobneje.

Na Goriškem se je dalj časa zdelo, da je v megli hipotez edina gotovost kandidatura deželnega svetovalca Levih demokratov Micheleja Degrasija za poslansko zbornico. V zadnjem tednu pa se je večmesečna slika sprevrgla in prišlo je na dan ime deželnega tajnika Levih demokratov Alessandra Marana, o katerem se je do zadnjega govorilo, da je bil predviden za proporcni del. Soočanje v tem okrožju bo zanimivo, saj je protikandidat desne sredine deželni odbornik za finance Ettore Romoli. Drugo senatno okrožje, tisto, ki je bilo zarisano na kožo slovenski manjšini namesto postavke o zajamčenem zastopstvu, je bilo kar nekajkrat na prvih straneh krajevnih časopisov, saj so se levosredinski predstavniki izneverili poslanstvu omenjenega okrožja in niso do zadnjega nameravali vzeti v poštev slovenskih imen. V tem primeru je nastopil Rim in plasiral kandidaturu predstavnika Levih demokratov Miloša Budina. V drugem senatnem okrožju je uradno predstavil svojo kandidaturu za Stranko komunistične prenove tudi goriški javni delavec Aldo Rupel, ki se je odločil za izziv, potem ko je kazalo, da se leva sredina ne bo predstavila s slovenskim kandidatom. Po volilni vihrbi bi bilo s tem v zvezi primerno, da bi slovenska manjšina zbrala v šop razne izjave, ki smo jih lahko prebirali v časopisih, in smo jih lahko vedla v nadaljnjih volilnih preizkušnjah. Tudi v tem okrožju bo soočanje med kandidati zanimivo, saj se desna sredina predstavlja s predsednikom deželne vlade Antonionem. Jasno je, da bi njegova morebitna izvolitev v palačo Madame imela nemalo posledic tudi za upravljanje deželne politike. Antonionu je namreč treba dodati ob Romoljevi tudi kandidaturu v "gotovem" okrožju Ferruccia Sara, ki je načelnik skupine FI v deželnem svetu.

ZASTOPSTVO

Ne glede na odkrite ali prikrite pisme, ki jih je deležna v nekaterih italijanskih krogih mlada demokracija v sosedni Sloveniji, je treba odločno poudariti, da je prav Slovenija (z njo tudi Hrvaška) vprašanje predstavnštva svoje italijanske in madžarske manjšine od vsega začetka naravnost vzorno uredila, saj je v ustavi določeno, da imata obe manjšini pravico do svojih predstavnikov v državnem zboru. Na državnozbornih volitvah prejme vsak upravičenec dve glasovnici, tako da mu je zagotovljena splošna volilna pravica, hkrati pa neposredno sodeluje pri izvolitvi predstavnika lastne narodne manjšine.

V tem pogledu prihaja seveda v poštev načelo recipročnosti, in sicer tako imenovane pozitivne recipročnosti, saj se na ta način raven demokracije more le krepiti.

BALKANSKA ŽARIŠČA

DRAGO LEGIŠA

Najprej navidez morda banalno vprašanje: po kateri poti si prišel na omenjeno nevarno območje?

Moram reči, da je bila tokrat sreča na naši strani. Sam sem namreč večkrat odhajal na ta nevarna področja po različnih in večkrat čudnih, neobičajnih poteh: preko Dunaja, Rima, Frankfurt... Tokrat nas je v Makedonijo popeljalo letalo slovenske družbe Adria, ki vsak dan, skupaj z makedonsko letalsko družbo, povezuje Ljubljano s Skopjem. Ni bilo težav!

Kaj ti je na tej poti najbolj padlo v oči?

Če gledamo na krizo z nacionalnega vidika, se pravi, da skušamo dojeti in razumeti pričakovanja albanskega dela prebivalstva, ki skuša priti do nekaterih svojih pravic, se seveda pomembna vidnost, prepoznavnost tega dela prebivalstva. Po vseh albanskih in makedonskih vaseh, ki sem jih obiskal na svojem potovanju, albanskih napisov nisem nikjer videl, čeprav istočasno tudi povem, da jih veliko ni bilo niti v makedonskih vaseh. Tako, da je s tega zornega kota zares slabo stanje: vidne, dvojezične prisotnosti albanskega dela prebivalstva torej gotovo ni nikjer. Gre za številno albansko narodnost, a njene prisotnosti vsaj v javnih napisih ni nikjer, vsaj jaz je nisem zaznal.

Kje natančno si se najdlje zadržal?

Sam sem bil nameščen, kot tudi vsi predstavniki mednarodnega tiska, v Skopju, in to zato, ker je Skopje geografsko zelo blizu Tetova, saj je to mesto oddaljeno le petdeset kilometrov stran. Bil sem torej v makedonski prestolnici, od koder sem hodil na podžetje. V samo Tetovo nisem šel, ker je tja dnevno zahajal kolega Remondino s snemalcem in mi je on posredoval televizijske posnetke, ki sem jih uporabljal, ko sem poročal za našo televizijsko postajo. Sam sem hodil na navidežno obrobna območja in ogledal sem si tudi Titov Veles, ki je etnično še dokaj čist, ker v njem živijo pretežno Makedonci.

Je stanje podobno tistemu na Kosovu?

Ne, sploh ne! Na Kosovu je bila albanska večina nesramno in nedostojno zatirana. Vedeti je namreč potrebno, da na Kosovu živi 93 % albanskih prebivalcev, ki niso imeli nikakršnih pravic! Bili so zatirani dolgo časa in tišina mednarodne skupnosti s tem v zvezi je več kot nesramna, vsaj po mojem mnenju. O tem seveda ne moremo govoriti v Makedoniji, kjer živi albanska manjšina, a Albanci niso zatirani. Ni sicer vidne in dejavne dvojezičnosti, a ne moremo primerjati makedonskih razmer s tistimi na Kosovu, res ne, ker Albanci v Makedoniji niso bili in niso zatirani.

Kateri je pravzaprav strateški cilj Albancev v Makedoniji, ki predstavljajo, če se ne motimo, 30 odstotkov celotnega prebivalstva?

Tudi kar se tiče samih števil, si niso vsi edini o tem, koliko Albancev živi na tem področju. Albancev naj bi bilo po objektivnih kazateljih od 25 do 26 %. Jasno je, da si Albanci sami prizadevajo, da bi pač prikazali večje število in bi tako upravičili svoja dodatna pričakovanja in zahteve. Albanci si prizadevajo predvsem za to, da bi postali konstitutiven narod države Makedonije, ne bi torej bili več obravnnavani kot manjšinski narod. V primeru pa, da bi se to zgodilo, bi bila makedonska država zares minirana od znotraj. Zaščita manjšine je eno, biti konstitutiven narod pa drugo! Dejstvo je, da so Albanci manjšina in Makedonci večinski narod. Spreminjati ustavo je vedno zapleten in dolgotrajen proces, za katerega je potrebno vzpostaviti nove raz-

Naš kolega in prijatelj Fabio Gergolet se je pred kratkim vrnil s službenega potovanja po kriznem območju Makedonije. Redno smo poslušali njegova poročila po slovenskem tržaškem radiu in televiziji; kljub temu smo ga naprosili za pogovor z željo, da bi si naši bralci lahko naredili verodostojno sliko o novem kriznem žarišču na Balkanu. Kolega Fabio je naši želji, kot vedno, rad ustregel, za kar se mu zelo lepo zahvaljujemo.

mere in nove pogoje, ugodne razmere, tako politične kot družbene, kar seveda ni lahko in niti kratkotrajno delo. Oborožena vstaja gotovo ne prispeva k dobremu ozračju in niti k ustvarjanju dobrih razmer! Albanci tudi zahtevajo, da bi univerzo v Tetovu priznali kot albansko univerzo. Po moji oceni je ta pravica po tretji, albanski univerzi nesporna. Tu pa bi dodal, da bi ta univerza morala sloneti na znanstvenih temeljih. Na tej univerzi sicer sam nisem bil, nekateri kolegi pa so mi povedali, da je na tej glavni poudarek na verskih temah, na verski problematiki, da je torej šolanje posvečeno iskanju neke večje verske kohezije in je zato znanstveni del izobraževalnega procesa neke v ozadju. Če je to res, potem je to nesprejemljivo! Albanci se morajo izjasniti, kaj hočejo biti v naši ureditvi in v naši družbi! Vera namreč ne spada na univerzo, prav gotovo ne more biti hrbtnica poučevanja in ne učnih programov, vsaj v zahodni družbi ne. V Sloveniji živi močna albanska narodna skupnost, ki je stvarnost; na jugu Italije so tudi strnjeno naseljeni Albanci. Morda bi prav ta jedra lahko nudila, ob posredovanju obeh držav seveda, mednarodni nadzor nad znanstveno utemeljenostjo tega izobraževalnega procesa, ker je jasno, da brez mednarodne pomoči na tej razvojni stopnji tega danes ni mogoče uresničiti.

Kakšno je pravzaprav uradno stališče makedonskih uradnih oblasti do trenutnega stanja in dogajanja v državi?

Trdijo, da se z gverilci, se pravi s tistimi, ki se z orožjem borijo, da bi si pridobili politično moč, ne bodo pogajali, in to je popolnoma razumljivo stališče.

Kdo po tvojem stoji za albanskimi skrajneži in teroristi?

To je precej nevhvalno vprašanje, tudi zato, ker dokazov nihče ne more pokazati. Lahko pa nanizamo nekaj dejstev. Recimo: na tistem obmejnem področju je nameščena ameriška vojska. Vemo tudi, da je bilo na območju, kjer je nameščena ameriška vojska, izjemno malo letalskih napadov z izstrelki z osiromašenim uranom. Morda se zdi to neumno, kar govorim, a ni vedno tako neumno, kot se na prvi pogled zdi. Res pa je tudi, da so albanski gverilci s Kosova, se pravi UCK, dobili mednarodni oder prav v ameriskem State Departmentu in prav prek njega so postali legitimni sogovornik na tem področju. Nesporno je tudi dejstvo, pravzaprav bo šele čas pokazal, kako, po mojem skromnem mnenju, ni bilo modro, ko je NATO dovolil, da se je albanska vojska UCK takoj po končanem vojnem spopadu spremenila v policijo. Morda bi bilo pametneje ukrepati kaj drugega. Dejstvo je, da so na Kosovu danes pripadniki policije nekdanji člani UCK. Videli smo tudi velike zaplembe NATO-vega orožja albanskim skrajnežem, orožja, za katerega se ne ve, odkod je prišlo; prav gotovo bi bilo zanimivo vedeti, kdo jim ga je dal!

Te dni sta bila na obisku v Makedoniji tako tajnik zveze NATO Robertson kot tudi nekakšen zunanji minister Evropske unije Solana. Kako bi komentiral ta obisk?

Evropska unija ima nedvomno v Makedoniji danes izredno priložnost, in sicer možnost, da lahko dokaže pozitivno dejavnost, ki je sicer ni bila zmožna opraviti v Bosni.

Misliš, da bo ameriški predsednik Bush uresničil napoved, da bo odpoklical svoje vojake z Balkana in bo nadaljnjo skrb za balkansko krizno območje prepustil Evropi?

To bi me pa zares presenetilo! Nekdo, ki izjavlja, da bo doma, v ZDA torej, povečal vojaške stroške, da bo dal večjo vlogo vojski, in obenem pokliče vojsko s ključnih bojišč, kriznih področij v svetu, kjer je ameriška vojska taktično odlično nameščena, bi me pa zares presenetilo!

Kaj sodiš o sedanjem stanju v Zvezi republik Jugoslaviji, boljše v Srbiji, Črni gori in na Kosovu?

Gotovo je šla Srbija korak naprej v primerjavi z Miloševićevim obdobjem. Jasno pa je, da bi bila sedaj čista iluzija, če bi si predstavljali, da bi Srbija in srbski narod, ki sta dovolila svojim voditeljem, da so počeli hude stvari, spoznala, kaj sta zagrešila, kaj sta storila hudega, in to tako na Hrvaškem prejš, v Bosni kasneje in seveda tudi na Kosovu. Postopek demokratizacije seveda teče, a to obdobje gotovo ne bo kratko in bojim se tudi, da ne bo neboleče.

Kdaj te bo pot spet zanesla na balkanski Jug?

Upam, da se to ne bo zgodilo tako kmalu! Vse pa kaže, da se bo balkanski klopčič še dodatno razpletal in zapletal. Ker pa smo bili časnikarji naše radijske postaje že od samega začetka balkanske krize vedno aktivno prisotni na Balkanu in smo o tem vedno poročali, seznanjali naše poslušalce z dejstvi, sem prepričan, da bom sam in da bodo tudi drugi to počeli tudi v prihodnje.

Si morda srečal v Makedoniji tudi slovenske ljudi?

Ja, sem, in to povem z veseljem, ker me je slovenska narodna skupnost v Skopju in okolici prijetno presenetila s svojo aktivno prisotnostjo v vsakdanjem kulturnem življenju. Slovenci so v Makedoniji živi in so med seboj tudi povezani v kulturnem društvu, ki nosi ime našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Predseduje mu izjemno delavna gospa Amalija Jovanovič. Moram pa tudi povedati, da je med Slovenci, ki živijo v Makedoniji, še veliko primorskih Slovencev, ki so bili še v času fašizma izgnani in so zato odšli tja živeti. Seveda so sedaj to sinovi in hčere takratnih primorskih Slovencev, a so še vedno ostali Slovenci.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU C

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

CVETNA NEDELJA, NEDELJA GOSPODOVEGA TRPLJENJA

PROCESIJA Z ZELENIEM: "Gospod ga potrebuje." (Lk 19, 31)
MAŠA: "Jaz se nisem upiral, nisem se umaknil nazaj." (Iz 50, 5)

"Vse svoje kosti lahko preštejem." (Ps 22, 18)

"Je sam sebe izničil." (Flp 2, 7)

"To delajte v moj spomin." (Lk 22, 19)

Ljudje kaj radi vidimo, da se spomin na nas ohranja. Eni zapustijo spomin brez oglasov, brez fotografij in podob. Tako so npr. otroci najlepši, živ spomin na starše. Kdo drug pa da natisni ob življenjskem jubileju nekaj besed na podobico, ki ji lahko pridene še fotografijo. Prijatelj je ob srebrni obletnici mašništva dal natisniti podobico z osličkom v mozaiku, češ "Gospod ga potrebuje" (Lk 19, 31). Sv. pismo nam pokaže, kako Bog cenil živali, ko npr. trdi, da "osele pozna jasli svojega lastnika, Izrael ne pozna" (Iz 1, 3). Ali kako Bileamova oslica reši življenje preroka, ki ne uvidi božje volje, nema žival pa jo prej spozna kot človek. Bog ji da celo spregovoriti in očitati preroku njegovo surovost, ker jo po nepotrebnem pretepa: "Kaj sem ti storila, da si me že trikrat pretepel?" (4 Mz 22, 28). Vsekakor preberimo vso zgodbo o tem preroku in živinčetu v 4 Mz 22-24.

Sam Jezus očita služabniku velikega duhovnika, ki ga je udaril po licu: "Če sem napačno rekel, izpričaj, da napačno; če pa prav, zakaj me tolčeš?" (Jn 18, 23).

Sicer rad sprejema navdušenje množice, ki ga pozdravlja z zelenjem kot kralja, vendar uvaja vse, še posebej apostole, v skrivnost križa. Saj se apostoli celo na dan prvega sv. obhajila in mašniškega posvečenja pripravajo za prvo mesto, medtem ko si njihov učitelj izbere pot služenja. (Lk 22, 24, 27). Učenci bodo šele proti koncu življenja razumeli, da so si izbrali usodo Jezusa, ki ga pogani prostaško rišejo po zidovih, najraje po zidovih javnih stranišč, kot križanega osla. "Se pijanci se norčujejo iz mene", poje Jezus že v SZ (Ps 69, 13). In: "Jaz pa sem črv, ne človek, sramotenje ljudi, prezir ljudstva. Vsi, ki me vidijo, me zasmejujejo, kremžijo ustnice..." (Ps 22, 7-8).

Sv. Pavel govori, da je zlasti evharistijski spomin Jezusovega trpljenja: "Gospod Jezus je tisto noč, ko je bil izdan, vzel kruh in se zahvalil, ga razlomil in

rekel: 'To je moje telo za vas. To delajte v moj spomin!' Prav tako je vzel tudi kelih po večerji in rekel: 'Ta kelih je nova zaveza v moji krvi. Kolikorkrat jeste ta kruh in pijete kelih, oznanjate Gospodovo smrt, dokler ne pride' (1 Kor 11, 23-26). Ta spomin se obhaja ne le na cvetno nedeljo in posebno slovesno vse sveto tridnevje velikega četrtega, velikega petka, velike sobote ter velike nedelje, marveč pri vsaki sv. maši, kjerkoli se daruje.

Tudi oljčne veje so znamenje Getsemanija, ki pomeni stiskalnice olja, zato tudi stisko Jezusa, ki nas po svojem trpljenju rešuje stiske, skušnjav-preskušanj. Greh, ki mu je človek predan in v njem prebiva (Rim 7, 14.17.20), napade tega nedolžnega človeka (1 Tim 2, 5) z vso silo, ker vladar tega sveta (Jn 14, 30) dobro ve, da se mu iztekajo dnevi krutega vladanja, ko je vseopretek moral; zdaj pa je Jezus "s smrtjo onemogočil tistega, ki je imel smrtonosno oblast, to je hudiča, in odrešil tiste, ki jih je strah pred smrtjo vse življenje vklepal v sužnost... Ker je sam pretrpel preizkušnjo, lahko pomaga preizkušanim" (Heb 2, 14-15.18).

Čeprav ostajajo še poželjenje, greh, trpljenje, smrt do naše poslednje preskušnje-skušnjave, vendar nimajo več tiste smrtonosne osti, kot so jo imele do velikega petka. Tedaj se apostol Pavel lahko posmejuje smrti, rekoč: "Smrt, kje je tvoja zmaga? Smrt, kje je tvoje želo? (1 Kor 15, 55). Jezus je namreč "sam sebe izničil, tako da je prevzel podobo hlapca in postal podoben ljudem... in je sam sebe ponižal, tako da je postal podoben ljudem... in je sam sebe ponižal, tako da je postal pokoren do smrti, smrti na križu" (Flp 2, 7-8).

Cvetna nedelja, ki se imenuje tudi trpljenja NGJK (Našega Gospoda Jez. Kristusa), vabi tudi nas, da se pridružimo stiski, trpljenju, kraljestvu in stanovitnosti v Jezusu (Raz 1, 9). Gospod nas namreč potrebuje, kakor je potreboval osliča za slovesni vhod v Jeruzalem, preden je trpel (Lk 19, 34).

A vabi nas tudi k mizi svoje besede in telesa ter krvi, da se pripravimo, kako srčno rad želi jesti z nami velikonočno večerjo, dokler ne bo dopolnjena v božjem kraljestvu (Lk 22, 15-16). Ta obed z Učiteljem, ki se ves daje pod podobo kruha in vina, ne sme biti ura satana, ki premaga Juda Iškarijota, pa bi rad tudi vse ostale presejal kakor pšenico. A mogočna molitev Jezusa utrjuje ne samo Simona, marveč vse, ki trpijo s Kristusom (Lk 22, 31-32). Jezusova ura, ki jo on pretrpi osamljen, ker prijatelji spijo, ga izdajo, zatajijo, zbežijo, ko je izročil v roke ljudi, razodeva njegovo zvestobo (2 Tim 2,13) do konca. Saj mu ne zviti Rimljan ne lokavi Herod ne množica ne Baraba ne veliki duhovniki ne strahota križa. nihče in nič mu ne more ukrasti ljubezni do Očeta in do človeka, do nas. Njegova ura je zares ura ljubezni. To živino in razumljivo v njegov spomin, dokler ne pride!

PETER PO PAVLOVIH POTEH

SVETI OČE NA POTI V ATENE IN DAMASK

Papež Janez Pavel II. bo od 4. do 7. maja na romanju in pastoralnem obisku v svetih krajih, ki so izjemnega pomena za vse kristjane na svetu. Že pred dvema letoma je zapisal v svoje Pismo o romanju v kraje, ki so tesno vezani na zgodovino odrešenja, da si želi obiskati vse svete kraje, ki so temeljnega pomena za Sv. pismo in krščansko vero. Edini kraj, kamor ni mogel stopiti, a je tja "odšel v duhu", je bilo mesto Ur.

Tokrat se odpravlja v kraje, ki so bili odločilnega pomena za sv. Pavla, saj bo 4. maja najprej odšel v Atene in dan kasneje odletel v Damask. To potovanje so izjemno dolgo časa pripravljali, med drugim je bilo potrebno premostiti veliko težav in šele pred nekaj tedni je grška pravoslavna Cerkev privolila v obisk. Sredstva obveščanja so po vsem svetu skrbno, morda celo tako kot še nikdar doslej, sledila pripravam, saj bo sveti oče obiskal kraje, kjer danes katoliška Cerkev nima več takega vpliva, kot ga je imela nekoč. Znano je, da si papež od samega začetka načelovanja Cerkv prizadeva, da bi zblížal sestrski krščanske Cerkev in različne veroizpovedi. Ničlikokrat je vsemu svetu povedal, da imamo Judje, muslimani in kristjani skupnega očeta, saj je Abraham svet mož, pravzaprav oče vseh omenjenih monoteističnih veroizpovedi. Papež si že leta in leta prizadeva, da bi kristjane ponovno združil in bi tako bili zares "ena cerkev pred edinim Bogom". V ta namen je tudi pripravil sveto leto 2000,

saj si želi, da bi v tretjem tisočletju postali kristjani spet tista luč, ki živo pričča o Kristusu, v kateri vsi verujemo. Prav zato si tudi prizadeva, da bi kristjane zblížal, da bi bila ekumenska miselnost prisotna na vsakem njegovem potovanju, in večkrat je že dejal, da moramo kristjani težiti za tem, da gledamo na to, kar nas združuje, ne pa ločuje.

Zato je tudi razumljivo, da prihodnje romanje svetega očeta po Pavlovih poteh zaobjema tako Atene kot Damask, obe mesti sta bili namreč za svetega Pavla pomembni. Sveti oče v prej omenjeno pismo zapisal:

"V mislih imam predvsem Damask, kraj, ki spominja na Pavlovo spreobrnjenje. Kasnejši apostol je bil namreč na poti proti temu mestu in to v vlogi preganjalca, ko mu je sam Kristus stopil na življenjsko pot: 'Savel, Savel, zakaj me preganjaš?' Pavlova gorečnost se od takrat, ko ga Kristus osvoji, brezmejno razširi in veča, vse dokler ne doseže skoraj celotnega takrat poznane sveta. Veliko mest je sveti Pavel evangeliziral. Zato bi si sam želel oditi v Atene na Aeropag, kjer je sveti Pavel imel čudoviti govor. Če pomislimo na vlogo, ki jo je imela Grčija pri

oblikovanju stare kulture, tudi razumemo, da se ta Pavlov govor lahko na nek način razume kot simbol srečanja med evangelijem in človeško kulturo."

Seveda sveti oče ne gre v Atene in Damask samo na romanje, saj ima namen zblížati tudi katoliško Cerkev z grško pravoslavno in kasneje v Damasku vse kristjane z muslimani. Zaveda se, da je čas ledeno hladnih odnosov med Atenami in Rimom minil. Zato sveti oče ne čaka, da bodo drugi na ekumenskem področju naredili prvi korak, ampak ga sam naredi. V tej luči lahko bolje razumemo njegova prizadevanja za topeljši in boljše odnose s pravoslavnimi Cerkvami in z muslimani, s katerimi je že pregovorno težko imeti dobre odnose.

Med obiskom Sirije bo sveti oče v Damasku v nedeljo, 6. maja, stopil bos, kot je v navadi pri muslimanih, v slovito mošejo (na sliki), da bi kot prvi papež pokazal, kako lahko muslimani in kristjani skupaj molimo. Mošeja stoji na mestu, kjer je bila nekoč katedrala sv. Janeza Krstnika. Prvič v zgodovini bo papež stopil v muslimansko svetišče; že ta podatek pove dovolj o namenu Janeza Pavla II., ki hoče odnose med muslimani in kristjani postaviti na dostojno raven plodnega medverskega dialoga, v katerem sta si sodelovnika enaka.

Sv. oče bo v Siriji poleg Damaska obiskal tudi Qualat Saman, Simeonovo trdnjavo, kraj, v katerem živijo krščanske skupnosti enajstih različnih Cerkva.

JUP

PRETRESLJIVO PRIČEVANJE IZ INDIJE

BOGASTVO REVEŽEV (2)

S. MARIJA SREŠ

Še kako res je, da, če živimo z revnimi, potem odkrijemo, kaj je v življenju bistveno, zares nujno in potrebno. To se nam dogaja zato, ker oni ne delijo z nami le tisto, kar imajo - pa naj imajo še tako malo - temveč tudi tisto, kar so, oboje. Podarijo ti svoje srce in ponudijo zadnji grizljaj. Tukaj pri nas na žalost ljudje nimajo več časa za pogovor o sebi in svojem notranjem bogastvu. Zdi se jim škoda deliti svoj čas z drugimi, tudi s svojimi člani družine. Obotavljajo se deliti vse z nekom, ne da bi zanj pričakovali proti uslugo. Tudi uspešnost v življenju se danes meri po položaju v službi in po materialnih dobrinah, namesto da bi se merilo v nesebičnem dajanju sebe in našega srca ljudem, ki so v stiski. Še kako resnično zvenijo besede Svetega pisma: Ne morete služiti Bogu in Mamoni (denarju in bogastvu). Na žalost se vse naše življenje osredotoča na služenje Mamonu.

Ne trdim, da staroselke, s katerimi živim, niso želele imeti boljšega standarda in več materialne sigurnosti. Seveda so si ga želele zase in za svoje družine. Njihov življenjski standard je v pričrzanju z evropskim zelo nizak, v naših očeh bodo vedno ostali reveži. A v rešitvi

niso reveži, zavedajo se svojega dostojanstva. Znajo sprejemati, kar jim življenje nudi. Bogu so hvaležni za vsak nov dan.

Upajo si zaprositi za uslugo in jo tudi naredijo, če so zanj zaproseni. V Evropi je še danes revščina sramotna; ljudje se proti njej in nemočnosti borijo z vsemi močmi. Med staroselci sem videla, da materialne okoliščine niso zmanjšale notranjih vrednot človekovega duha. Človek ni manj vreden, če živi v revni koči na golem hribu. Važno je to, da si med seboj delimo to, kar smo in kar imamo, da smo si res bratje in sestre med seboj.

Staroselke so me naučile, da so za misijonarko najvažnejša medsebojna razmerja. Naučile so me, da jim ne smem dati več, kot sem pripravljena sprejeti nazaj od njih. Me smo delale skupaj. Delo za napredek vasi in osebno rast ni bilo samo moje delo, temveč je bilo naše delo, delo nas vseh. Nisem jih ponižala z vsiljevanjem prekomerne materialne pomoči, ki bi ranila njihovo samospoštovanje in s tem njihovo dostojanstvo. Misijonska prisotnost sestoji bolj iz biti z njimi kot pa delati zanje. To se pravi imeti prave in enakopravne odnose z njimi in te ceniti bolj kot katere druge dosežke. Zelo dosti časa sem potrebovala, da sem to dojela. Morda je bilo to zaradi mojega

evropskega mišljenja, ki nas usmerja v uspešnost pridobivanja.

Nekoč smo misijonarji odhajali v misijone za vedno. Danes politika mnogih držav prepoveduje misijonarju ostati tam do smrti. Uresničuje se torej vizija nekoga, ki je dejal: "Biti misijonarka pomeni iti tja, kjer si potrebna, pa ne zaželeno. In oditi od tam, ko si zaželeno in ne več potrebna." Indijska cerkev ima nas misijonarje zelo rada, a se zaveda, da je že dovolj stara in zrela, da si lahko sama pomaga pri širjenju evangelija. Zreli starši so tisti, ki vedo, da je ljubljen, a otroku ne več neobhodno potrebni. Dajejo otroku prostor in čas, da sam raste v odgovorno in zrelo osebo.

Kadarkoli pomislim na ženske iz Gudzerata, mi stopijo solze v oči, a to niso solze bolečine in žalosti ob ločitvi. To so solze globoke radosti, ker se počutim blagoslovljena z darom njihove duhovne navzočnosti v mojem življenju. Nikjer drugje ne bi mogla prejeti tisto, kar sem od njih prejela. Temu pravim bogastvo revnih - ki je dobrotu duha, ki zmore preseči vse vrste trpljenja in boleznij, vse vrste revščine in preganjanja, zmore prenesti tudi bolečino potresa. Bogu se zahvaljujem za vse tiste, ki jih je obvaroval žive. Srce me vodi nazaj k njim, da se še srečamo...

Tudi vsakemu izmed vas se želim zahvaliti: za vsako besedo, za vsak nasmeh, ki ste mi jih podarili, med tem šestmesečnim bivanjem v Sloveniji. Čutila sem, da ste me podpirali. Razumeli ste moj poklic in način življenja, ki sem si ga bila izbrala. Kot vidite, sem v resnici na poti iz enega sveta - Evrope - v drugega - v Indijo. To danes doživlja vsak misijonar, misijonarka. Ona ali on je most med vzhodom in zahodom, med jugom in severom, med starim in novim, med vero in nevero, med božjim in človeškim, med ženskami in moškimi, med različnimi kulturami in verami. Biti zidar mostu je velik izziv. In zidarji takih mostov so današnjemu svetu neobhodno potrebni, kajti ljudje gradijo okrog sebe stene in napeljujejo žice okrog svoje lastnine, kot pa da bi odprli srce in odprli dlani drugim. Čutim, da smo vam neobhodno potrebni. Danes stojim na poteh obeh svetov, a tudi čutim, da, kot je Bog vodil Abrahama in Marijo, tudi mene čuva in vodi in me bo vodil in varoval še naprej.

Hvala za vaše molitve. Hvala, da ste me sprejeli in podpirali. Ostanimo med seboj povezani, saj smo vsi prejeli Jezusove blagosti, vi in jaz, vaše družine in moji dragi v Indiji. Naj Gospodov duh miru, veselja in poguma ostaja vedno z nami vsemi.

KONEC

PREDSTAVITEV ZBORNIKA DRUGO BALKANA IN VEČER O BOLJŠEM BALKANU

SVETLA STRAN BALKANA

JURIJ PALJK

V petek, 30. marca, so v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici predstavili zbornik mednarodnega posveta o miru in sporih na Balkanu, ki je potekal v Gorici v mesecu novembru leta 1999.

Odmevni mednarodni posvet je takrat nosil naslov *Drugo Balkana* in je imel namen osvetliti predvsem tisto drugo plat Balkana, ki si je tudi v času vojne, pravzaprav raznih vojn na Balkanu, prizadeval za mir, spravo, predvsem pa za mirno sobivanje med drugače mislečimi, in to tako na narodnem področju kot tudi na verskem in v kulturi. Tudi knjiga, ki je napisana v italijanskem in slovenskem jeziku, nosi naslov *Drugo Balkana-L'Altro dei Balcani*. Zbornik je izdal Študijsko raziskovalni forum za kulturo, ki združuje na Goriškem tiste slovenske in italijanske krščanske izobražence, ki si prizadevajo, da bi se o pomembnih stvareh pogovarjali strpnost, na krščanskih in demokratičnih osnovah.

O zborniku predavanj *Drugo Balkana* sta na lepi in doživetni kulturni prireditvi v centru Bratuž spregovorila predsednik Foruma dr. Damjan Hlede in znani slovenski mislec ter prevajalec iz starih jezikov Gorazd Kocijančič, ki je na mednarodnem posvetu pred dvema letoma tudi sodeloval. Oba govornika sta potrdila, da je imel mednarodni simpozij izjemen pomen, saj je še v času vojnih spopadov na Balkanu privabil v Gorico take ljudi raznih narodov z Balkana, ki so na umirjen, strokoven, strpen in jaseen, a tudi odločen način pokazali, da tudi na Balkanu obstaja drugo, drugačna stran in plast ljudi, ki si je tudi v času najhujših grozot prizadevala za medsebojno poznavanje, za

FOTO RUMBACA

premagovanje razlik in stremela vsaj za dialogom, če že miru niso mogli imeti in ne doživeti. Ena od udeleženk posveta je takrat pomembno dejala: "Vsaj v tem smo si edini, da si nismo edini!" in tu je po besedah Gorazda Kocijančiča prav srž vseh prizadevanj med drugačnimi, ki so si prizadevali in si še danes prizadevajo za miren in ploden dialog med različnimi narodi, verstvi in ljudmi na Balkanu, dialog, ki naj privede ljudi in narode, različne Cerkev in pripadnike drugih veroizpovedi do mirnega sobivanja na tem področju. Kocijančič je tudi sicer spregovoril o težkih časih, v katere je zašel Balkan, ko so tam pozabili na človečnost, morili in je prišlo do tega, da je veljala stara judovska modrost: "Kdor ubije enega samega človeka, ubije ves svet!" Kljub temu pa je bil po Kocijančičevih besedah to tudi čas pogovorov, pogovorov o "drugosti in drugačnosti Balkana", ko so ljudje kljub smrti govorili. Šlo je za mestoma trde in neprijazne pogovore, a šlo je vse-

eno za dialog, ki je edini pravi izhod za dosego miru. "Gre namreč za tiste resnice, okrog katerih se ljudje zbirajo," je dejal Kocijančič in sklenil z besedami: "Če namreč ostajamo na površini, se razdalje med nami večajo; če pa gremo v globino, smo si vedno bližje!" Prav zato bo marsikdo, ki bo hotel bolj razumeti Balkan in njegovo trpljenje, a tudi svetlejšo prihodnost, rad segel po zborniku *Drugo Balkana*, saj ima le-ta namen bralcu ponuditi nekaj razmišljanj in pričevanj o tej "drugosti in drugačnosti."

Uvod tristo strani debele mu zborniku je napisal Gorazd Kocijančič, ki je tudi vodil mednarodni posvet *Drugo Balkana*; v knjigi pa so zbrana predavanja in odmevnejši posegi na posvetu. Tako so v njej zastopani eseji Liljane Matković Vlašič iz Zagreba, Željka Mardešića iz Splita, Jasminke Domaš iz Banjaluke, slovenskega evropskega senatorja Mitje Volčiča, poslanca v rimskem parlamentu Maria Prestam-

burga, Petra Jevremovića iz Beograda, srbsko-slovenskega pisatelja Pavla Raka, Bogoljuba Šijakovića iz Nikšića ter nekdanjega beograjskega nadškofa Franca Perka, sicer pa tudi pred kratkim gosta Študijskega raziskovalnega foruma za kulturo v Gorici. V zborniku je poleg predavanj objavljeno tudi poglavje biografskih zapisov o posameznih avtorjih in nanižanih nekaj odmevov iz tiska takoj po posvetu o drugem in drugače mislečem Balkanu.

Zbornik so v slovenski jezik prevedli Julijan Čavdek, Bruna Ciani ter Damjan Hlede, v italijanski jezik pa sta ga prebrala Damjan Hlede in Peter Szabo. Slovenski prevod sta lektorirala Bruna Cijak in Marija Štekar, medtem ko je za lepo italijansko poskrbela lektorica Caterina Pettazzoni. Zbornik je uredil Damjan Hlede, oblikovala Maria Cristina Predonzani, natisnila tiskarna Budin. V petsto izvodih ga je izdal Študijsko raziskovalni forum za kulturo s prispevkom goriške pokrajine.

Ker smo prepričani, da bodo tudi naši bralci radi segli po njem in si ga nabavili, posredujemo telefonsko številko, na katero lahko pokličete in si naročite izvod zbornika *Drugo Balkana-L'altro dei Balcani*: 0481 531695. Zbornik lahko naročite tudi po telefaksu, ki ima številko 0481 535131.

Po predstavitvi dela je svoje pričevanje o težkih časih na Balkanu posredoval tudi pisatelj Pavle Rak, ki je sicer že sodeloval na mednarodnem posvetu *Drugo Balkana* s svojim razmišljanjem. Prejšnji petek je v centru Bratuž povedal nekaj pomembnega za boljše razumevanje krize in ljudi na Balkanu. Ker je sam po rodu iz Srbije, kjer se je rodil očetu Srbu in materi Slovenki in je zahajal in še vedno redno hodi v Srbijo, je navedel primer javnega srbskega politika, ki je bil pred leti na izjemno trdih in nacionalistično usmerjenih stališčih, a je pred časom spoznal, da je pogrešil in se danes sam zavzema za pogovor in mirno rešitev sporov med Albanci in Srbi na Kosovu. Bistvo Rakovega posega lahko razumemo kot to, da je rešitev sporov le v mirnem pogovarjanju in dogovarjanju in v tem, da je vsak človek, tudi tisti, ki je pogrešil, še vedno človek, ki lahko opravi kesarje, katarzo in potem tudi sam naredi veliko dobrega.

Bogorodica in Pantokrator - brez katerih si vzhodne liturgije ne moremo zamišljati, saj sta to sveta predmeta, okno v svet Božjega. Sploh pa je obred živo dogajanje, polno sakralnosti in skrivnosti, spominjanja in črpanja iz tradicije, simbolov in znakov, ki govorijo o svetu, ki presega našega. Zlata oblačila, prekriževanje, poljubljanje oltarja, kadilo, sveče itd.: vse to govori o molitvi, ki se dviga kvišku, o drži ponižnosti, češčenja in občudovanja Božjega stvarstva in načrta, o tem, da je Bog prisoten in dejaven med ljudmi, ki so zbrani v imenu Boga, "ljubitelja" ljudi. Vzhodna liturgija je srce vzhodne Cerkev, skupnosti, ki bdi pred Najvišjim, dinamično načelo njenega življenja, učinkovito znamenje odrešenjske prisotnosti Jezusa Kristusa v Cerkvu. P. Germano je v homiliji s podobami iz vzhodne duhovne tradicije spregovoril o tem, kdo lahko prestopi prag svetišča, ki je Kristus. Ključ nam daje sv. Peter, ki je v veri rekel: ti si Božji Sin.

DPP

SVETNIK TEDNA

3. APRILA

SILVESTER ČUK

RIHARD, ŠKOF

Angleškemu kralju Rihardu I. so zaradi njegove neustrašenosti v bojih s sovražniki dali vzdevek Levjesrčni. Današnji godovnjak sveti Rihard pa si je prizadeval svoje srce oblikovati po Jezusovem srcu. Zaslovel je kot velik učenjak, še bolj pa je bil cenjen in priljubljen zaradi svoje izredne plemenitosti in dobrote. Kot škof se je izkazal v dobrodelnosti: svoje dohodke je premišljeno razdeljeval, ubogim in stiskanim je pomagal do pravice. Ko ga je starejši brat, s katerim sta se odlično razumela, nekoč prišel opomnit, naj ne razmetava svojega imetja, mu je Rihard odvrnil, da si je sicer zase pridržal konja, da more hitreje priti do Kristusovih udov, ki trpe, pripravljen pa je prodati tudi tega, če bi videl, da je to všeč Bogu, ki je zdaj njegov edini gospodar.

Rihard se je rodil okoli leta 1197 v plemiški družini Wich, ki je v angleški državljanski vojni zašla v dolgove in izgubila gospodarja, Rihardovega očeta. Posvetstvo je prevzel Rihardov starejši brat, ko pa ni mogel poplačati upnikov, je moral v zapor. Tedaj je Rihard pustil študij, ki ga je veselil, da reši dom. S pridnostjo in razumnostjo mu je to uspelo. Brat mu je zdaj ponudil pravice do nasledstva in mu pridobil nevesto iz bogate rodbine, Rihard pa je oboje odklonil. Odrana nevesta se je rada poročila z njegovim bratom, saj je videla, da je Rihardu več do študija kot do družine.

Rihard je najprej študiral na univerzi v Oxfordu, nato pa ga je želja po večjem znanju gnala v Pariz, kjer je bila tedaj najbolj sloveča evropska univerza. Kot študent se je povečini boril z revščino, vendar je to prenašal v duhu spokornosti. Posnemati je tudi želel zgled sv. Frančiška Asiškega, katerega vpliv je tedaj segel do Francije. Po vrnitvi iz Pariza si je Rihard v Oxfordu pridobil naslov magistra, nekaj časa je tudi predaval; zaradi njegove učenosti so ga vsi hvalili. Njemu pa ni bilo do časti, temveč si je prizadeval, da bi s svojim znanjem služil domovini in Cerkvi. S tem namenom je šel v Bologno študirat še cerkveno in državno pravo. V pravni vedi se je Rihard tako izkazal, da je nekaj mesecev predaval namesto nekega profesorja, ki je zbolel. Ta mu je ponudil nasledstvo v profesuri, toda Rihard se je raje vrnil v Anglijo, kjer so ga bolj potrebovali.

Nekaj časa je bil kancler oxfordske univerze, potem pa ga je svetniški Edmund Rich, nadškof v Canterburyju in angleški primas, povabil k sebi za tajnika. Zvesto mu je služil in svoje bogoto znanje uporabil, da pridobi Cerkvi vse pravice, ki jih ji je krtil tedanji angleški kralj Henrik III. Nadškof Edmund se s kraljem ni maral prepirati, zato je odšel v prostovoljno pregnanstvo v Francijo, kjer je leta 1240 umrl. Rihard, ki ga je spremljal, je v Franciji izpopolnil svoje bogoslovno znanje in bil po Edmundovi smrti posvečen za duhovnika. Ko se je vrnil v domovino, je prevzel manjšo podeželsko župnijo.

Leta 1244 je bil izvoljen za škofa v mestu Chichester, in sicer proti volji kralja Henrika III., ki je imel svojega kandidata in ki ni pozabil, kako je Rihard znal braniti pravice Cerkev. Rihardovo izvolitev je potrdil papež, kralj se je maščeval tako, da je dal zapleniti vse škofovske dohodke v Chichestru. Riharda to ni motilo. Prevzel je upravo škofije, kakor da je vse v redu, se naselil v najetem stanovanju in se hranil pri preprostih ljudeh. Obiskoval je vse župnije svoje škofije in bil povsod v navdušenjem sprejet. Kralj je uvidel, da škoduje sam sebi, če je v sporu s škofom Rihardom, zato mu je vse imetje vrnil. Tega se je škof razveselil zato, ker je zdaj imel kaj deliti ubogim. Ko je videl, da se mu bliža smrt, je opravil še zadnja naročila, poljubil križ in dejal: "Marija, božja mati in mati usmiljenja, brani me pred sovražnikom." Umrl je 3. aprila 1253, star 56 let. Devet let po smrti je bil prištet med svetnike.

SLOVENSKI EVANGELIČANI IMAJO SVOJEGA ŠKOFA

Slovenska evangeličanska Cerkev je v skladu s svojo notranjo organiziranostjo in pravili na volitvah prvič izbrala svojega škofa. Dosedanji senior slovenske evangeličanske Cerkev je postal tudi njen prvi škof, Aleksander Kerčmar pa glavni inšpektor kot civilni predstavnik v vodstvu Cerkev. Novi škof je povedal, "da ostajajo njegove pristojnosti kot voditelja Cerkev enake. Preimenovanje je bilo potrebno zaradi boljše prepoznavnosti. V evangeličanski Cerkvu, ki je samostojna že od obdobja reformacije, zlasti tisti iz Lutrove veje, te nazive že poznajo. Funkcija škofa ne pomeni vzvišene položaja, ampak to, da škof pooseblja Cerkev in jo predstavlja v odnosu do države, drugih Cerkev in ustanov". Slovenska evangeličanska Cerkev ima okoli dvajset tisoč vernikov, največ od teh živi v Prekmurju. Novemu škofu je čestital tudi ljubljanski nadškof msgr. Franc Rode.

GORIŠKO ROMANJE V RIM ZA BL. SCROSOPPIJA

Goriška nadškofija bo tudi poromala v Rim, da se bo udeležila s furlanskimi in drugimi verniki junijskega slava ob imenovanju Furlana Luigija Scrosoppija za blaženega. Vsi tisti, ki bi se radi udeležili škofijskega romanja v Rim, ki ga organizira škofijski tednik Voce Isontina, naj kličejo na telefonsko številko 0481 531663. Romanje v Rim se bo začelo v petek, 8. junija, ko bo odhod v jutranjih urah in prihod v Rim, kjer bo v baziliki sv. Pavla izven obzidja bogoslužje. Naslednji dan bo ogled Večnega mesta in ob 18. uri v dvorani Nervi v Vatikanu posebna ura molitve in kulturni program za goriške romarje. Dne 9. junija se bodo romarji zbrali ob svetem očetu na Trgu sv. Petra in prisostvovali slovesni proglasitvi prvega furlanskega blaženega. Naslednji dan, 11. junija, pa jih bo pri posebni avdienci v Vatikanu ob 11. uri sprejel sveti oče Janez Pavel II., ki jim bo podelil tudi poseben blagoslov.

BIZANTINSKO-SLOVANSKA LITURGIJA V GORIŠKI STOLNICI

SAKRALNOST IN SKRIVNOST

Sveti Janez Zlatousti, cerkveni učitelj, zavetnik vseh krščanskih pridigarjev, izreden govornik, izjemno plodovit avtor duhovne literature, nadškof v Bizancu, je živel v drugi polovici 4. stoletja. Po šestih letih strogega asketskega življenja v puščavi je postal diakon, duhovnik in nato carigradski škof. Kot tak je živel zelo preprosto in je svoja velika bogastva uporabljal za gradnjo bolnišnic in pomoč najpotrebnejšim. Zaradi vsega tega so ga med duhovščino in na cesarskem dvoru - tudi zasovražili in ovirali pri njegovem svetem poslanstvu. Pestro evangelijsko življenje, ki mu je bilo glavno vodilo iskanje Božjega obličja, mu je prineslo veliko trpljenja. Vse to pa je rodilo prave biserje, med katerimi je tudi njegova znana liturgija, ki jo je napisal v grščini, sveta brata Ciril in Metod pa sta jo prevedla v starocerkveno slovanščino.

Na pobudo Študijskega raziskovalnega foruma za kulturo je dan po predstavitvi zbornika *Drugo Balkana*, v soboto, 31. marca, potekala v goriški stol-

nicu prav liturgija sv. Janeza Zlatoustega; privabila je lepo število ljudi, med katerimi je bil tudi goriški župan.

Kot je na začetku lepo povedal p. Germano Marani SJ, glavni mašnik, je šlo za bogoslužje po bizantinsko-slovenskem obredu, polnem hvalnic in molitev, ki jih pri nas nismo vajeni, a vsebujejo neverjeten čar. Naj povemo, da takega bogoslužja v goriški stolnici ni bilo več kot 40 let. P. Germano, spiritualni na Vzhodnem inštitutu v Rimu, ki se je med študijem in v pastoralnem delovanju (tudi v Gorici) naučil ruščine in slovenščine, sploh pa je vzljubil slovenski svet in njegovo dušo, je v začetku tudi rekel: "Vsakdo naj se pri tej Božji liturgiji počuti kot doma." S tem je nakazal, s kakšno držo naj se približamo obredu.

Med somaševalci so bili tudi dr. Jože Markuža, goriški rojak p. Mirko Pelicon SJ, ukrajinski in slovaški duhovnik. Pri daritvi so sodelovali bogoslovci Papeškega zavoda Russicum iz Rima, ki so tudi spremljali obred s čudovitim petjem. Pred oltarjem sta stali dve ikoni -

STRAN 10

5

ČETRTEK,
5. APRILA
2001

NOVA ZBIRKA POEZIJ IVANA TAVČARJA

APRILSKA ŠTEVILKA PASTIRČKA

TIHA IN UBRANA LIRIČNOST

JURIJ PALJK

Tržaški pesnik Ivan Tavčar nas je znova presenetil, saj je pred kratkim izšla pri založbi Blu di Prussia iz Piacenze njegova nova zbirka poezij, ki nosi nevsakdanji naslov *Sospenda la cartomante il suo gioco di carte!*, naslov, ki bi ga prosto lahko poslovenili takole: Naj vedeževalka iz kart prekine svojo igro!

Uvod drobni, a izjemno lepo, prav bibliofilsko oblikovani zbirki novih poezij tržaškega pesnika Ivana Tavčarja v Dantejevem jeziku je uvodno misli napisal Eugenio Rebecchi, ki je v svojem kratkem zapisu poudaril predvsem jasno izraznost Tavčarjeve poezije in bogat metaforičen svet tržaškega pesnika, istočasno pa je upravičeno tudi naglasil, da se kaže vrednost Tavčarjeve lirike tudi v neposrednosti in izjemno kratkih lirčnih utrinkih, pesmih, ki so jim lastna predvsem pristna vernost in globoka religiozna razmišljanja.

Ivan Tavčar nas tokrat preseneča z izjemno dognanim jezikom in predvsem pa s kratkimi lirčnimi utrinki, ki so zdaj bežni spomini, zdaj navidez lahkotne misli in iskrice, a nikdar ne gre pri njegovih pesmih za ceneno in že prevečkrat slišano. Kot da bi tržaški pesnik hotel svojemu življenju in predvsem pa svojemu pisanju najti smisel sredi raztrganega sveta, v katerem je čudež že to, da Ivan Tavčar še najde čas za navidez nepomembno in gotovo ne donosno dejavnost, ki je prav gotovo lirika.

Če v eni svojih lepih, zavestno v jasnem in preprostem jeziku napisanih pesmi Ivan Tavčar zatrdi, da "ga nima usoda v rokah", kot bi prevedli njegov verz, potem pa v drugi pesmi najdemo tudi droben lirčen utrinek o drobtini kruha, ki je seveda prispodoba za minevaajoči čas in seveda pesnikovo zavedanje kratkosti življenja. Seveda Ivan Tavčar v svoji poeziji pove, da se sam zaveda, kako je "bistvo našega bivanja" preprosto dejstvo, ki ga ubesedi kar z glagolom "živeti". In še veliko zares lepih prebliskov bo ljubitelj lirčne poezije našel v Tavčarjevih prostih verzih, naj

navedemo vsaj tistega, pravzaprav kratko pesem, v kateri pesnik spregovori o tem, kako "je tema potrebna, da lahko vidiš zvezde" in se seveda iz tega dejstva naveže na globlje razmišljanje v naslednji kitici, ko čudovito pravi: "Da lahko slišiš/ glas Boga/ je potrebna milost/ sveta milost/ tišine."

Ker smo tudi sami mnenja, da je za izid pesniške zbirke večkrat že dovolj, da je v njej ena sama lepa lirčna pesem, bi seveda tu ne imeli več kaj dodajati, ker že zgornji verz v našem skromnem prevodu pričajo, da je zadnja pesniško zbirko Ivana Tavčarja vredno vzeti v roke.

Pa bi Tavčarju vseeno delali krivico, če bi zapisali, da je v zbirki lepa samo ena pesem, saj so njegove kratke, zgovorne in sočne, a vedno tudi nekričavo nevsiljive lirike kot nalašč za tiha večerna branja, ko lahko z njim rečemo: "Napijem se, / vedno pogosteje se napijem/ nečloveških tišin/ da uspem uravnovesiti delirij/ našega izumetničenega/ življenja."

Toplo priporočamo v branje in si seveda želimo, da bi liriko Ivana Tavčarja njegove zadnje zbirke imeli čimprej tudi v slovenskem jeziku.

RADOST VELIKE NOČI

IVA KORŠIČ

Veter aprilski, / veter prismuk, / v parku prevrača / moj klobuk. / Kmetič dobro / seme seje, / ptiček poje, / sonce greje.

Tako se glasita začetna in sklepna kitica pesmice April Vojana Tihomira Arharja, ki na prvi strani osme, aprilске številke otroške revije *Pastirček* prešerno oznanja pomladno vedrino, ki veje iz prebujene narave. Priroda se je odela z zelenjem in sladko dehtecimi rožicami tudi zato, da bi radostno oznanila velikonočno vstajenje našega Odrašenika. Prav to veselje preveva tokrat marsikatero rubriko, ki se navezuje tudi na lepe slovenske navade ob največjem prazniku cerkvenega leta. O pisanih velikonočnih pirhih in ob njih še o nesebični radodarnosti pripoveduje zgodnica Mariže Perat. Pika svetuje, kako naj otroci čim bolj pestro okrasijo svetleča se jajčka, da bo velikonočno slavje še bolj domače in privlačno.

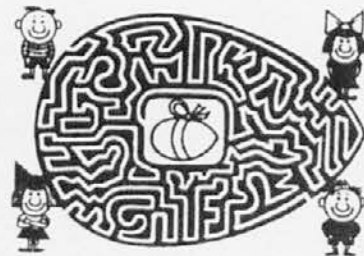
Risbe s pirhi in drugimi velikonočnimi ter pomladnimi motivi - med njimi je sicer tudi prikupna krušarica učenke Jasmin iz Sv. Križa - se iskrijo v živih barvah v prispevkih bogate Pastirčkove pošte, ki prinaša enaintrideset vsebinsko najrazličnejših dopisov otrok iz goriških in tržaških osnovnih šol. Med temi mladimi pisci si je naslov časnikar meseca pridobil Rudi Balzano, tretješolec OŠ S. Gruđen iz Šempolaja z zapisom o hrastu in palmi.

Tudi v ugankah, zankah in labirintih zasledimo velikonočne vsebine. Celotno nemarni Patek je tokrat brez napak izustil svoje voščilo za bližajoče se praznike; Karmen Smodiš pa je ponudila res vabljiv velikonočni zajtrk, kateremu bodo otroci pristavili manjkajoče besede.

SuperkuharHari je k svojim mnogim sladkim dobrotam pristavil še pomarančni tiramisu, ki bo gotovo vsakomur teknil v prazničnih dneh.

Kotiček za najmlajše Pastirčkove bralce je zapolnila sovcica Vika z darili, ki jih je prejela za rojstni dan; malčki ji bodo kar najlepše okrasili torto.

V rubriki *Varno na poti* bodo šolski kolesarji, ki se že nekaj časa pridno učijo cestnih pravil - kmalu bodo

imeli v šoli zaključni, praktični "izpit" iz cestne vzgoje - bodo našli jasno narisano navodila za brezhibno zavijanje v levo na nevarnem vozišču z razvrstljenimi pasovi. Če so vse leto pazljivo spremljali Pastirčkove napotke za pravilno vožnjo, bodo brezskrbno "zajahali" svoja kolesa in se previdno odpeljali v pomladni dan.

Nove Pastirčkove strani prinašajo še druge ustaljene prispevke; tako je na knjižni polici knjiga *Na polju in na vrtu* pisateljice Catherine Forne, s katero bodo bralci spoznali marsikaj koristnega iz življenja na podeželju. Semafor Pazidor se dobro ujema s to temo, saj usmerja tokrat male radovedneže proti tržnici, kjer je na stojnicah razvrščeno razno sadje in zelenjava; mladi "kupci" bodo morali narisano sadje pravilno poimenovati, da bodo našli pravo pot do cilja.

Komur je všeč zemljepis, bo gotovo z veseljem prebral zapis o kitajski reki Jang Cekiang.

Tiste pa, ki se navdušujejo za gledališče, bo zabavala enodejanka *Oslowski most*, v kateri se V. T. Arhar hudomušno poigrava z besedami.

Vneti mladi "slikarji" bodo z veseljem sprejeli vabilo na natečaj za naslovno stran Pastirčka, ki ga razpisuje uredniški odbor za l. 2001/2002. Risbe morajo biti pokončne (21 x 30 centimetrov, format A4) in kajpak izvirne, čim bolj pisane in igrive, a brez napisov. Ime in piimek ter šolo morajo otroci navesti na hrbtni strani lista in poslati izdelke na uredništvo Pastirčka do 31. maja.

Mali likovni "umetnik", steci po barvice in se kar urno loti dela, morda bo prav tvoja risbica krasila Pastirčkovo naslovnico v prihodnjem letu!

PRISPEVEK O POBUDI "OBJAVITE POROČILO ZGODOVINARJEV"

SPRAVNO DEJANJE

Podpisani se pridružujemo nedavnemu javnemu pozivu skupine koprskih in drugih uglednih osebnosti, s prvopodpisanim Francom Jurijem na čelu, po čimprejšnji objavi poročila mešane slovensko-italijanske zgodovinske komisije, ki naj bi bilo po izjavah sodelujočih zgodovinarjev končano. Na njem naj bi vladi nadgradili neko obliko simbolnega spravnega dejanja. Pri tem pa menimo, da je edini pravi naslov, ki lahko razreši zaplet v zvezi z navedenim poročilom, italijanska vlada. Po podatkih dnevnega tiska naj bi se namreč vladi obvezali, da bosta poročila najprej sami obravnavali in sprejeli ter ga nato tudi objavili. Po istih virih sodeč, naj bi slovenska vlada poročilo interno sprejela in hkrati urgirala njegovo sprejetje tudi na italijanski strani. Slednja pa s sprejetjem zavlačuje ter naj bi ob nedavnem obisku slovenskega zunanjega ministra v Rimu dala vedeti, da ga prelaga na čas po spomladanskih volitvah, če bi jih slučajno dobila. Če pa bo zmagala desnica, ki ima v tem trenutku večje izglede, moramo biti pripravljeni tudi na to, da bo Italija poročilo za več let konzervirala v zmrzovalniku. S tem bi zastala tudi tako pričakovana sprava med državama, za katero smo vsi upali, da je po padcu berlinskega zidu tik pred zdajci. Še zlasti po tem, ko sta Nemčija in Češka ponudili Evropi "spravno kompromisno formulo, ki bi lahko postala zvezda vodnica za vse podobne primere", kot je to lepo zapisala v Delu (31.12.96.) Mojca Drčar Murko. Po istih virih naj bi italijansko zunanje ministrstvo spomladi 1993 sicer namignilo, "da bo pri nerešenih vprašanjih s Slovenijo (optantsko premoženje) sledilo vzorcu, ki ga bosta za ureditelje položaja sudetskih Nemcev izdelali Nemčija in Češka". Vendar je tudi v tem primeru ostalo zgolj pri besedah. Iz nedavno objavljene Kosinove knjige *Diplomacija v Italijo 1991-1996* pa zvemo, da je Slovenija Italijo dobesedno izzvala k podobnemu dejanju s tem, da ji je sredi novembra 1994 ponudila svojo inačico spravnega izjave, ki je slonela na podobnih izhodiščih kot nemško-češka sprava listina, a ni bilo nanjo nobenega odziva. Tako je ostalo brez odziva z italijanske strani tudi par let kasneje, ko sta Nemčija in Češka svečano zaključili svoj spraven proces. Pa čeprav je bila tedaj v Italiji že na oblasti levo-sredinska opcija. Zato menimo, da je ključ za objavo zgodovinskega poročila in za nadgradnjo spravnega procesa na njem v rokah Italije in je treba zato predvsem nanjo naslavljati pozive, saj je Slovenija svojo spravno naravnost več kot dokazala s svojimi dejanji. Še več, obstaja realna bojazn, da bo zaradi izmikanja Italije ostal spraven proces še naprej blokirani. Zato menimo, da je potrebno, da se na ravni obmejne civilne družbe, spravno naravnane organizacije, skupine in posamezniki povezujejo in z manjšimi ali večjimi simbolnimi dejanji izvajajo pritisk v smeri sprave.

Skrajni čas je, da bi Italija kot vplivna in močna evropska država vendarle enkrat zbrala pogum, tvegala interni spopad z ostanki nekdanjega zla in po vzoru Nemčije, ob sodelovanju svojih vzhodnih sosed, vgradila svoj kamenček v mozaik evropske sprave. V kolikor pa tega ne bi zmogla v do glednem času, pozivamo slovensko vlado, da zgodovinsko poročilo enostransko objavi.

Koper, 21. marca 2001

MILAN GREGORIČ, KARLO KOČJANČIČ, LUCIJAN PELICON, ČLANI MNENJSKEGA GIBANJA ZA SLOVENSKO ISTRO

JE, KAR JE

OSVOBAJANJE

PETER SZABO

Govoriti o dogajanjih na Balkanu je kot napovedovati izide nogometnih tekem ali prerokovati prihodnost. Človek v bistvu nikoli ne ve, kaj se bo zgodilo. Ko bi se stvari po vsej sili razmer morale razvijati v določeno smer, obstaja na Balkanu še vedno več kot minimalna možnost, da se bodo razvile drugače. Zato se ponavadi, ko govorimo o teh stvareh, čisto po balkansko spuščamo v ugibanja o tem, kar se bo zgodilo. Če se potem ne pripeti, smo tihi; če pa se, se hvalimo: "Vidiš, vidiš! Kaj sem rekel!" In to si bom privoščil tudi jaz: svobodna, nevezana razmišljanja o aretaciji Miloševića.

Zakaj prav sedaj? Zakaj ne pred toliko meseci ali čez toliko let? Morda je nova srbska vlada čakala na ugoden trenutek. Morda so čakali, da se razmere v državi oblikujejo tako, da bo aretacija mogoča. Morda pa so čakali na pomoč iz tujine. Ali pa na to, da jim kdo postavi ultimatum. Lahko pa se preprosto zgodi, da so najmanj zabavni osebni zadnjega desetletja ho-

teli pripraviti aretacijo na dan šaljivcev, prvi april. Kdo ve?

Dejstvo je, da so stvari morale dozoreti in se se morajo primerno razviti. Takoj po izvolitvi je Koštunica celo obljubil, da se Miloševića sploh ne bodo dotaknili, ker je pač politična osebnost. Nato so strateško prijeli njegove ključne ljudi in končno vložili obtožnico proti Miloševiću, vendar samo zaradi poverbe več kot 100 milijonov ameriških dolarjev. Skromni začetki.

Nato pa se je še isti dan začela obtožnica širiti. Pri prvih poskusih aretacije so se Miloševićevi telesni stražarji borili proti policistom. Po aretaciji so to nasilje pripisali Miloševiću kot napeljevalcu. Prav tako so zasegli veliko količino orožja, med njim celo dve oklepni vozili. Navaden državljani si takega arzenala ne sme privoščiti, torej imamo novo točko v obtožnici: nasilno upiranje aretaciji in ilegalno posedovanje orožja. Če k temu dodamo, da je Miloševićeva hči Marija osebno štirikrat ustrelila proti policistom, postane stvar še hujska.

In medtem je svetovna javnost ves dan pritiskala, da bi prej ali slej Miloševića izročili haaškemu sodišču. Seveda mora zaenkrat še šibka srbska demokracija temo nasprotovati. Toda - in tu so moje balkanske napovedi - kaj kmalu bomo Miloševića videli pred Carlo del Ponte. Tako se mi zdi. Obtožnica se namreč še vedno širi. Pred kratkim je Milošević neposredno priznal, da je financiral srbske paravojaške enote v Bosni in Krajini. Denar, ki naj bi ga poveril, naj ne bi

šel v njegov žep, ampak ga je - kot je priznal - pošiljal tem enotam. S tem pa je prvič pred Srbi jasno rekel, da je te enote podpiral in da so te enote sploh obstajale, saj po njegovi lastni propagandi teh enot sploh ni bilo.

Pričakujem, da se bo v naslednjih dneh obtožnica krepko širila, in upam, da bo dala zavedenim srbskim prebivalcem možnost, da odobrijo Miloševićovo izročitev haaškemu sodišču. Zdi se mi, da bi nova srbska vlada to tudi rada naredila - čeprav trdi nasprotno -, vendar se boji reakcije državljanov. Zato se je aretacija začela z najnižjo možno točko - korupcijo in poverbo. Pred kratkim so med orožjem in vili odkrili tudi načrte glavnih upravnih in vladnih poslopij v Srbiji, kar bi kazalo, da je Milošević pripravil državni udar. Morda pa je to hotela biti njegova prvoaprilska šala, pa so vladni uradi pravočasno posegli in jo preprečili. Dejstvo je, da bodo ti dokazi morda sčasom začeli prebujati peščico zaslepljenih Miloševićevih pristašev in celo množico tistih njegovih nasprotnikov, ki pa se še vedno ne zavedajo, da se, čeprav so se rešili njegove diktature, morajo še osvoboditi razmišljanja, ki jim ga je v teh letih vsilil s svojo propagando.

PREDAVANJE O GOTSKI CERKVENI ARHITEKTURI

O DELAVNIŠKIH POVEZAVAH MED BENEŠKO SLOVENIJO IN BRDI

V Goriškem muzeju na gradu Kromberk že drugo kulturno sezono potekajo predavanja o različnih vprašanih zgodovine, arheologije, umetnostne zgodovine in etnologije, ki so kakorkoli povezana z Gorico oz. Goriško. To kulturno pobudo omenjeni zavod izvaja v počastitev 1000-letnice prve omembe Gorice in Solkana v zgodovinskih virih. Vsa predavanja bodo na koncu izšla v posebni publikaciji, kar bo pomenilo zaokrožen prikaz najrazličnejših vidikov goriške preteklosti. Opaziti je, da so predavanja dobro obiskana, muzej pa si je na ta način ustvaril zvesto publiko, ki kaže veliko zanimanje za našo zgodovino in kulturno dediščino.

V omenjeni ciklus se je uvrstilo tudi predavanje mladega umetnostnega zgodovinarja dr. Saša (Alessandra) Quinzija iz Štandreža, ki je nosilo naslov *Gotski stavbarji med Brdi in Beneško Slovenijo*. Gre za snov, ki so jo v preteklosti že obravnavali starejši raziskovalci, kot so France Stele, Giuseppe Marchetti, Ivan Komelj, v novjšem času pa Tarcisio Venuti, Robert Peskar in še kateri drugi. Vsekakor pa ostaja dejstvo, da t.i. votivne cerkvice v Beneški Sloveniji (v Sloveniji jim rečejo vaške podružnice) še čakajo nadrobnejše analize, saj bo nadaljnji študij stavbarskih delavnic, kamnoseških znamenj, obočnih shem in kiparskega okrasa na sklepniških in konzolah prinesel na svetlo še marsikaj novega, kar zadeva povezave teh stavbnih spomenikov s podobnim gradivom v Brdih, na Tolminskem, Goriškem, Krasu in Gorenjskem. Zanimivo je dejstvo, da ob koncu 15. in v začetku 16. stoletja med Slovenci,

živečimi v različnih prej omenjenih deželah, ne obstajajo samo jezikovne povezave, temveč tudi sorodnosti v gradnji cerkva, še posebej v izbiri stavbnih, kiparskih in slikarskih mojstrov.

Nekoliko drzno bi lahko trdili, da imamo že takrat opravka z zametki skupnega kulturnega prostora.

V ta kulturnozgodovinski okvir je svoja izvajanja umestil tudi dr. Saša Quinzi, pri čemer je posebej izpostavil naslednje cerkve v Beneški Sloveniji: Sarženta, Jajnič, Kravar, Pikon, Špeter, Čubci in Centa. Z natančno ana-

lizo kamnoseških znamenj in nekaterih detajlov, zlasti pri figurarno obdelanih sklepniških, je dokazal tudi povezave in sorodnosti z gradivom na Goriškem, predvsem v Brdih. Velika novost v tem predavanju pa je bil poskus identifikacije portretov sred-njeveških stavbarskih mojstrov, pri čemer se je izkazalo, da je tudi v tej umetnostni nalogi slovensko ozemlje sledilo podobnim primerom v Evropi. Tehtne predavateljeve analize so bile dopolnjene s številnimi barvnimi diapozitivi.

MV

NOVO PRI ZALOŽBI MLADIKA V TRSTU

KNJIGA O JEZIKOVNIH SPOMENIKIH ZGODNJE SLOVENSČINE

Pri založbi Mladika v Trstu je izšla nova znanstveno-strokovna knjiga s področja jezikoslovja. Gre za delo, ki nosi naslov *Jezikovni spomeniki zgodnje slovensčine in podnaslovom Rokopisna doba slovenskega jezika (od XIV. stoletja do leta 1550)*, avtor pa je profesor Nikolai Mikhailov, mlad ruski jezikoslovec in mitolog, ki že enajst let živi na Južnem Tirolskem in je predstojnik stolice za slovenistiko na univerzi v Vidmu.

V svojem delu prof. Mikhailov obravnava zgodovino zgodneslovenskih rokopisov od Celovško/Rateškega rokopisa do prve slovenske tiskane knjige leta 1550. Delo je pomembna novost zato, ker obravnava problematiko slovenskih spomenikov iz rokopisne dobe in je tehten znanstveni prikaz jezikovno-zgodovinskega razvoja od predknjižnega izročila mlajše dobe (Brižinski spomeniki v delu niso obravnavani) do Trubarjevega Katekizma iz leta 1550.

V uvodu avtor utemeljuje izbiro svoje tematike ter jo predstavlja tako, da so iz orisa problematike razvidni tudi že možni nastavki ter vzpodbude za prihodnje jezikoslovne raziskave. Sledi natančna predstavitev vseh rokopisov iz tega obdobja (vključno s pregledom najpomembnejših doslejšnjih strokovnih in znanstvenih del o njih).

V drugem poglavju so predstavljena naslednja besedila: Celovski/Rateški rokopis, Stiški rokopis, Kranjski rokopis, Videmski rokopis, Škofjeloški rokopis, Starogorski rokopis, Černejški rokopis, Auerspergov rokopis, Načrt za pridigo. Sledi nova izdaja rokopisnih besedil, pri čemer je treba poudariti, da je avtor sam poskrbel za reprodukcijo originalov, to

pomeni, da je sam raztolmačil grafično originalnih rokopisov besedil in jih prepisal; besedila pa so objavljena še v fonetičnem prepisu in "prevodu" v slovensčino. Na koncu so poleg kazala oblik, bibliografije, uporabljene ali omenjene v delu, objavljeni še fotografski posnetki posameznih rokopisov.

Zadnje strani knjige prinašajo tudi seznam avtorjevega dosedanjega (obsežnega) znanstvenega dela, od knjig do člankov s področja slavistike, baltistike, mitologije, klasične filologije in druge publicistike.

Knjiga je izredno pomembna in v marsičem inovativno znanstveno delo, ki je za slovenski jezikovni prostor (npr. za študente in profesorje slovensčine tako v matični domovini kot zunaj njenih meja) še posebej uporabno, ker so vsi zgodneslovenski rokopisi zbrani v eni sami knjigi, ne nazadnje pa je nesporna vrednost knjige v tem, da problematiko zgodneslovenskih rokopisov odpira v prihodnost (mnoga vprašanja, povezana z zgodovino slovensčine, še čakajo na rešitev!), kot je jasno razvidno iz sklepnega zapisa. Delo je močno predelana slovenska verzija doktorske disertacije prof. Nikolaja Mikhailova.

7

ČETRTEK, 5. APRILA 2001

PO RADIU TRST A

JANEZ POVŠE O IZZIVIH SEDANJOSTI

V ponedeljek, 9. aprila, ob 8. uri in deset minut se bo na valovih naše postaje Slovenski radio Trst A pričela serija oddaj z naslovom *Srce nad izzive sedanjosti*. V dogovoru z ravnateljstvom je kar 13 oddaj pripravil oziroma napisal Janez Povše, in sicer v prepričanju, da se je več kot koristno spopasti s številnimi problemi, ki so se v zadnjem obdobju zgrnili nad človeka. Dejstvo je, da svet vse bolj postaja en sam in s tem notranje soodvisen. Dejstvo je, da se moramo pričeti vsi skupaj resneje ukvarjati z vprašanjem vse bolj ogrožene narave. Jasno in humano stališče moramo zavzeti v odnosu na potrošništvo in globalizacijo. Tu so pribežniki, vojne in revščina v svetu, bolezni, organiziran kriminal, pa tudi vse večje osebne človekove stiske. Nadalje boj za večjo demokracijo, za človekove pravice, za novo Evropo zoper haiderizem in vsakršno nestrpnost in še mnogo drugih stvari. Celoten niz nas želi okrepiti v misli, da je človek v vsakem primeru sposoben odgovoriti na številne sodobne izzive, seveda če se ne bo prepustil malodušju, češ saj ni mogoče vplivati na navedena dogajanja. Vsi izzivi so namreč premagljivi, v kolikor jim pogledamo v oči in se z njimi spopademo.

Režijsko vodstvo in glasbena oprema celotnega niza sta v rokah režiserja Sergeja Verča, vse oddaje pa oblikujejo trije izvajalci: bralka je Minu Kjuder, bralec Aleš Valič in poročevalec Janko Petrovec. Kot rečeno, se bodo oddaje vrstile skozi trinajst ponedeljkov, vedno ob 8. uri in deset minut.

POMLADANSKI PREGLED GORICAKINEMA

KINOATELJE SODELUJE Z UNIVERZO

V četrtek, 5. aprila 2001, bo Kinoatelj odprl pomladanski pregled *GoricaKinema GoriziaCinema*. Veliko je novosti, v prvi vrsti novo sodelovanje z Univerzo v Vidmu, posebej s triletnim diplomskim tečajem za muzikologijo in film, ki ima sedež v Gorici. Vsebina in členitev filmskih četrtkov je tudi prenovljena in ob zadnjih novostih obsega klasike svetovnega filma, restavrirane filme in posebne dogodke, ki bodo ovrednotili produkcijo v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Deloma se predstave izvajajo v Kulturnem domu, deloma pa v kinodvorani Vittoria na Travniku.

V sodelovanju z videmsko univerzo in odborništvom za kulturo občine Gorica bo *GoricaKinema* prikazal na velikem ekranu šest klasikov in njihovih remakov. Dne 3. maja sta na programu *Fantom iz opere* (1924) Ruperta Juliana in njegov remake *Fantom iz raja* (1974) Briana De Palme; 24. maja *Nasmeh poletne noči* (1955) Igmara Bergmana in njegov remake *Seksi komedija v snu kresne noči* (1982) Woodyja Allena; 7. junija *Nebo nad Berlinom* (1987) Wima Wendersa in njegov remake *Mesto angelov* (1998) Brada Siberlinga. Filme bodo predstavili profesorji in docenti sedeža videmske univerze v Gorici.

Brez odmora po uspešnem zimskem programu se bo pomladanski ciklus *GoricaKinema* pričel v kinodvorani Vittoria na Travniku v Gorici. V četrtek, 5. aprila, bo otvoritveni film *Thomas in love*, belgijski film Pierra Paula Rendersa o kibernetičnem seksu. Predstave se bodo nadaljevale v

Kulturnem domu v Gorici, ul. Brass 20. V četrtek, 12. aprila, bo na spored road movie *Boginja* iz leta 1967 avstralske režiserke Clare Law. 26. aprila bo kitajski režiser Zhang Yimou predstavil svoje zadnje veliko delo *Pot proti domu*. 17. maja bo na vrsti eden od kulturnih filmov lanskega beneškega festivala, *Memento* Christopherja Nolana; zadnja filmska noviteta pa bo 31. maja *Together* švedskega režiserja Lukasa Moodyssona.

Posebna dogodka bosta dva: 19. aprila bo v kinodvorani Vittoria poddenonski režiser Guglielmo Zanette prikazal svoj kratki film *Ljubi me!*, pred nedavnim nagrajen v Los Angelesu. Na večeru bodo prisotni režiser in njegove ekipe. Na istem večeru mu bo sledil italijanski celovečerni film *Zahod*, ki ga je Corso Salani lani posnel v deželi Furlaniji-Juljski krajini. 10. maja Cineteca del Friuli iz Humina predstavljata svoje restavrirano delo, *Cuori senza frontiere* (*Ljubezni brez meje*), ki ga je režiser Luigi Zampa posnel leta 1950 v vasi Križ nad Trstom. Uvod v večer bo dokument o spominih na snemanje, ki ga je realizirala Martina Kafol. *GoricaKinema* se bo zaključil 14. junija s tradicionalnim "praznikom češenj", na katerem bo predstavljen izsek iz programa XVI. Film Video Monitorja, ki bo oktobra.

Tudi tokrat je abonma na celotni pomladni ciklus *GoricaKinema* izredno vabljen: 50.000 lir za deset večerov in 14 filmov. Posamezna vstopnica stane 10.000 lir. Članska izkaznica Kinoateljeja je zastoj.

NA REŠETU

POJOČI OTROCI BREZ GLASU

Od TV koticovk najraje pogledam posnetke zborovskih revij *Pesem mladih* in *Male Cecilijanke*. Vsakokrat mi vliha nekaj optimizma in dobre volje petje otrok, pa tudi pogled na njihovo sproščenost, večjo ali manjšo zavzetost pri petju, na njihove ljubke vesele obrazke. Zato je tudi mene neprijetno prizadela vest, da revije otroških in mladinskih pevskih zborov *Pesmi mladih 2001*, ki jo je priredila Zveza cerkvenih pevskih zborov v nedeljo, 25. marca, v Kulturnem domu, na televizijskih zaslonih ne bomo videli. Kot smo brali v tisku, je vodstvo RAI-a obšlo voljo programistov-režiserjev in se odločilo, da prireditve ne posname iz varčevalnih ukrepov. Ob tem se mi postavlja dve vprašanji:

1) Je snemanje prireditve predstavljalo res tako ogromen strošek? Televizijska ekipa bi posnela v enem samem popoldnevu štirinajst zborov in skupin. Če bi nastope posameznih zborov predvajali dvakrat, bi z njim napolnili kar 28 koticov! Morda bi prireditve lahko oddajali tudi v celoti, na primer kako soboto? Verjetno so programisti pri svoji zahtevi po snemanju dali na tehtnico še dokumentarni pomen predstavitev pevske kulture pri najmlajših na Tržaškem v letu 2001. Na tehtnico so tudi navrgli množico potencialnih gledalcev (štiristo otrok, osemsto staršev, 1.600 nonotov in non, pa tete in strici, učitelji...). In prepričanje, da je skrb za najmlajše poslušalce in gledalce vedno dobra naložba za prihodnost. To

rej več kot dovolj razlogov, da bi revijo morali posneti.

2) Drugo vprašanje, ki se mi vsiljuje ob tem odpovedanem snemanju, pa je, ali ima slovenski programski oddelek možnost, da samostojno načrtuje in izpelje svoje programe, ali pa so slovenski programisti-režiserji samo še izvrševalci volje "vodstva deželnega sedeža RAI"? Iz skopega zapisa, ki so ga podpisali dirigenti zborov, je razvidno, da je bilo snemanje načrtovano, da je eden ali več ljudi intenzivno pripravljalo snemanje revije z zbiranjem podatkov, not, solističnih vložkov... S kakšnim elanom se bodo prihodnjic lotili podobnega dela, če jih na poti do realizacije vsak trenutek lahko ustavi brezprizivni "njet" vodstva?

Problemi, ki se kopicijo v radijski hiši, so pripeljali tudi do stavke radijskih in televizijskih uslužbencev v nedeljo, 1. aprila. V poročilih so sicer časniki obrazložili razloge za stavko: vprašanje osebja, tehnološke modernizacije postaje, itd., a mislim, da bi morala sindikalna predstavništva v vseh medijih izčrpneje in jasneje seznaniti poslušalce s svojimi zahtevami in iskati pri njih podporo. Končno poslušalce in gledalce našega radija in televizije še kako zanima, kaj se v ustanovi dogaja. Saj so bili prav oni najbolj prizadeti: nedelja brez že ustaljenih in priljubljenih oddaj je bila pusta in prazna; upamo lahko samo, da bo to skrajno sredstvo pritiska uslužbencev na vodstvo rodilo kak uspeh.

TEJ

POKAŽI, KAJ ZNAŠ V SKK

MLADI UMETNIKI SO SE PREDSTAVILI NA LEPEM VEČERU

BREDA SUSIČ

Slovenski kulturni klub in MOSP sta minulo soboto pripravila zanimiv in prijeten večer z naslovom *Pokaži, kaj znaš*. Publiki in javnosti so se predstavili mladi, ki se uveljavljajo na različnih umetniških področjih. Klubovci so medse povabili dve mladi likovni ustvarjalnici, eno pevko, dve odrski igralki in enega avtorja videoposnetka.

Svoji razstavi sta v Peterlinovi dvorani postavili Vanja Glavina in Jana Pečar. Vanja je prišla v stik z umetniško fotografijo na znanstvenem liceju. Svoje zanimanje za to dejavnost je poglobila na raznih tečajih in se že takoj začela udeleževati raznih natečajev in z odličnimi rezultati opozorila nase (v SKK je letos zmagala prvo nagrado).

Jana Pečar je na lanskem natečaju SKK prejela prvo nagrado, letos pa drugo. Zato so jo klubovci povabili, da za večer *Pokaži, kaj znaš* pripravi svojo osebno razstavo.

Kot pevka in kantavtorica se je na sobotnem večeru pred-

stavila Martina Krapež. Martino marsikdo že pozna, saj je že večkrat nastopila na odrih naših društev, sicer pa se je z odličnimi uspehi udeležila že različnih festivalov in tekmovalj tako na krajevni kot vsedržavni italijanski ravni.

Najmlajši med nastopajočimi sta bili dijakinji klasičnega liceja Meta Starc in Vesna Sancin. Obe sta članici Slovenskega dramskega društva Jaka Štoka Prosek-Kontovel. Predstavili sta zabavni prizorček *Lajna* v sočnem kontovelskem narečju.

Nazadnje pa je pred publiko stopil še Iztok Cergol. Iztok je lani z odliko zaključil študij na klasičnem liceju in je na maturitetnem izpitu predstavil raziskavo o ekspresionizmu na Primorskem - v obliki video posnetka, ki so si ga (delno) ogledali tudi udeleženci sobotnega večera.

Klubovci so s sobotnim večerom dosegli svoj cilj: mladi publiko in širši javnosti so predstavili pet mladih umetnikov, ki so bili - glede na visoko raven svojih dosežkov - res vredni izkazane pozornosti.

TEMELJI SLOVENSKE DRŽAVNOSTI IN DRŽAVOTVORNOSTI

MATJAŽ RUSTJA

V ponedeljek, 2. aprila, je bil gost rednih srečanj Društva slovenskih izobražencev pisatelj in zgodovinar Vlado Habjan. Predavanje je bilo osredotočeno na pojem državnosti in državotvornosti v slovenski zgodovini. Habjan, ki je pred kratkim stopil v osmo desetletje življenja, je z jasnimi nanizanjem podatkov (govoril je prosto, brez zapiskov) podal zanimivo sliko Slovencev v zgodovini. Pred očmi slušateljev, ki so z zanimanjem sledili predavanju, so zaživele vse pomembnejše slovenske osebnosti ali obdobja, ki so s preišljenimi in dolgoročnimi potezami urejevale slovenski življenjski prostor. Pojem slovenske državnosti se ni začel pred desetletjem ali med drugo svetovno vojno, pač pa v srednjeveških, karantanskih časih. Naša pot do državnosti se je nadaljevala v času celjskih in goriških grofov, pa še v letih druge svetovne vojne in takoj po njej.

Habjan se torej opira na tri temeljne kamne, med katerimi je nedvomno najaktrivnejši čas Celjskih in Goriških grofov. Žal je leto 1991 tuje utrjevanju slovenske državnosti, saj smo se po Habjanovem mnenju znašli povsem nepripravljeni v vrtincu razpadanja Titove Jugoslavije. V začetku je bila Karantanija, ko se je prvič formirala slovenska oblast, kaj kmalu tudi politična, ki je celo šla v konflikt s Salzburško nadškofijo. V času, ko je Karantanija nastajala, pa tudi potem, ko je ostala

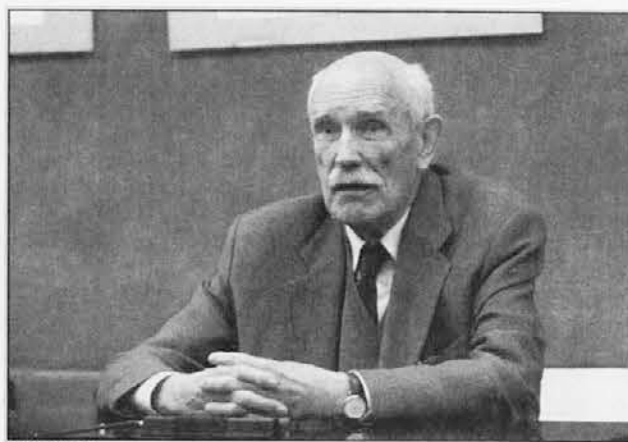

FOTO KROMA

le spomin, sta salzburska in oglejska cerkev določili bodočnost slovenskega naroda. Potem ko je Karel Veliki v devetem stoletju postavil mejo na Dravi, se je slovenski prostor znašel pod dvema cerkvenima oblastema: na salzburskem ozemlju se je nad Dravo začela bavarizacija, pozneje avstrijalizacija naših ljudi. Ob meji je bil ustanovljen limes samostanov, ki so odlično opravili svoje potujoče poslanstvo, saj so bile vse poti do znanja in vplivnosti le nemške. Pa naj še kdo reče, da ni Cerkev ena izmed nositelj narodnega čutenja. Pod Dravo pa je bilo ozračje nekoliko milejše, potujočevanje je bilo počasnejše, oblasti so bile bolj tolerantne, morda zaradi tega, ker so imele za sabo tisoč in več letno romansko kulturo.

Drugi vogelni kamen, ki drži pokonci slovensko nacionalno hišo, moramo iskati pri Celjskih in Goriških grofih. Pred tem pa je Habjan poudaril, fevdalci na naših tleh so bili več-

noma slovenske krvi, pa čeprav so bili zaradi časa in visoke politike, ki so jo vodili, predvsem nemško govoreči (Goriški grofje so izvirali iz območja Svinške planine, Celjski pa iz Savinjske doline). Za določene posle je bila nujna nemška govornica, kar pa ne omalovažuje visoke formacije naroda, ki sta jo dosegli ti dve hiši. Celjski grofje so bili mojstri evropskega kova v poročnih kombinacijah, tako da so utegnili obvladati celotni slovenski prostor (seveda so se širili še izven slovenskih etničnih meja) in tudi utrditi visoki fevdalni klan. Herman je celo poskušal zasesti slavno oglejsko Cerkev, da bi Slovenci imeli cerkevno vladno; Hermanov program smo uresničili komaj pet sto let pozneje.

Tretji kamen slovenske državnosti so štirideseta leta 20. stoletja. Komaj po drugi svetovni vojni smo se Slovenci primerno postavili na mednarodni ravni, čeprav se nismo doslegli Hermanovih uspehov.

Narodnoosvobodilna vojna je postavila v ospredje slovenski nacionalni interes, da smo se končno zdravili in pogledali bodočnosti naroda v oči. In čeprav je Kominform prizadejal ogromno škodo vsem Slovencem tostran in onstran meje, je imel kljub vsemu nekaj pozitivnega: razbitje Svobodnega tržaškega ozemlja je dalo Sloveniji izhod na morje. Malo ribiško naselje Koper je postalo pristanišče svetovnega slovesa. Brez Kopra, je dejal Habjan, ne bi imeli Slovenci nikoli prave države. Tito je na šahovnici svetovnih interesov zaigral zelo dolgoročno potezo. Danes ostaja problem še polotok Savudrija, ki gleda na tridesetmetrsko globoko morje in je zato poglavitve važnosti za udoben pristop do Kopra. Ker je na italijanski strani morje plitvo, bi se utegnili v tej točki nacionalni interesi dveh držav stikati in skupno poiskati primerno rešitev, je še dejal Habjan, ki je večer popestril z zbadljivim humorjem. Kot znano, pa humor pove marsikaj in je tudi zelo dražilen za globlja, resnejša razmišljanja. Habjan je bil tudi kritičen do osrednjega zgodovinskega, ki prevečkrat govori o kmečkem in hlapčevskem slovenskem narodu in pozablja, da smo se že v srednjem veku kosali z velikimi evropskimi fevdalnimi hišami. Primarna naloga postaja danes revolarizacija naše zgodovine, tri vogelne kamne slovenske državnosti že imamo, manjka še četrti, da bo končno slovenski narod bival v trdni hiši.

PREJELI SMO

SESLJANSKI ZALIV: KAJ MISLIJO O TEM OBČANI?

V zvezi z vprašanjem načrta o Sosljanskem zalivu smo prejeli pismo, ki ga objavljamo.

Že spet se govori o Sosljanskem zalivu! Razpravljajo politiki, tehniki, deželni poslanci in celo ministri. Mislim, da kot navaden občan devinsko-nabrežinske občine lahko povem svoje mnenje, zlasti potem ko sem prisostvoval dobro obiskanemu srečanju SSK v Devinu. Tam je natančno obrazložil njegovo bistvo svetovalec SSK Viktor Tence, oglasili pa so se tudi razni bolj ali manj zainteresirani.

Mene kot verjetno večino domačinov zanima, ali bomo v bodočnosti lahko sploh uživali lepote Sosljanskega zaliva, ali se bomo lahko sploh še tam kopali, ali bomo še lahko šli v večernih urah na pivo in pivo v t.i. "barakine". Verjetno te naše skromne želje nimajo nič kaj skupnega s kulturo turizma in jih lahko razumeje le naši občinski svetovalci, ki pa "z veliko težavo sledijo temu kompleksnemu načrtu". Vsekakor bi rad spomnil vse pristojne, da, ko je po odhodu zaveznikov postal Sosljanski zaliv spet na razpolago domačinom (mislim tudi na Tržačane in Furlane), so se tam skozi celo poletje srečevali in zabavali mladi in starejši iz bližnje in daljnje okolice, eni čez dan, drugi, mlajši, pa v večerno-nočnih urah, skupno z brezštevilnimi turisti.

Začele so se razprodaje tega najlepšega zaliva naše deže-

le in seveda so gradbeni spekulant kar planili po tem možnem mastnem zaslužku. Vsi dobro vemo, kam je to privedlo. Današnji lastnik se nam predstavlja s svetniškim imenom (santissimi Gervasio e Protasio) in z načrtovanim "Istro-venetskim" naseljem, ki naj bi obkrožalo bodoči novi zalivček v nekdanjem kamnolomu Cave di Sistiana. Nihče se ne vpraša, kakšno korist bodo od tega imeli domačini! Da ne bo nesporazumov: Kam in kako se bodo domačini (tudi Tržačani in Furlani) hodili kopat in koliko bodo za ta "privilegij" morali plačati ali pešati? Govori se, da bo dostop do morja možen le s podzemsko žičnico, da pa te bo peljala do Caravelle dalje bo treba pešati ali se peljati z miniatvobusom (seveda vse proti plačilu, ki naj bi v evrih znašalo nekaj nad šest ali celo osem evrov).

Naj zaključim: takega turističnega razvoja Sosljanskega zaliva, ki naj bi nas potiskal na obrobje oziroma ki naj bi od nas zahteval težke denarce za vsak obisk NAŠEGA MORJA, ne potrebujemo. Želimo si, da bi se zaliv ohranil nepokvarjen z ureditvijo že obstoječega in s posegom v bivšem kamnolomu za potrebe kopalcev vključno s parkirnim prostorom in potrebnimi higienskimi strukturami.

NK

P.S. To je mnenje velikega dela domačinov, ki jih gradbene in druge spekulacije preveč ne zanimajo.

NESOGLASJA TUDI V UPRAVNI VEČINI

POMISLEKI OKOLI NAČRTA ZA SESLJANSKI ZALIV

IVAN ŽERJAL

dično turistične ponudbe obmorskega in kraškega dela občine ter obvarovanje naravne in kulturne krajine. Pri tem so se načrtovalci odločili za vrsto skrajno revolucionarnih potez. Naj jih tu obnovimo.

Najprej je treba povedati, da načrt predvideva odpravo avtomobilskega prometa na območju zaliva (izjema bodo tu dostavna vozila). V ta namen naj bi na kraškem teritoriju nad zalivom zgradili veliko parkirišče za okoli 2.800 avtomobilov, od tam pa naj bi ljudi v zaliv peljala posebna podzemna žičnica, ki bi imela postajo v tistem delu zaliva, ki mu pravijo Caravelle. Po zalivu naj bi se ljudje premikali peš ali pa s pomočjo majhnih avtobusov, in to od Caravelle do Castelreggia in čez. Na območju Caravelle naj bi preuredili plaže in izkopalni umetna jezera, ki bi jih napolnili z morsko vodo. Če nadaljujemo, načrt predvideva poleg tega še ureditev zelenih površin, preureditev območja starega avstrijskega hotela in selitev jadrskih klubov, ki imajo tam sedež (med katerimi je tudi slovenski klub Čupa), na območje

Castelreggia z zagotovitvijo, da njihova navtična dejavnost ne bo ovirala tamkajšnjih kopalcev, za katere je plaža v Castelreggiju priljubljena letovišarska točka v vročih poletnih mesecih. Drug velik poseg pa predstavlja preureditev opuščene kamnoloma v umetni zalivček z marino in večjim hotelom, vklepanim v skalo. Tu naj bi zraslo tudi novo, "istrsko-beneško" turistično naselje, pod zemljo pa naj bi našle prostor terme.

Načrt je, kot že rečeno, nalletel na kritike tako s strani pozicijskega Doma svoboščin kot tudi s strani dela levosredinske upravne večine. Do nasprotovanja in polemik je prišlo v teku vrste javnih razprav o Sosljanskem zalivu, ki so se zvrstile v zadnjih mesecih. Glavni očitek je, da je načrt preobsežen za tako majhno stvarnost, da teži po postopnem ukinjanju javne namembnosti zaliva v korist premožnejših zasebnikov in da zanemarja turistični razvoj ostalega občinskega teritorija (taki pomisleki so bili izraženi zlasti na odprtih srečanjih, ki sta jih priredila združenje Prijateljev Zemlje

in SKP). Poleg tega je bila na srečanju, ki ga je pred dvema tednoma priredila stranka Slovenske skupnosti (ki je bila svojčas v večini, ravno zaradi nasprotovanja regulacijskemu načrtu pa je sedaj v opoziciji) izražena tudi zaskrbljenost glede izgradnje novega turističnega naselja na področju kamnoloma. Kljub zagotovilo, da ne bi šlo za stalno naseljeno območje, je bila z več strani izražena bojazen, da se zgodi ravno nasprotno, kar bi imelo kot posledico priliv okoli tisoč novih priseljencev in s tem dokončno narodnostno preobrazbo devinsko-nabrežinske občine. Nove, osemnajste vasi v občini, je bilo jasno povedano na srečanju, pa SSK noče. K temu je treba tudi dodati neljubo dediščino stečaja svojčas znane družbe Fintour v obliki hipotek, ki naj bi bremenile nekatere parcele v zalivu.

Zaradi vsega tega ni znano, kako se bo celotna zadeva razpletla. Parlamentarne volitve so pred vrati, upravne volitve pa bodo prihodnje leto. Kdo bo šel po kostanj v ogenj?

POGOVOR / ANDREJ ŠTEKAR

POMEMBNO PRIZNANJE ZA ZAMEJSKO NUMIZMATIČNO DRUŠTVO J.V. VALVASORJA

IVAN ŽERJAL

Pred kratkim je Slovensko zamejsko numizmatično društvo Janeza Valvasorja prejelo pomembno priznanje Numizmatičnega društva Slovenije kot prvo društvo, ki v zamejstvu deluje na numizmatičnem področju. Gre za pomemben dosežek sorazmerno mladega društva, ki med Slovenci v Italiji deluje le nekaj let, a ki je zelo dinamično in živahno. O prejetem priznanju, delovanju društva in načrtih za prihodnost smo se pogovorili s predsednikom Andrejem Štekarjem.

Kaj pomeni za vaše društvo priznanje NDS?

To je vsekakor lepo preseženje. NDS je osrednja organizacija numizmatikov Slovenije. Ima preko 300 članov in vsako leto podeljuje priznanja osebam ali organizacijam, ki so zaslužne za numizmatiko. Odbor se je letos odločil, da nagradi naše delovanje, v kolikor smo prvo slovensko numizmatično društvo iz zamejstva nasploh in se že nekaj let trudimo za razvoj numizmatike.

Kako bi ocenili delovanje društva v tem kratkem obdobju?

Društvo je vsekakor precej živahno. Začeli smo iz nič. V našem prostoru ni nikoli obstajalo tako društvo in smo si morali na novo izmisliti vse, tako glede delovanja nasploh kot tudi glede statuta, ki smo ga povzeli prav po statutu NDS iz Ljubljane. Imeli smo začetne operativne težave, nekatere imamo še vedno, drugače vlada med nami precej prijateljsko vzdušje, ko se člani med sabo obiskujejo, srečujejo, si telefonirajo in na splošno plodno sodelujejo.

Koliko članov imate?

Sloni društvo bolj na "tržaški bazi" ali prihajajo člani tudi iz drugih krajev zamejstva?

Društvo ima približno trideset članov. V glavnem so to Tržičani, nekaj pa je tudi Goričanov, drugače pa jih kakih štiri-pet prihaja tudi iz Slovenije. Sicer so to pripadniki tudi drugih numizmatičnih društev, vendar so povezani z nami in,

ko organiziramo kake izlete in podobne pobude, sodelujejo tudi oni.

Rečeno je bilo, da je društvo odprto seveda ljubiteljem numizmatike, ampak na splošno ljubiteljem zgodovine, saj gre za področji, ki se med seboj tesno prepletata. Koliko je pri vas bolj ljubiteljskih zbiralcev

oz. ljudi, ki se bolj ljubiteljsko ukvarjajo z zgodovino, koliko pa je že pravih strokovnjakov na teh dveh področjih?

Gotovo je numizmatika tesno povezana z zgodovino in je skoraj logično, da se vsak numizmatik zanima za zgodovino. Kar se našega društva tiče, bi rekel, da je v okviru tistih tridesetih članov, ki sem jih prej omenil, kakih deset pravih, "zagriženih" numizmatikov, ki kupujejo, zbirajo in zamenjujejo novce. Ostalih dvajset tudi občasno kaj zbira, gotovo pa jih zanima zgodovina in če ne drugega, se že zaradi tega, ker organiziramo razne izlete z zgodovinsko tematiko, radi udeležujejo naših dejavnosti. Zelo pa nas je razveselilo dejstvo, da se je pred kratkim, na zadnjem občnem zboru, v društvo včlanil raziskovalec Stanko Flego. On je tudi numizmatik in ga mislimo "izkoristiti", da bi nas vpeljal na področje arheologije.

Še vedno vas pesti problem pomanjkanja sedeža. Se na obzorju kaj svita?

Formalno imamo sedež v Prosvetnem domu na Opčinah, ampak, kot že rečeno, je to le formalen sedež, ker so prostori precej zasedeni. Zato smo se že večkrat srečali v Zadržni kraški banki, v Zinkovem domu na Opčinah in, če ne gre drugače, se zberemo tudi v kakšni gostilni, v bolj sproščenem okolju. Vendar dolgoročno bi si hoteli urediti sedež, ker že to, da počasi urejemo knjižnico, je problem, kje držati te stvari, in problem možnosti, da si naši člani lahko izposojajo oz. vračajo knjige v nekem določenem kraju. Na žalost trenutno stvari niso še jasne, vendar upamo, da se bo s časom tudi to uredilo.

Kolikšen pomen ima pri vašem društvu družabni moment?

Družabni moment ima velik pomen. Poleg družabnosti bi poudaril tudi pomen zaupanja. Zavedati se je treba, da so predmet zbiranja tudi dragocene stvari, ko se le-te pokazujejo, mora biti prisotno medsebojno zaupanje.

Kateri pa so vaši načrti za prihodnost?

Med pobudami, ki jih mislimo izpeljati v bližnji prihodnosti, bi omenil sodelovanje pri proslavljanju tisočletnice prve omenbe Gorice. Skupaj s tamkajšnjo Zvezo slovenske katoliške prosvete smo izoblikovali spominsko medaljo precej velikega premera, ki bo obeležila ta pomembni dogodek predvsem s slovenskega zornega kota. Medaljo bomo predstavili javnosti na posebnem večeru, ki bo verjetno potekal 10. maja v pokrajinskem muzeju na Goriskem gradu. Ob tej priložnosti bomo poleg predstavitev medalje skušali tudi malo zgodovinsko osvetliti prvo dokument, v katerem se prvič omenjata Gorica in Solkan.

OBVESTILA

V NEDELJO, 8. t.m., bo na Proseku otvoritev župnijske dvorane. Najprej bo blagoslovitev dvorane, nato pomembno predavanje g. Jožeta Špeha. Ob tej priložnosti bodo nastopili še otroški zbor, ženski zbor in dva cerkvena zbora. Začetek ob 16.30.

V DRUŠTVU slovenskih izobražencev v ulici Donizetti 3 bo v ponedeljek, 9. aprila, srečanje s tržaškim škofom Evgenom Ravignanijem. Članom in prijateljem društva bo podal vstajenjsko misel. Začetek ob 20.30. Vabljeni!

KLUB PRIJATELJSTVA vabi v torek, 10. aprila, ob 16. uri, v Peterlinovo dvorano v ulico Donizetti 3 na srečanje z gospo Savo Rupel, ki bo podala svoja doživetja v lagerju v Ravensbrücku. Prisoten bo tudi Marco Coslovich, avtor knjige *Storia di Savina*.

POLETNI CENTER Pikapolonica bo letos potekal v Bazovici od 9. julija do 3. avgusta. Za informacije in prijave se lahko obrnete od 17. aprila dalje na urad Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3, od 9. do 17. ure (razen sobote) na tel. št. 040 370846 (Alenka).

DAROVI

ZA SLKAD Mitja Čuk: v spomin na prof. Stanislava Sobana daruje Elvira Ločniškar 50.000 lir; Z.P. v isti namen 20.000 lir.

ZA SLKAD Nade Pertot: v spomin na prof. Stanislava Sobana darujeta Diomira in Drago Bajc 50.000 lir.

ZA SLOVENSKO Vincencijevo konferenco: v počastitev spomina na prof. Lauro Abram darujeta Silva in Livio Valenčič 50.000 lir.

ZA MISIJONE: Amelija Pangos daruje v spomin na moža Leopolda 50.000 lir.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: svetoivanski cerkveni pevski zbor 200.000 lir; v spomin na prof. Stanislava Sobana daruje družina Marijan Bajc 100.000 lir; v spomin na msgr. Marijana Živica, na prof. Lauro Abram in na prof. Stanislava Sobana daruje Julka Štrancar 100.000 lir; v spomin na prof. Stanislava Sobana daruje bivši učenec Mario Sušelj 50.000 lir.

ZA CERKVENI pevski zbor od Sv. Ivana: Hedvika Kandut 50.000 lir; hčerka Nadja ob drugi obletnici smrti mame Valerije Hrvatini 30.000 lir.

OB MNOŽIČNI UDELEŽBI OBČINSTVA

PRIMORSKA POJE NA OPČINAH IN V BOLJUNCU

FOTO KROMA

Zares veliko število ljudi se je v petek, 30. marca, in v nedeljo, 1. aprila, zbralo v Prosvetnem domu na Opčinah oz. v gledališču France Prešeren v Boljuncu, da bi prisostvovali dvema koncertoma v okviru priljubljenih zborovske revije Primorska poje.

Openski koncert, na katerem je udeležence v imenu Zveze slovenskih kulturnih društev (poleg te organizacije prirejajo Primorska poje še Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta) pozdravila muzikologinja Luisa Antoni, se je začel z nastopom Vokalne skupine Rihemberk iz Branika pod vodstvom Vanje Fabjan Velikanje. Za tem sestavom so nastopili

še Mešani pevski zbor Društva upokojencev iz Izole (vodi Angel Turk), Moški pevski zbor Šimen Golja iz Kneže (Branko Jan), MePZ Slovenski dom iz Zagreba (Franc Kene) in MoPZ Fran Venturini od Domja (Ivan Tavčar). Spored, ki ga je povezovala domačinka Alda Sosič, se je zaključil z lepim nastopom MePZ Stanko Premrl iz Podnanosa, ki ga vodi Nadja Bratina.

Občinsko gledališče France Prešeren v Boljuncu pa je bilo v nedeljo, 1. aprila, res nabitopolno. Morda je k takemu navalu prispevala prvoaprilska šala Primorskega dnevnika, ki je ravno v svoji nedeljski številki napovedal prisotnost Borisa Kobala na boljunskem koncertu. Številno občinstvo je prisostvovalo koncertu, ki ga je ob-

likovalo šest zborov: Dekliški pevski zbor Grlica iz Budanj pod vodstvom Stojana Korena, Ženski pevski zbor Poljubinj, ki ga vodi Erika Testen, MePZ Maestral iz Kopra (Maja Cetin), MePZ Košana (Damjana Morel), MePZ Čepovan (Maja Klanjšček) in Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomažič (Pia Cah). Boljunski koncertni spored je povezovala Dajana Kočvar.

Isti dan pa je v Kulturnem centru Srečka Kosovela v Sežani tudi potekal koncert Primorske poje, ki sta ga med drugimi oblikovala tudi dva zamejska zbora: MePZ Štandrež, ki ga vodi Tiziana Zavadlav, in Dekliška pevška skupina Valentin Vodnik iz Doline, ki jo vodi Tatjana Jercog.

MSSSk, MOSP / TEDEN PRED VELIKO NOČJO

MLADI ZAMEJCI BODO ŠLI NA SREČANJE MANJŠIN NA SLOVAŠKEM

Teden pred Veliko nočjo se mladi pripadniki manjšin iz cele Evrope srečajo na letnem seminarju organizacije Youth of European Nationalities. Tudi mladi Slovenci iz Italije se vključujejo v to evropsko združenje, ki povezuje mladinske organizacije od Moskve do Stokholma, od Bocna do Frizije.

Letos se bo pet predstavnikov Mladinske sekcije Slovenske skupnosti in Mladih v odkrivanju skupnih poti od-

pravilo na Slovaško, točneje v Košice, kjer so člani IKEJA, organizacije mladih nemške manjšine, pripravili Easterseminar.

V očarljivem mestu na jugo-vzhodu mlade države (bliizu meje z Ukrajino), pod Tatrmi, se bo tako v soboto zbralo okrog stodvajset mladih, ki se bodo teden dni med seboj spoznavali, odkrivali pogoje, v katerih živijo in delujejo Nemci na Slovaškem, ogledali si bodo znamenitosti kraja, kjer bodo nastanjeni, se vključili v delavnice, ki bodo tokrat vse usmerjene v formacijo leaderjev mladinskih organizacij.

Za mlade MsSSk in MOSP-international predstavlja priprava in udeležba na tem seminarju višek letnega delovanja. Letos se zaključuje mandat enega od podpredsednikov organizacije YEN. To funkcijo je dve leti opravljal Slovenec iz Trsta Matej Susič. Letni občni zbor YEN-a na Easterseminarju bo tudi priložnost za obracun njegovega dela.

RADIJSKA RAZMIŠLJANJA ŠKOFA RAVIGNANIJA

V pričakovanju praznika Velike noči poteka na tržaški katoliški radijski postaji Radio Nuova Trieste (RNT - na frekvenci 93,3 in 104,1 MHz) vrsta razmišljanj tržaškega škofa msgr. Evgena Ravignanija na temo Na skupni poti do Velike noči. Serija premišljanj, ki vključuje tudi branje psalmov, Božje besede in odlomkov iz del cerkvenih očetov, se je pričela v ponedeljek, 2. t.m., in bo na sporedu do petka, 6. t.m., ob 16. in 19. uri.

9

ČETRTEK,
5. APRILA
2001

SVETLA STRAN

PREDAVANJE VINKA OŠLAKA

Po predstavitvi zbornika *Drugo Balkana* so poslušalci v centru Bratuž prisluhnili znanemu slovenskemu mislecu in piscu Vinku Ošlaku (na sliki), ki je spregovoril o vlogi kulture v današnji in jutrišnji Evropi.

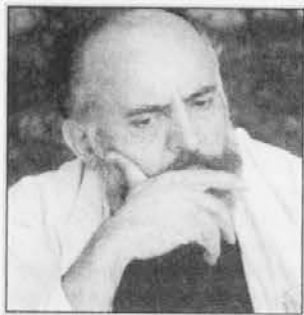
Ošlak je svoje razmišljanje, ki ga bo sicer v strnjeni obliki tudi objavil v knjižni obliki z drugimi sorodnimi, začel s trditvijo, da je kultura prvo božje naročilo človeku, saj je Bog že Adamu in Evi ukazal, naj obdelujeta-kultivirata okolje, v katerem živita, in seveda sama sebe.

"Naročeno nam je torej negovanje in dana nam je možnost razlikovanja! In to je po moje začetek vsega. Kultura je božje naročilo!" je vzkljnil Ošlak, ki je nadaljeval z mislijo, da so šele Rimljani prvi začeli častiti in so tudi prvi ovrednotili ročno delo, obdelovanje. Potem se je dotaknil vloge Cerkev, ki "je naučila narode govoriti in kasneje še pisati v njihovih jezikih".

V nadaljevanju svojega mestoma duhovitega predavanja je Vinko Ošlak spregovoril tudi o razliki med formalno in dejansko kulturo, ki je vedno imela in ima Naročnika za svojega edinega sogovornika. Spregovoril je o tem, da "kulture ni mogoče izvajati iz nje same, saj sama potrebuje višjo inštanco, se pravi vero, podobno kot demokracija, ki je obsojena na samomor, če ni povezana z večjim in višjim".

Zato je današnja kultura po Ošlakovem mnenju zavila v nihilizem, "pravzaprav v pozerski nihilizem", ker še doslednega nihilizma, ki sicer pelje v gotovo smrt, ni današnji svet zmožen, še posebno tisti ne, ki se zavija v toplino bogatega, a praznega udobja. Tudi Cerkev ni imuna pred temi vplivi, saj je to očitno že po tem, da se danes skorajda ne zgradi več dostojna cerkev, saj so cerkve vse preveč kičaste in vse preveč sledijo današnji nihilistični kulturi, v kateri seveda za višje in za Boga ni prostora.

"Problem današnje Cerkev v Sloveniji je v tem, da se premalo razlikuje od sveta, družbe, v kateri živi in dela in prav temu imamo pripisati tudi velik padec kulturne ravni v slovenski cerkvi," je med drugim povedal Vinko Ošlak. Razliko v nekdanji, klasični in veliki kul-

turi in današnji plehki, nihilistični kulturi vidi Ošlak v tem, da so nekoč "izdelovali kulturo" za Naročnika, za Boga, Kralja vseh Kraljev.

Umetnost je namreč tesno povezana z Naročnikom in kultom češčenja višjega in seveda Višjega in prvi padec kulture v današnjem pravem in posledno tudi političnega družbenega sistema. Golgota seveda pomeni judovsko-krščansko izročilo, medtem ko je Akropola sinonim antičnih, lepih umetnosti in seveda grške kulture, na kateri upravičeno slonijo temelji sedanje Evrope.

"Golgota, Akropola in Kapitol so griči, na katerih sloni bistvo Evrope," je dejal Ošlak in razložil, da veliko dolgujemo prav rimskim časom, rimskemu imperiju, ki je postavil temelje današnjega pravnega in posledno tudi političnega družbenega sistema. Golgota seveda pomeni judovsko-krščansko izročilo, medtem ko je Akropola sinonim antičnih, lepih umetnosti in seveda grške kulture, na kateri upravičeno slonijo temelji sedanje Evrope.

O današnji Evropi, pravzaprav Evropski uniji, je Ošlak dejal, da gre za projekt finančnega kapitala, kjer seveda ni ne govora in ne mesta za evropsko kulturo in ne za individualizem, ki je tako značilen za naše mišljenje, saj bi ta Evropa potrebovala "edinost duha in seveda tudi skupni jezik, v katerem se bo ta sintagma izražala". Na naše izrecno vprašanje, kje vidi mesto za manjše jezike, je sicer dejal, da sam brani vsak jezik, seveda tudi slovenskega, a da Evrope po njegovem ne bo, če ne bo imela skupnega jezika in bi bil po njegovem mnenju v ta namen še najboljši esperanto.

Po Ošlakovem predavanju se je razvila plodna in zanimiva debata, ki je pokazala, da so taka predavanja na Goriškem več kot le potrebna, saj nudijo Goričanom, da slišijo take teme in se o njih pogovorijo, česar sicer sami ne bi počeli.

ZDRAVSTVENO OSEBJE SE UČI SLOVENŠČINE

L. 1999 je podjetje za zdravstvene storitve na Goriškem podpisalo dogovor o sodelovanju z bolnišnico F. Derganca v Sempetru. Ob izmenjavi informacij dogovor predvideva tudi pobude v luči vzajemnega pospeševanja znanja slovenskega oz. italijanskega jezika. V sodelovanju s Slovenskim deželnim zavodom za poklicno izobraževanje je tako prišlo do organizacije začetniškega tečaja slovenščine za osebe omenjene ustanove. Pobuda je naletela na zelo dober odziv, saj je kar 200 oseb zapisilo za vpis na tečaj. Mest na razpolago pa je žal le 40, tako da se bodo doslej slovenskega jezika učili le tisti, ki so vzpostavili bolj neposredne stike s slovensko strukturo, ostali pa bodo morali počakati.

ALOJZ GRADNIK, POEZIJE V ITALIJANŠČINI

Veliki literat in predstavnik sožitja med slovensko, italijansko in nemško kulturo, Alojz Gradnik, povzema identiteto goriškega območja. Rojen v Medani l. 1882 materi Furlanki in očetu Slovencu, obiskuje v Gorici nemško gimnazijo, nato konča pravno fakulteto na Dunaju. Avtor mnogih zbirk poezij, znan je tudi kot prevajalec v slovenski jezik sonetov Michelangela in Dantejevih *Vic* in *Pekla*. Umre v Ljubljani leta 1967.

Poesie v Založbi Braitan je prva zbirka Alojza Gradnika v italijanskem prevodu. Pri izidu so sodelovali nečakinja Vanda Gradnik, Robert Petaros, Franco Verbas in Vida Doktorič. Knjigo bo v petek, 6. t.m., ob 18. uri v državni knjižnici v Gorici predstavil Hans Kitzmüller.

BOŽO IN MAJDA V NABREŽINI

Še pomladne sapice in o-mamno dišeče cvetke ne morejo zaustaviti naša priljubljena znanca, komedijanta Boža Tabaja in Majdo Zavadlav, ki tudi letošnjo ljubiteljsko gledališko sezono poživljata s svojimi iskri-vimi enodejankami; le-te že pripadajo njenemu res "železnemu" repertoarju. Tokrat sta iz svoje odrske skrinjice vzela komedijo Čudna bolezen (režiser Janez Starina) in z njo razvedrila Materinski dan v Nabrežini. S to po pravici "svojo" komedijo - tekstovno predlogo sta namreč sama preoblikovala, dopolnila in prenesla v štandredsko narečje - sta napolnila nabrežinsko župnijsko dvorano in spravila v smeh ter dobro voljo prisotne, ki so jima hvaležno zaploskali za prijetno doživetje.

V ORGANIZACIJI SCGV KOMEL IN KC LOJZE BRATUŽ

POMLADNI ZVOKI

JOŽE ŠTUCIN

Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Kulturni center Lojze Bratuž sta na prvi pomladni dan pripravila celovečerni koncert učencev znanega pedagoga Sijavuža Gadžijeva. Nastopili so: Urška Babič, Rok Palčič (na sliki), Nina Kruh, Natalija Šaver, Sara Rustja, Rinaldo Zhok in Maja Glouchkova.

Gadžijev se je leta 1994 nastanil v Gorici in se zaposlil kot profesor klavirja na SCGV Emil Komel. Ker se je v Moskvi na znanem konservatoriju Čajkovski specializiral za delo s posebno nadarjenimi otroki, je svoje poslanstvo nadaljeval tudi v novem okolju. Poučuje mlade talente na več šolah v Italiji in Sloveniji, ob pedagoškem delu pa vodi še seminarje in koncertira. Po nekajletni prisotnosti na Goriškem, so rezultati dela več kot odlični. Gadžijev je vzgojil še kar precej mladih virtuozov, mnogi med njimi pa so se podali na težko pot solistične kariere. Generacija, ki smo jo tokrat poslušali, je nadvse obetavna. Druži jih neizmerna predanost zahtevnemu glasbilo, očitno je tudi, da ambicije presegajo običajno raven. Učenje klavirske igre zahteva izredno velike napore, upanje na uspeh v "zasičenem" svetu koncertnih virtuozov pa je sorazmerno majhno. Kljub temu je z goriškega odra na vso moč žarelo sonce pomladnega optimizma. Zunaj debele kaplje dežja, v dvorani

FOTO BUMBACA

pa mladost in radost čistih zvokov. Teško bi kogarkoli izpostavili, saj gre za dokaj izenačeno skupino, program pa so vsi izvedli naravnost mojstrsko. Uspešnost Gadžijeve šole je nedvomno v tem, da se učenci zelo zgodaj seznanijo z najzahtevnejšimi prvinami pianistične tehnike. Kakšnega posebnega "tipanja" in ogledovanja velikih skladb ta šola očitno ne pozna. Mladi glasbeniki se morajo "na noč" spopasti z virtuoznimi deli velikih skladateljev, pri čemer se seveda zgodi dvoje: kmalu jim je jasno, da je temelj vsakega pianizma vrhunska tehnična podkovanost, izraz, pravzaprav vsebina in smisel glasbene reprodukcije, ki jo potem poslušalci občudujejo ali pa tudi ne, pa se lahko izgrajuje šele, ko je vsak tehnični detalj do potankosti preštu-

diran in obvladan. Za nadarjenega ni nič pretežko, to Gadžijev prav dobro ve, konkurenca med virtuozji pa je izredna.

V umetniškem svetu je pač tako - zakoni "preživetja" so trdi, težbanje zahtevnih skladb vsakodnevna naloga, satisfakcija pa je komprimirana na čas nastopa, kjer je potrebno pokazati vse naučeno. In če se ravno takrat tista zavrata kombinacija tipk ne posreči? Če v svetlobnohitrostni pasaži zmanjka prstov ali tipk? Nič. Panika je brez smisla, učiti in vaditi je potrebno naprej. Ve se, nikoli ni konca, vsi so to počeli, pa naj so se imenovali Horowitz, Rubinstein, Gould, Lipatti, Richter ali Michelangeli, vseeno, klavijatura je neskončno zvočno polje in vsa glasba je skrita v njej.

DRAMSKI ODSEK PD ŠTANDREŽ NA SREČANJU GLEDALIŠKIH SKUPIN

NAMIŠLJENI ZDRAVNIK SPET NA "PREŽI"

IVA KORŠIČ

Za igralce dramskega odseka PD Štandrež poteka letošnja sezona prav gotovo pod ugodno zvezdo; le-ta jih namreč bleščeče spremlja po domačih zamajskih odrih in na gostovanjih po Sloveniji. Komedija *Namišljeni zdravnik* Hansa Weigla, ki je doživela premierno uprizoritev v štandreški župnijski dvorani Anton Gregorčič letos v januarju, je v režiji Emila Aberška

in z dragocenimi igralskimi nasveti Janeza Starine požela povsod veliko odobravanje. Štandreški izvajalci so s čvrsto in uglajeno igro dobro osvetlili tematiko, ki jo tako odkrito obravnava komedijski splet sodobnega dramatika Weigla, zato so se gledalci zlahka ujeli na limanice zvičajnega šarlatanstva in prepričljivega besedičenja lažnega zdravnika, ki se svojega domišljavega znanja ne more otresti, niti ko si to končno iskreno želi.

Weiglova komedija v štandreški inačici bo spet na odru v nedeljo, 8. aprila, ob 18. uri, in sicer v Kulturnem domu v Ajdovščini. Kot ponavadi bo naše dramske znanke spremljala pripravna in zvesta tehnična ekipa. Štandreški igralci bodo s svojim nastopom sklenili Medobmočno srečanje gledaliških skupin, ki se je začelo 18. marca. Na njem so se že zvrstile s svojimi uspešnicami ljubiteljske skupine: Dramatično društvo Idrja, ki je v Kulturnem domu v Novi Gorici predstavilo delo Johna Patricka Opala (Opalo ima vsakdo rad) v režiji Jožeta Voznya, Amaterski oder PD Soča Kanal, ki je odigral v Rudniški dvorani v Idriji prav zares črno komedijo Vinka Moderndorferja Mama je umrla dvakrat v režiji Staneta Lebana - komedijo so si goriški gledalci lahko ogledali letos pozimi v nizu Is-

krivi smeh na ustih vseh v KC Lojze Bratuž -; Dramska skupina KD Grgar, ki je nastopila v Kulturnem domu v Dolenji Trebuši z vrtoglavo komedijo Georgesa Faydeaua Trebušonova poroka v režiji Janeza Starine. V petek, 6. t.m., bo v Kinogledališču v Tolminu Dramska skupina KPD Franc Zgonik Branik odigrala delo Andrea Roussina Ko se pojavi otrok v režiji Staneta Lebana.

V navedenem seznamu predvajanih del in nastopajočih skupin razberemo, da so za Medobmočno srečanje gledaliških skupin izbrane le najboljše predstave tostran in onstran meje, ki so se porodile iz navdušenega, a tudi "izpiljenega" pousvarjalnega zagona ljubiteljskih odrov in njihovih režijskih mentorjev. Izbor dramskih stvaritev je letos odbrala dramaturginja PDG Martina Mrhar, strokovni spremljevalec teh gledaliških dni pa je bil Miha Trefalt.

Nedvomno je ta revija lepa spodbuda za obmejne dramske izvajalce, da se čimbolj kakovostno pripravijo na večplastno odrosko podajanje izbranega dramskega besedila.

Srečanje je tudi letos podprl Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, organizirale pa so ga območne izpostave Ajdovščina, Idrja, Nova Gorica, Tolmin.

NAČRT OVREDNOTENJA

BRDA, LEPA BRDA!

Tudi goriška pokrajinska uprava zgledno skrbi, da bi tudi tuji in predvsem pa domači turisti dobro poznali domače goriške kraje, v katerih je zares kaj videti in se pri tem zvedavem ogledovanju naravnih in umetniških ter zgodovinskih lepote tudi dobro najesti ter seveda spiti tudi kapljico dobrega, rujnega briškega vinca.

Prav goriški pokrajinski upravi gre namreč za sluga, da se je odločila ovrednotiti Brda in njeno enogastronomsko ponudbo, pri načrtu pa je sodelovala tudi ustanova ERSa, ki je ponudila svoje znanje in strokovno pomoč.

Tako bodo ljubitelji lepega in dobrega v kratkem dobili vodnik in tudi video kaseto z enogastronomskimi potmi po Brdih; tako vodnik kot video pa bosta skušala morebitnemu gostu Bricev prikazati predvsem briško gostoljubje in seveda turistično ponudbo, predvsem tako, ki je nevsljivo vraščena v briško stvarnost in ne onesnažuje okolja, upošteva in vrednoti naravne danosti. In v Brdih ima človek zares kaj videti, saj se mu srce oddahne, oko spočije, ko mu pogled zaplava preko vinogradov proti furlanski nižini in morju! Če k temu dodamo še pregovorno briško gostoljubje, smo dobili ponudbo, ki je zares vredna dobre reklame, kar seveda bosta tako video kot vodnik.

Načrt za ovrednotenje kmečkega turizma v goriškem delu Brd se imenuje pobuda, ki je stala celih 185 milijonov lir, in vodnik ter seveda video bosta napravljena tudi v nemškem in angleškem jeziku, vodnik pa bo natiskan v deset tisoč izvodih. V vodniku bosta prikazani dve poti, in sicer ena sledi znani vinski cesti in cesti češenj, medtem ko druga prikazuje izlet od vznožja Brd pri Krminu do Podgore, vmes pa prikaže tudi griček nad bližnjo Faro.

Da pa bi se morebitni turisti ne izgubili na svojih izletih po Brdih in bi zagotovo našli iskano, se pravi kmečke turizme in gostilne, kleti in počivališča, bodo v Brdih namestili tudi 175 posebnih smerokazov in razpoznavnih tabel, ki bodo goste opozarjale na naravi prijazne turistične točke.

Prav gotovo bodo Brda in ves goriški prostor veliko pridobili s to pobudo, ki pa nedvomno ne bo ostala osamljena, saj Pokrajina pripravlja še nadaljne projekte na področju turizma.

FRANKO ŽERJAL V LJUBLJANI

Goriški slikar in oblikovalec Franko Žerjal bo prihodnji teden odprl razstavo v slovenski prestolnici. V Galeriji commerce na Einspielerjevi ulici št. 6 v Ljubljani bo v torek, 10. aprila, ob 18. uri otvoritvena slovenskost. Razstava nosi naslov *Sprehodi med poezijo in abstrakcijo*. Umetnika in njegovo delo bo predstavila diplomirana komparativistka in umetnostna zgodovinarica Milena Ružen. Razstava pa bo na ogled vse do 10. maja s temle urnikom, od ponedeljka do petka med 9. in 17. uro.

GLEDALIŠČE PAPILU
V GORIŠKIH VRTCIHLUTKE ZA
OTROŠKO
VESELJE

Te dni je italijanske in slovenske vrte v Gorici obiskalo gledališče Papilu iz Ankarana v okviru projekta *Teatro e scuola - Gledališče in šola*, ki ga prireja ustanova CTA s sodelovanjem goriške občine in šol.

Svojsko lutkovno gledališče Papilu ni neznan našim otrokom, saj je pri nas že večkrat nastopalo; zadnjič lansko jesen na Alpe - Jadran Puppet festivalu. Lutkarja Brane in Maja ustvarjata že osemnajst let in sta s svojimi edinstvenimi, drobrenimi lutkami iz papirja, ki v njihovih rokah čarobno oživijo in pripovedujejo vsem razumljive zgodbe, prepotovala veliko evropskih in drugih držav. Njuna nova povestica govori o miški, ki je živela na smetišču in znala pametno uporabljati vsak odvržen predmet; človek namreč marsikaj odraabi in odvrže v smeti, čeprav bi bilo morda še uporabno. Zgodba nosi v sebi jasno sporočilo, ki ni namenjeno le otrokom, a tudi odraslim, ki tako malomarno zapuščajo za seboj gore odpadkov. Ko miški presedajo vedno nove smeti, se s svojim iznajdljivim vozilom odpravi daleč proč, kjer je več zelenja in več snage.

Počna pripoved o ekološki miški je v ponedeljek, 2. t. m., razgibala jutro otrokom iz vrta v ul. Brolo; prejšnji teden se je pametna miška mudila v slovenskem vrtcu Max Fabiani.

Malčki so radi spremljali miškine dogodivščine na odlagališču med kamioni in smetmi v preprosti, a izvorni obliki Braneta, ki je otrokom tudi prikazal, kako se iz koščka papirja porodijo simpatični leteči, gibljivi ali klepetavi zajčki, potepuški zmaj in še marsikatera khrka privlačna stvarca. Oba lutkarja in učiteljice so pomagali, da so malčki pobarvali in izrezali vsak svojo živobarvno miško, ki se zna spretno sukati na nožicah.

ODER 90 V MEDANI

V nedeljo, 25. marca, se je gledališka skupina Oder 90 poslednjič prikazala na oder v Medani in tako zaključila uspešno sezono, v kateri je nastopila s komedijo *Strogo zapno* Marca Camolettiija v režiji Jožeta Hrovata. Velik uspeh premiere, ki je bila v Gorici konec meseca januarja, je spodbudil igralce, da se z omejenim delom predstavijo tudi v raznih krajih po Sloveniji, in to kar s sedmimi predstavami. Publika je s smehom in plaskanjem potrdila izkušnost že uveljavljenih igralcev in skrbno pripravo talentiranih debitantov. Vsi nastopajoči bodo ohranili to enkratno izkušnjo v lepem spominu, saj je v skupini vseskozi vladalo prijetno vzdušje in prijateljske vezi so se okrepile. Po tej turneji si bo skupina privoščila nekajmesečni oddih in s svojim delovanjem spet nadaljevala jeseni. Povpraševanja po nastopih je še veliko, zato bodo igralci rade volje ustregli željam publike in se spet predstavili na odrih.

V NEDELJO V ŽUPNIJSKI CERKVI V PODGORI

KONCERT POSTNIH PESMI

Prosvetno društvo Podgora in Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice sta v nedeljo, 1. aprila, priredili v župnijski cerkvi sv. Justa v Podgori mašo zadušnico ob četrti obletnici smrti Bogomira Špacapana, nepozabnega stavca, pevovodje, organista in kulturnega delavca.

Mašno daritev je vodil prelat msgr. Ivan Merlak iz Ljubljane, ob njem pa je somaševal g. Joško Kragelj. Domači podgorski župnik, g. Vojko Makuc, pa jima je asistiral. Med mašo je pel MePZ Podgora. Izvajal je postne pesmi in *Mašo za očeta Bogomira*, ki jo je uglasbil pokojnikov sin Mirko Špacapan. V homiliji je msgr. Merlak z izbranimi besedami spregovoril o božjem usmiljenju. Izhajal je iz evangelija, ki se bere na peto postno nedeljo, ter na koncu izpostavil misel, da je pokojni Bogomir Špacapan človek, ki nam je lahko za zgled, ob vsem dobrem, kar je storil.

Po maši je o vlogi in pomenu cerkvenega petja spregovoril domači župnik, g. Makuc, sledila je nato krajša zborovska revija. Organizatorji namreč vabijo v Podgoro pevske zборе, s katerimi je Bogomir Špacapan sodeloval, jih vodil ali bil z njimi drugače tesneje povezan. Letos so se vabilu odzvali štirje zbori. Kot

prvi je zapel MoPZ Fantje izpod Grmade, ki so pod vodstvom Iva Kralja in spremljavi Mirka Špacapana zapeli *Mavovo Sv. Jožef, Svet in Blagosloven* iz Arhove maše v čast sv. Jožefu ter še Miheličevo *Jezus naj živi*. Vokalna skupina Sovodenjska dekleta so pod vodstvom Sonje Pelicon zapela kanton neznanega avtorja *Dona nobis pacem* in še Ipavčevo priredbo znane postne *Oljsko goro tiha noč pokriva*. Moška pevska skupina Akord (na sliki) iz Podgore, ki jo vodi Mirko Špacapan, je podala Foersterjev *Večerni ave* ter Bratuževe *Kraguljčke*, medtem ko je CPZ Miren pod vodstvom Andreja

Budina zapel Foersterjevo *Kesanje in Hribarjevi Sveti križ* ter *Skrj me v svoje svete rane*. Zadnje pesem ob spremljavi Marka Vuka. Ves spored je z izbranimi mislimi povezovala Sabina Antonij.

Lepo srečanje pa se je nato ob pogovoru in v bolj sproščeni vzdušju še nadaljevalo v bližnji župnijski dvorani. Pobuda je torej gotovo dosegla svoj namen, saj povezuje pevce iz raznih krajev in ohranja spomin na človeka, ki se je razdaljal za slovensko cerkveno in posvetno pesem, kot je bilo v najzlahtnejši tradiciji primorskih pevskih zborov in organistov.

EKOLOŠKA AKCIJA PREJŠNJO SOBOTO V ŠTEVERJANU

DAN POSVEČEN SNAGI OKOLJA

MARJAN DRUFOVKA

Hvalevredna pobuda, ki se že drugo leto zapored odvija na začetku pomladi na celotnem teritoriju števerjanske občine.

rej dejstvo, da se je udeležilo čistilne akcije lepo število občanov, povabilu so se odzvali predvsem mladi, kar dokazuje, da tudi njim je močno pri srcu nega okolja in prostora, v katerem

pomenile števerjancem prav nepotrebne stvari veliko več od kateregakoli bisera, in to je zelo važno v tej naši vedno bolj potrošniški družbi, ki večkrat samo misli na materialne dobrine in

Zamisel o ekološki akciji se je porodila lovskima družinama iz Števerjana in Jazbin; pristopili so tudi občinska uprava ter civilna zaščita, vaški društvi F. B. Sedej in Briški grič ter osnovna šola A. Gradnik. Pri vodenju ekološkega dne so torej sodelovale bodisi kulturne, delovne in politične moči celotne vasi in to je močno spodbudno, toliko bolj, če pomislimo, da so se slednje zavzele za nekaj, o čemer se danes veliko govori, saj onesnaževanje okolja postaja vedno bolj pereč problem celotnega sveta. Števerjancem se torej obeta perspektivna bodočnost, saj v življenju posameznika igra okolje zelo važno vlogo in prav zaradi tega je pomembno, da človek dobi pravo spoštolno razmerje in odnos do narave. Kar najbolj razveseljuje, je to-

živijo. To je pot, katero mora vzeti za svojo prav mladina in se boriti za njeno čim boljše usklajevanje v vsakdanjem življenju posameznika. Udeleženci so se zbrali v prvih popoldanskih urah, v soboto, 31. marca, na parkirišču pri občinski hiši. Tako se je začel popoldan, posvečen ekologiji, snagi okolja. Tokrat je bilo tudi vreme naklonjeno, sonce je z visokega mirno spremljalo dogajanje. Opremljeni z rokavicami, primerno obutvijo in predvsem veliko dobre volje, so se pristočno porazdelili v skupine in tako preresetali vse zaselke, glavne in stranske gozdne ceste in kolovoze. Števerjanci niso iskali zaklada, ampak smeti, umazanije nas ljudi, ki jih nesramneži nespametno odmetavajo dan za dnem. Tega dne pa so

rada pozablja na lepoto in dragocenost okolja, ki nas vse obdaja. Udeleženci razvedrilnega in poučnega popoldneva so lahko v celoti uživali lepoto čiste narave in se peš sprehajali po domači, vinorodni zemlji, saj je žal tudi za to danes vedno manj časa. Ob koncu, proti mraku so se zbrali v lovski sobi na Kržišču, kjer so jih pogostile števerjanske gostilne Dvor, Koršič, Luka in Vogrič s prigrizkom, pijačo pa so ponudili zasebniki. Izkoristili so tudi prilžnost za pogovor, izmenjavo različnih pogledov na problem odlaganja odpadkov, na zaščito in nego okolja. Najpovemo, da se pobudniki zahvaljujejo udeležencem akcije, darovalcem in vsem, ki so pripomogli k temu, da je popoldan res lepo uspel.

OBVESTILA

DRUŠTVO TRŽIČ prireja v mesecu aprilu začetni tečaj šaha, ki ga bo vodil šahovski mojster inž. Jožef Lako iz Gorice in bo v Trziču. Tečaj je brezplačen in se ga lahko udeleži vsakdo. Številno mest udeležencev tečaja je omejeno. Informacije ob uri kosa in zvečer na tel. št. 0481 482015.

DUHOVNJA SV. Ivana vabi goriške Slovence na velikonočno slavo v stolnico. Pričetek ob 6.30 z velikonočno procesijo.

ŠEVEDNO so dobrodošli prispevki za dokončanje župnijskih prostorov ob cerkvi sv. Ivana v Gorici. Obrnite se na upravo našega časopisa oz. na župnika msgr. Žbogarja.

DAROVI

ZA SKLAD s. Mihelangele Maraz: N.N. Števerjan 50.000 lir.

ZA CERKEV v Jamljah: namesto cvetja na grob oziroma v spomin na nekdanjega župnika g. Antona Prinčiča šestindvajset darovalcev tečaja je 1.440.000 lir.

ZA CERKEV v Gabriah: M.Č. 20.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu: Zora iz Trziča 50.000 lir za cerkev, 20.000 za cvetje in 50.000 za MIPCZ

ČESTITKE

V prejšnjih dneh je *Anamarija Devetak por. Tuniz* praznovala 50 let. Vse najboljše ji želi jo pri MIPZ Vrh sv. Mihaela.

V PONEDELJEK V GORIŠKEM OBČINSKEM SVETU

PRVA REZINA TORTE

FOTO BUMBACA

V goriškem občinskem svetu je bilo v ponedeljek kar živahno. Levosredinska opozicija Oljke je namreč poskrbela za presenečenje, ko se je s svetovalko predstavila med zasедanjem občinskega sveta s pladnjem, na katerem je bila vabljiva rezina torte. Sladico so svetovalci Oljke poklonili kolegemu Severne lige, ki se pripravljajo, da bi iz opozicijskih vrst stopila v večino. To je bilo dokaj jasno že ob glasovanju za proračun, ki so ga omenjeni svetovalci podprli.

V nadaljevanju pa je bilo delo občinskega sveta precej napeto, saj je večina odobrila no-

ve norme, po katerih bo lahko dosednji predsednik SDAG-a, katerega 98-odstotni lastnik je ravno občina, ponovno kandidiral za omenjeno funkcijo. To je opravičil za dva mandata in bi mu bilo v tretje ob obstoječih pravih nemogoče. Velja poudariti, da se o omenjenem predstavniku, ki je ob enem pokrajinski koordinator FI, govori kot o bodočem županskem kandidatu desne sredine za občinske volitve, ki bodo prihodnje leto. Valenti se namreč ne more več predstaviti, saj je bil za goriškega prvega občana izvoljen že dvakrat.

V NEDELJO V GORICI IN NOVI GORICI

POHOD DVEH MEST

Sončna nedelja je pritegnila številne Goričane in Novogoričane ter ljudi iz naše dežele in širšega obmejnega prostora na sedmi pohod *Vivicitta*, ki idealno povezuje vsaj eno ne-

cev delili proti Solkanu oz. proti Kostanjevici in do Rafuta. Nato pa so se sodelujoči podali tudi po mestu in tudi v tem primeru so bile njihove proge deljene. Končna družabnost in po-

FOTO BUMBACA

deljo v letu mesti Gorica in Nova Gorica. Približno 900 udeležencev, tekmovalcev in nešportnikov, starejših in mlajših je prehodilo ali preteklo pot, ki se je vila od startne točke na Škabrijelovi, po Erjavčevi pa sta se poti tekmovalcev in rekreativ-

deljevanje priznanj sta bila v Novi Gorici na kotalkališču, kjer so prisotne pozdravile oblasti, in sicer občine Gorica in Nova Gorica ter goriške pokrajine. Na programu pa je bil tudi nastop kotalkaric.

11

ČETRTEK,
5. APRILA
2001

VLOGA KNJIGE V OTROKOVEM RAZVOJU

BEREMO, POSLUŠAMO
DOŽIVLJAMO, RASTEMO,

MIHAELA PIRIH

Otrokovo začetno srečevanje s svetom knjig je bistvenega pomena za razvoj mladega in odraslega bralca. Tega se dobro zavedajo starši, ki doma berejo svojim malim otrokom in jih na različne načine spodbujajo pri tjanju prijetnih vezi s pisano besedo.

Razmišljanje o vlogi knjige v otrokovem razvoju in o načinih, kako otroke pritegniti h knjigi, je blizu tudi mladim ljudem, ki so zdaj še dijaki pedagoškega li-

tost, na razgibanost ... pa ne pozabi na publiko ... kaj bi lahko ob tem dogajanju ... in tako dalje in tako dalje.

Vsak nastop je pomenil novo srečanje z otroškim domišljjskim svetom in je predstavljalo zaradi svoje nepredvidljivosti vsaj majhno, za nekatere dijake pa tudi veliko tveganje. Nekateri pravilne urice so izzvenele tako, kot so bile zamišljene, druge nekoliko drugače. Nekateri zamisli so bile udeležene v celoti, druge so ostale samo

12

ČETRTEK,
5. APRILA
2001

ceja, vendar pa že razmišljajo o pedagoškem poklicu. Feiglova knjižnica je dijakom pedagoškega liceja Simona Gregorčiča s tem, ko jih je povabila k sodelovanju pri urah pravljic, ponudila posebno priložnost za novo izkušnjo, za rast in izpopolnjevanje na tem področju. Pomembna nova izkušnja, ki je predstavljala zlasti za dijake, nevajene javnega branja in nastopanja pred neznanom skupino, poseben izziv. Od njih ni zahtevala samo preizkušanja bolj ali manj razvitih veščin, ampak tudi dokajšnjo stopnjo osebne udeležnosti.

Daniel Pennac je v zvezi z glasnim branjem zapisal, da se

v obrisih. Na koncu pa smo vedno razmišljali o zaključeni izkušnji in jo vsak po svoje ovrednotili. To pa je učenje.

Dijaki so rasli v stiku z zahtevnim mladim občinstvom. V praksi so spoznavali zahteve, povezane z vzpostavljanjem stika med knjigo in majhnim otrokom, in zmožnosti, ki so za to potrebne. Preizkušali in razvijali so svoja lastna znanja in zmožnosti in ugotavljali svoje močne in šibke točke. Veselili so se ob uspešno uresničenih zamislih in razmišljali o tem, kaj bi ob morebitni ponovitvi popravili, spremenili, dopolnili.

Morda se bo kdaj kasneje

tisti, ki bere na glas, popolnoma razgali. Ta ugotovitev gotovo velja tudi za glasno branje otrokom, vsaj v enaki meri kot odraslemu občinstvu.

No, dijaki so izziv sprejeli brez dolgega pomišljanja, z željo, da bi se preizkušali in nadgrajevali svoja znanja. Nekje v globini pa je le tla skrb ob neznankah, ki jih je prinašala vsako srečanje in to negotovost je bilo treba vedno znova premagovati.

Kako organizirati srečanje, kakšne možnosti nam ponuja besedilo, kakšen odziv lahko pričakujemo pri otrocih, ali bodo razumeli manj običajne izraze... Kdo izmed nas bi najboljše opravil določeno nalogo, koliko časa imamo za vajo, kakšne načine dela izvladamo, kaj lahko na hitro izboljšamo... Pred vsakim nastopom je bilo treba poiskati odgovore na taka in podobna vprašanja, potem pa vaditi, pa paziti na izgovorjavo, na izrazi-

kdo izmed njih odločil, da v domačem okolju, tudi izven šole, spodbudi dejavnosti, ki bodo zblíževale otroke in knjige.

Kaj lahko pričakujemo od teh dijakov?

Da se bodo kot prizadevni in razumni mladi ljudje učili iz izkušenj in se na osnovi tega, kar ugotavljajo ob analizi dogajanja, še naprej izpopolnjevali, iskali nove poti in nove načine učenja in usposabljanja za take dejavnosti.

Da bodo ohranili veselje in pripravljenost, da se jim še naprej posvečajo.

Da bodo čutili zadoščenje ob ugotovitvi, da so otrokom približali nov svet, da so jih pospremilili na čudežno potovanje.

Da bodo še naprej pripravljani drugim brati na glas in s tem, kot pravi Pennac, "popolnoma razgaliti očem, ki jih poslušajo".

TUDI PREVODI NAS
PRIBLIŽUJEJO

V petek, 23. marca, je bil v prostorih društva Ivan Trinko v Čedadu večer, na katerem so predstavili dve zanimivi in pomembni publikaciji. V sklopu iniciative Spoznajmo se, ki jo društvo prireja že vrsto let in si prizadeva za čim tesnejše odnose med stvarnostmi, ki so prisotne v našem prostoru, so spregovorili oz. večer oblikovali sami avtorji omenjenih publikacij.

Glavni namen iniciative razkriva samo njegovo ime: prizadeva si za stike, medsebojno spoznavanje ter kulturna oz. širša družbena srečanja med sicer različnimi, vendar ne nazadnje zelo podobnimi jezikovnimi in kulturnimi realnostmi, ki bogatijo naš obmejni prostor. Omenjen niz pobud so pred leti oblikovali s slovensko manjšino, ki živi na avstrijskem

LITERARNI VEČER V ŠPETRU

V petek, 6. aprila, bo ob 20. uri v občinski sejni dvorani v Špetru literarni večer, ki ga prireja KD Ivan Trinko v sodelovanju s Centrom Nediža. Na njem bodo v slovenskem in italijanskem jeziku peli in brali literarna besedila slovenskih avtorjev Franceta Preserna, Ivana Cankarja in Srečka Kosovele. Večer bodo oblikovali igralci gledališke skupine Piccolo teatro mesta Koper, ki so pripravili izbor iz omenjenih avtorjev in jih objeli v prepričljivo celoto recitala in glasbe.

Koroškem, bili so gostje na srečanjih z Brici, v okviru katerih so slavnostno pobratili KD I. Trinko z občino Brda; z italijansko manjšino iz Slovenije predvsem iz Kopra so tudi imeli pomembne stike in srečanja, predstavili so tudi potujočo razstavo dr. De Concini o jezikovnih manjšinah, ki živijo v alpskem pasu v Italiji.

Na omenjenem večeru so predstavili prevod Leopardijevih poezij in proze v slovenski jezik, za katerega je poskrbela Tolminčanka Marta Filli, in bibliografijo italijanskih del, prevedenih v slovenski jezik, delo neutrudnega Marijana Breclja; deli sta bili dejansko povod za večer, na katerem je bil predvsem govor o odnosih med omenjenima kulturama. Ob avtorjih je srečanje oblikoval dr. Tomaž Pavšič, ki je o delih in piscih spregovoril in jih dejansko predstavil. Recitatorka pa je publiko podala tudi izbor nekaterih Leopardijevih poezij.

Prvi pogoj za sodelovanje med slovensko in italijansko skupnostjo je medsebojno spoznavanje. Svojega bližnjega pa lahko spoznaš le, če lahko sežeš po njegovi kulturi, zgodovini in literaturi. Dela, ki predstavljajo Leopardijev opus neposredno slovenskemu človeku ali nam podajajo pregled prevodov, po katerih lahko sezemo v slovenskem jeziku, so nedvomno temeljnega pomena za omenjena prizadevanja.

EJ

"LEZIONARI" KONČNO
MED FURLANI

Gre za zgodovinski trenutek, ki ne sega le v življenje Cerkev, temveč nosi v sebi tudi politične, kulturne in družbene momente. Tako bi lahko povzeli pomen slavlja, do katerega je prišlo prejšnjo soboto v Vidmu, ko je videmski nadškof msgr. Pietro Brollo v centru Pavlin Oglejski v ul. Treppo slovesno predstavil *Lezionari pes domeniis e pes fiestis* (na sliki), t.j. prevod bogoslužnih beril in drugih obrazcev, ki pomeni dejansko pravomočni vstop furlanskega jezika v cerkveno bogoslužje.

Do prvega koraka v tem smislu je prišlo 18. novembra 1997, ko je Italijanska škofovska konferenca dovolila objavo Svetega pisma, prevedenega v furlanski jezik (*La Bibie par furlan*). Po pomembnem dogodku je bila pot furlanščine v Cerkvah dejansko vpeljana. Na poziv nadškofa msgr. Battistija se je teološko-pastoralno-jezikovna delovna komisija spravila na delo pod koordinacijo vztrajnega in prizadevnega vikarja za kulturo pri videmski nadškofiji msgr. Duilia Corgnallija in pripravila prevod v furlanščino bogoslužnih beril in obrazcev za sv. mašo.

Furlanski jezik je sicer spadal že od leta 1979 med liturgične jezike, za uradno dovoljenje pa je potreboval uradno priznanje na državni ravni, to pomeni zakon. Leta 1996 je dežela F-Jk odobrila zakon, ki štiti furlansko skupnost, vendar to ni bilo še dovolj. Pravo državno priznanje so Furlani dobili 15. decem-

bra 1999 z zakonom 482/99, ki štiti dvanajst jezikovnih manjšin v Italiji; med temi je tudi furlanski.

Dne 23. januarja 2001 je tako končno prišlo do pričakovanega odloka št. 127/01/L, ki potrjuje veljavnost prevedenega dela; v soboto, 31. marca, pa je furlanska skupnost iz videmske, goriške in pordenonske škofije praznovala objavo temeljnega besedila. Ob slovesnosti so priredili tudi posvet, ki ga je poleg že omenjenega msgr. Corgnallija, rektorja videmske univerze Marzia Strassolda in drugih uglednih gostov oblikoval tudi p. Arij A. Roest Crollius SJ, slovit docent teologije in zgodovine religij in kultur na Gregorijanski univerzi, poznavalec okoli tridesetih jezikov.

EJ

GLOSA JURIJ PALJK

O PLASTIKI

ki uporabljali v vsakdanjem življenju, in med njimi imajo vsakodnevni predmeti, kot so vaze, krožniki, steklenice, okraski se posebno mesto, saj nam govorijo o tem, kako so naši predniki živeli. In prepričan sem, da bodo prav plastični predmeti pričali o današnjem življenju veliko bolj, kot pa bodo vse druge stvari govorile prihodnjemu človeku o našem načinu življenja.

Kar predstavljate si nekoga, ki čez sto, dvesto let ali celo več, naleti med kopanjem luknje na svoji zemlji na plastično steklenico, ki ji danes pravimo plastenka, ker steklenica zagotovo ni, saj ni narejena iz stekla. Previdno jo vzame v roke in takoj mu je jasno, da ima v rokah arheološko najdbo brez primerjave, saj je njegova plastenka imenitno ohranjena, kar je za plastenko sicer redkost; že danes namreč vemo, da je dnevna, uporabna plastika za razliko od stekla ali žgane gline veliko bolj minljiva. Kako smešen se nam danes zdi ta prizor, kako smešen je, če pomislimo na naše vsakodnevno odnosašanje plastičnih steklenic in druge nepotrebne šare v smetnjake. Res je: sodobnik nikdar ne ceni tistega, kar ima, še posebno ne ceni tistih stvari, ki jih ima na pretek in preveč. Zdi se mu, da nimajo nobene vrednosti ali skoraj nobene. Podobno je, kot je naš odnos do časopisov, s katerimi ne vemo, kam, ker so nam v napoto že isti trenutek, ko smo jih prebrali: ne služijo nam več, niti kurimo ne več z njimi, ker

imamo doma centralno ogrevanje. Šele čez desetletja, stoletja imajo navidez nepomembne in nevedne vsakdanje stvari drugačen pomen, ki jim ga seveda mi sami dajemo.

Danes med nami skorajda ni človeka, ki bi pomislil na preprosto dejstvo, da današnja vsakodnevna in osvojevana plastična vrečka še pred dvema desetletjema ni bila to, kar je danes: preprosta in vsakodnevna potrebščina, brez katere niti po nakupih več ne moremo. Niti tega se sodobnik ne spominja več, da je pred tremi desetletji še ni bilo; plastične vrečke namreč. Vse se namreč pozablja, vse se spreminja in človek zares nima nobene zgodovinskega spomina in nikdar dovolj ne ceni tistega, kar ima danes na pretek, včasih še preveč, je bilo to še včeraj dragocena redkost. Danes je imenitno govoriti o tem, kako lepa je žgana glina, kako pomembna je keramika, ki je umetniško obdelana in istočasno govoriti vsevprek čez plastiko, ki da je kličasta, da onesnažuje okolje, in še celo vrsto stvari vemo povedati proti plastiki. A vse te slabe stvari niso lastnosti plastike, temveč nas samih. Plastika ničesar ne onesnažuje, onesnažujemo mi, ki jo mečemo nesramno in na neprimeren način stran, kot so stari Rimljani metali počene vaze na cesto pod hišo, da jih lahko danes naši arheologi skrbno izkopavajo... Sodobnik namreč vedno meče stran tisto, česar ima preveč, in nikar ne mislimo, da v

slovitem Rimu ni bilo onesnaženo bolj, kot pa je danes v naši družbi, v naših mestih, kjer imamo vsaj odtok dostojno urejene, če že ne drugega... Ko smo že pri odtokih, bi radi tu samo mimogrede spomnili, da so danes prav plastične cevi tiste, ki so zamenjale hitro kvarljive svinečne in železne... In ko hodimo po muzejih in si ogledujemo lepe lončene in drugačne vaze iz antične dobe, pomislimo tudi na to, koliko takih in podobnih jih je boleče pristalo na glavah nočnih popotnikov po rimskih ulicah, da o Atenah seveda niti ne govorimo! Ker se je takrat veliko metalo skozi okna kar na ulico, pomislimo še na dejstvo, da je takrat tudi po vsem mestu zelo neprijetno zaudarjalo po človeških in drugih iztrebkih, in to iz preprostega razloga, ker mestni odtoki niso bili zaprti in ne urejeni tako, kot so danes naši - spet v plastičnih ceveh seveda.

Ko boste naslednjo plastično vrečko vglj stran, pomislite na vašo staro mamo, kako jo je prvič v življenju kot veliko dragoceno skrbno prepognila in jo previdno spravila za prihodnjo uporabo. Seveda vam ne more več pomeniti tistega, kar je pomenila nji, lahko pa sami z večkratno uporabo iste plastične vrečke poskrbite, da tako nepotrebne plastične šare ne bo še več pristalo na današnjih sicer velikih, a istočasno tudi vedno premajhnih smetiščih. To seveda velja samo za tiste, ki plastične vrečke mečejo v smetnjake, o tistih, ki plastične vrečke puščajo v naravi, tokrat ne bomo rekli nobene. Tudi zato ne, ker si tega ne zaslužijo.

"VTIS IMAM, DA VAŠE DOSEŽKE BOLJ CENIJO V WASHINGTONU KOT V LJUBLJANI"

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji čedalje bolj ugotavljajo, da je izvajanje koalicijske pogodbe za sodelovanje političnih strank v sedanjih predsedniških Drnovski težavno in naporno, čeprav ima koalicija v parlamentu dovolj glasov za sprejetje kakršnegakoli zakona ali odločitve. Znotraj vladne koalicije, denimo, obstajajo različna stališča o vsebini sporazuma, ki bi ga Slovenija sklenila s Sv. sedežem. Vodja poslanske skupine LDS Tone Anderlič je v javnem pismu kritiziral predsednika državnega zbora Boruta Pahorja zaradi domnevnih slabosti v organiziranosti in delovanju parlamenta ter napak ob vnovičnem imenovanju Jožice Velišček za generalno sekretarko državnega zbora. Poslanci iz koalicijskih strank so se tudi razhajali v stališčih o tem, ali naj popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, ki bo spomladi prihodnje leto, vsebuje tudi vprašanje o pripadnosti veroizpovedi ali ne. Šele z glasovi poslancev iz koalicije Nova Slovenija je bilo sklenjeno, "da ugotavljanje veroizpovedi ne more biti sporno, saj ne omogoča identifikacije

posameznikov, pač pa se podatki zbirajo le za statistične in raziskovalne namene". Ob popisu bo tako zastavljeno tudi vprašanje o veroizpovedi.

Med najpomembnejšimi dogodki v prejšnjih dneh sta bila obisk zunanjega ministra Dimitrija Rupla v ZDA in "preboj" v pristopnih pogajanjih Slovenije z EU. Zunanji minister je Slovenijo predvsem predstavil novi vladi ZDA, hkrati pa se je v pogovorih s senatorji in drugimi vplivnimi ljudmi zavezal za njihovo pomoč pri odločanju o novih članicah zveze Nato. Med njegovimi sogovorniki so bili tudi senator slovenskega rodu iz Iowe Tom Harkin, nekdanja zunanja ministrica Madeleine Albright in senatorka Hillary Clinton. Vsi so poudarjali odlične odnose med ZDA in Slovenijo in menili, da je Slovenija vzorna kandidatka za sprejem v zvezo Nato. Toda Slovenija mora hitreje usposobljati svojo vojsko, da bi se prilagodila standardom in merilom omenjene vojaško-obrambene povezave. To je ministru Ruplu svetovali tudi novi ameriški zunanji minister Colin Powell. Slovenski zunanji minister se je odzval z mnenjem, "da

bi morala Slovenija čimprej oblikovati vsaj en bataljon dobro usposobljenih vojakov, ki bi lahko takoj sodelovali v vojaških akcijah ali drugih posegih Nata oz. mednarodne skupnosti".

Kar zadeva politiko in napombe Slovenije, da bi bila sprejeta v zvezo Nato, je pomenljivo mnenje, ki ga je veleposlanica ZDA v Sloveniji Nancy Halliday Ely-Raphel izrekla v intervjuju za mariborski Večer z dne 13. marca. Dejala je naslednje: "Mislim, da se od Clintonovega obiska v Sloveniji ni nič spremenilo. Vaša država ostaja ena od vodilnih kandidatov za članstvo v Natu. Včasih vašim ljudem omenim svoj vtis, da slovenske dosežke na mednarodnem prizorišču bolj cenijo v Washingtonu, kot pa jih cenite vi v Ljubljani. Tudi v slovenskih medijih premalo poudarjate te dosežke".

SLOVENIJA V PRVI SKUPINI KANDIDATK ZA SPREJEM V EU

Slovenija je 29. marca kot prva med dvanajstimi kandidatkami za članstvo v EU dosegla pomembno prednost oz. napredek v pristopnih pogajanjih z omenjeno evropsko povezavo. Slovenska delegacija, ki jo vodi dr. Janez Potočnik, je namreč končala pogajanja o štirih

pomembnih poglavjih: o prostem pretoku blaga, kapitala, energije in o okolju. To pomeni, da je Slovenija s tem zaprla osemnajst od skupaj devetin dvajsetih poglavij pravnega reda EU, kar jo uvršča v vrh kandidatov za prvi krog širitve evropske povezave. Vodja slovenske pogajalske skupine pričakuje, da bo EU končne odločitve o sprejemu novih članic sprejela na evropskem vrhu junija v Göteborgu na Švedskem.

V kroniki delovanja političnih strank je pomemben sklep izvršilnega odbora SLS+SKD Slovenske ljudske stranke, da v strateški svet stranke imenuje tudi nekdanjega strankinega predsednika dr. Franca Zagožna in dr. Franceta Arharja, bivšega guvernerja Banke Slovenije. Slednji je po razrešitvi omenjene funkcije in imenovanju novega guvernerja v nekem časniku izjavil, "da je njegova simpatija do SLS+SKD Slovenske ljudske stranke že dolgo znana. Na koncu človeka voli pač politika. Rekel bi tudi to: če damo na tehtnico medije, se vidi, koliko gnojnice je bilo zlite po meni od lanske jeseni dalje".

PISMO MNENJSKEGA GIBANJA ZA SLOVENSKO ISTRO ZDRUŽENJU CONCORDIA ET PAX

ZA SOŽITJE OB MEJI

Spoštovani g. Franco Miccoli!

V začetku marca smo se odzvali na vaše prijazno povabilo, da se udeležimo prve javne predstavitve vašega združenja Concordia et pax v Gorici. Pričakovali smo, da bomo na srečanju lahko spregovorili kako besedo, vendar nam je bilo to spričo določenih (pojasnjenih) okoliščin onemogočeno. Zato se vam oglašam s tem kratkim pismom. Zahvaljujemo se vam za vašo pozornost. Obe dosednji srečanja z vašimi predstavniki, tako prvo v Kopru in drugo v Gorici, sta nam bili prijetni. Na Goriškem nas je še posebej prijetno presenetilo sproščeno in prijateljsko vzdušje, ki je prevladovalo v dvorani. Ob vaših spravnih naporih, ki so tudi nam blizu, cenimo tudi vaš odnos in spoštovanje do slovenskega jezika, ki ste ga izkazali tudi s tem, da mu je bilo na srečanju v Gorici, z zagotovljenim prevajanjem, dano enakopravno mesto.

Naša mnenjska skupina, imenovana Mnenjsko gibanje za Slovensko Istro, deluje znotraj Kulturnega kluba Istra iz Kopra. Smo nazorsko in politično pluralna skupina ter se ukvarjamo s pomembnejšimi vprašanji našega časa in prostora. Med njimi tudi s problemom sprave med obmejnimi skupnostmi in državami. Zato podpiramo sleherni napor, ki teži k preseganju travm preteklosti. Za dosseg tega cilja pa je ob dobri volji in medsebojnem zaupanju sodelujočih potrebno tudi spoštovanje medsebojne različnosti, vključno z jezikom, ter pošten in zrel odnos do zgodovinskega dogajanja. Pošten v tem smislu, da moramo izhajati iz celote zgodovinskega dogajanja. Kajti veliko zlo v tem prostoru se je za nas (Slovence) začelo že dve desetletji pred prvo svetovno vojno. In brez obravnavanja in razumevanja

NA GORIŠKEM NAJMANJ SOCIALNO OGROŽENIH DRUŽIN

Iz poročila o človekovem razvoju, ki ga pripravljajo v okviru Združenih narodov in upošteva 174 držav, je razvidno, da po kakovosti življenja Slovenija dosega osemindvajseto mesto v sklopu obravnavanih držav. Gre za razmeroma ugodno razvrstitev, Slovenci pa kljub temu dokaj kritično ocenjujejo svoje materialne in socialne razmere ter sploh življenjske pogoje. Po mnenju varuha človekovih pravic Matjaža Hanžka, ki je bil tudi soavtor omenjenega poročila o človekovem razvoju, "v Sloveniji sploh ni malo materialistov, ki pesimistično ocenjujejo svoj materialni položaj. Po uradnih podatkih živi pod pragom revščine 13,6 odstotka slovenskih gospodinjstev, socialno pomoč pa prejema 58.555 prebivalcev, kar pomeni tri odstotke prebivalstva. Največ socialne in drugih vrst pomoči potrebnih prebivalcev je v Prekmurju, najmanj pa na Goriškem. Kolikšen je resnični, nikoli in nikjer izmerjeni obseg revščine v Sloveniji, pa seveda tudi poročilo o človekovem razvoju ne pove.

tega zla (fašizma namreč!) ni mogoče dati pravih odgovorov na to, kar se je zgodilo med vojni in, seveda, po njej, kar je prizadelo predvsem Italijane. Pod zrelostjo odnosa do zgodovine pa imam v mislih predvsem to, da zgodovine ne smemo preučevati zaradi iskanja krivcev, ampak zato, da se iz nje kaj naučimo.

Naša skupina je številčno majhna in poleg tega dela na različnih projektih, zato je lahko naš prispevek pri spravnih naporih skromen. Ob spoznanju, da obe državi in tudi širše obmejne skupnosti še ne zmorejo nekega večjega simbolnega spravnega dejanja, recimo v duhu nemško-češke sprave, je naša prva pobuda šla v smer, da bi morda obmejne cerkve (škofije) s svojo moralno avtoriteto pripravile nek odmevnejši spraven dogodek (npr. na Repentabru, Sv. gori ipd.), ki bi morda potegnili za seboj tudi širšo javnost in obe vladi. V tem smislu smo tudi že imeli nekaj razgovorov na koprski škofiji. Vendar projekt je zahteven in terja svoj čas. Lepo bi bilo, da bi postal naš skupni cilj in da bi se za njim trudili na obeh straneh meje. Mi smo pripravljeni pri tem prispevati naš skromni delež, vendar odločitev o tem je predvsem v rokah obmejnih cerkva.

In kot drugo pobudo predlagamo, da bi v doglednem času v Kopru organizirali posvet (okroglo mizo, javno tribuno ipd.) o spravnih naporih v Evropi. Pri tem bi lahko proučili npr. nemško-češke sprave napore in dosežke (dokumente) kot tudi sprave listine, ki so bili izmenjani med Slovenijo in Italijo, a so obležali v predalih. Na srečanje bi lahko povabili tudi nekaj strokovnjakov, ki so sodelovali v teh prvih spravnih poskusih med nami. In če bi to zmožli, bi lahko ob tej priložnosti prejeli neko našo spravno listino na ravni civilne družbe, pač v dometu naših moči. V njej bi lahko pozvali obe državi, da po vzoru nemško-češke sprave tudi sami čimprej prideta do podobnega spravnega dejanja.

To bi bili zaenkrat naša stališča in predlogi ter bomo vesel vsakršnega vašega odgovora.

ZA MNENJSKO SKUPINO
ZAČASNI KOORDINATOR
MILAN GREGORIČ

P.S. V drugem našem predlogu (strokovni posvet o spravi) smo se ognili konkretnim datumom, ker se trenutno ukvarjamo s problemi financiranja naše skupine v tem letu. V preteklosti smo vsak mesec tekoče prejeli neka sredstva iz proračuna občine Koper. Z novim letom pa se je sistem spremenil ter bo naša organizacija financirana na podlagi udeležbe na razpisanih projektih. Razpis pa je v zamudi in bo opravljen šele v drugi polovici marca. Tako smo trenutno brez vsakršnih sredstev in ne moremo prevzemati obveznosti, za katere nimamo finančnega kritja. Zato vas prosimo, da malo počakate, in ko bo to vprašanje rešeno, se pri vas ponovno oglašimo.

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

GOSTOVANJE V VENEZUELI

Ionescova Plešasta pevka v enkratni postavitvi režiserja Vita Tauferja in neprekosljivi igri novogoriških gledaliških umetnikov Radoša Bolčina, Janeza Starine, Iva Barišiča, Iztoka Mlakarja, Staneta Lebana in Petra Musevskega je od svoje premiere leta 1995 doživela že nešteto ponovitev in s svojim absurdnim humorjem očarala na stotine gledalcev v domovini in v tujini. Primorsko dramsko gledališče je z njo nastopilo namreč že na Češkem, Hrvaškem, v Nemčiji, Makedoniji, Braziliji, Argentini, Italiji, Bosni in Hercegovini, Franciji in Čilu. Prav te dni pa se mudi v Venezueli, kamor so igralci PDG odpotovali 31. marca tudi v spremstvu župa-

na mestne občine Nova Gorica Črtomira Špacapana. V tej južnoameriški državi bodo odigrali pet predstav, od 4. do 6. t.m., na 13. mednarodnem gledališkem festivalu v Caracasu, na katerem se bo v petnajstih dneh - od 31. marca do 15. aprila - vrstilo triindvajset domačih in petindvajset tujih gledaliških ansamblov.

Zadnje gostovanje v Čilu na mednarodnem gledališkem festivalu v Santiagu, v letošnjem januarju, je doživelo velik odmev, saj so kritiki odlično ocenili izvajanje igralcev. Tamkajšnji osrednji časopis *El Mercurio* jo je med stopetdesetimi predstavami izbral za najboljšo.

VZGOJNA PREDAVANJA NA MIRENSKEM GRADU

V Gnidovčevem domu duhovnih vaj na Mirenskem Gradu organizirajo v letošnjem postnem času niz predavanj in pogovorov na temo *Konflikt in stiska - izziv za vzgojo*. Zadnje predavanje doc. dr. Stanka Gerjolja bo 6. aprila, in sicer na temo *Upajmo in bomo živelj! Kakšno prihodnost imajo obremenjeni otroci?* Vljudno vabljeni!

V ŠOLSLEM CENTRU V NOVI GORICI BOGATA KNJIŽNICA

Okoli 1.200 dijakov srednješolskega centra v Novi Gorici ima na voljo knjižnico, ki je bogato založena. V njej je okoli 35 tisoč enot knjig, video in avdio kaset, zgoščenk, računalniških disket, preko 90 naslovov domačih in tujih časnikov, revij in drugih publikacij, ter okoli 45 tisoč učbenikov. So edina srednješolska knjižnica

v Sloveniji, v kateri si lahko dijaki za majhno obrabno izposodijo vse učbenike, ki jih potrebujejo v tekočem šolskem letu. Knjižnica je urejena po sistemu prostega pristopa, kar pomeni, da lahko dijaki sami iščejo po knjižnih policah zeleno gradivo. V knjižnici je tudi čitalnica s 30 sedeži, namenjena branju in tistem študiju. Knjižnica je računalniško vodena. Štirje računalniki so namenjeni dijakom za iskanje knjižnega gradiva in drugih informacij, po potrebi pa tudi za pisanje seminarskih nalog. Dijaki si lahko rezultate iskanja in seminarske naloge tui izpišejo s pomočjo tiskalnikov. Knjižnica ima na internetu svojo spletno stran, ki omogoča iskanje gradiva po knjižnici tudi od doma. Poleg informacijskega središča opravlja šolska knjižnica tudi funkcijo kulturnega središča srdnješolskega centra v Novi Gorici.

NA POBUDO DEŽELNE STRANKE ŠTAJERSKE

PODPISI ZA REFERENDUM O REFERENDUMU

V Sloveniji je naletela na različne odzive namera vladnih strank, ki je zapisana tudi v koalicijski pogodbi med njimi, da preprečijo možna zlorabljanja inštituta referenduma in ljudske iniciative. Veljavni zakon določa, da pobudo za referendum lahko da 200 volivcev, kar pa se vladi zdi premalo. Zato je predlagala, da bi se število pobudnikov moralo povečati na 1.000. V manjših zunajparlamentarnih strankah ob tem opozarjajo, da bi povečanje števila pobudnikov lahko ogrozilo opredeljevanje volivcev in s tem tudi demokracijo v Sloveniji.

Deželna stranka Štajerske je ob podpori nekaterih drugih manjših strank štirikrat zman poizkušala zbrati potrebno število volivcev, ki bi dali pobudo za referendum, na katerem bi postavili naslednje vprašanje: "Ali se strinjate, da se sedanji tretji odstavek 13. člena zakona o referendumu in ljudski iniciativi spremeni tako, da se število podpisnikov referendumске pobude od sedanjih 200 poveča na 1.000, kot predlaga predlagatelj (vlada) v tretjem odstavku 2. člena predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o referendumu in o ljudski iniciativi?" V petem poizkusu je Deželna stranka vendarle zbrala dovolj podpisov volivcev za vložitev pobude o referendumu, ki ga podpirajo tudi Socialno-liberalna stranka, stranka slovenskih narodnjakov, Stranka enakopravnih dežel, Neodvisna lista za Maribor in stranka Glas žensk Slovenije. Razpis referendum (ljudskega glasovanja) je zdaj odvisen od 40 tisoč glasov podpore, ki jih zbirajo v upravnih

enotah (organih državne uprave) v vsej Sloveniji.

Dovolj podpisov za predložitev pobude o referendumu je zbralo Vseslovensko združenje upravičencev do vračila vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Gre za okoli 100 tisoč telefonskih naročnikov, ki so morali sami prispevati k stroškom za napeljavo omrežja in zdaj zahtevajo, da jim država njihov vložek vrne. Zahtevki znašajo skupaj kar od 20 do 30 milijard tolarjev. Vlada je upravičencem najprej zagotovila, da jim bo denar povrnila s posebnim zakonom, ki bi ga čez šest mesecev vložila v parlamentarni postopek. Toda pobudniki se s tem pojasnilom niso sprijaznili. Svojo pobudo za razpis referendum so sicer umaknili, a šele potem, ko je vlada pisno zagotovila, da bodo vračilo omenjenih prispevkov za vzpostavitev telefonskih povezav zagotovili že v okviru zakona o telekomunikacijskih sredstvih, ki je zdaj v parlamentarni obravnavi.

Referendumi so zdaj v Sloveniji aktualna politična tema in se čedalje bolj spreminjajo v orodje opozicije, kar je seveda povsem zakonito. Oglasila se je tudi Nova stranka, ki je predložila pobudo za razpis referendum o preoblikovanju brezcarinskih prodajal, a je bila njena pobuda zaradi premajhnega števila podpisov zavrnjena. Nova stranka je zato vložila tožbo zoper državni zbor. Upravno sodišče Slovenije jo bo obravnavalo prednostno in, kot je povedal predsednik tega sodišča Janez Breznik, je odločitev mogoče pričakovati v enem mesecu.

M.

ITALIJANSKO PRAVO

REFORMA ZAKONA
O POSVOJITVAH (3)

DAMJAN HLEDE

Na vrsti je sedaj pregled t.i. mednarodnih posvojitvev, torej posvojitve tujega otroka. Urejuje jih prvo poglavje tretjega naslova zakona št. 184/1983, tako kot je bilo spremenjeno z zakonom št. 476/1998, ki je istočasno tudi ratificiral in izvedel mednarodno konvencijo o zaščiti mladoletnikov in o kooperaciji na področju mednarodnih posvojitvev, ki je bila podpisana v Haagu 29. maja 1993.

Postopek za mednarodno posvojitvev poteka sedaj tako: najprej mora par izraziti svojo razpoložljivost sodišču za mladoletne, ki je pristojno na podlagi bivališča proslincev. Ko sodišče odredi primernost para za posvojitvev, lahko zakonca izbereta eno od 46 v Italiji priznanih ustanov, ki posredujejo pri posvojitvenem postopku. Seznam ustanov je na razpolago na vsakem sodišču za mladoletne ali pri Komisiji za mednarodne posvojitvev v Rimu. Vsaka ustanova sledi postopku, kakršnega predvideva statut, tako da se prakse od ustanove do ustanove v majhnih stvareh lahko razlikujejo.

Pred začetkom birokratskega postopka vse ustanove priredijo za starše posebne pred-

posvojitvene tečaje s pomočjo psihologov in socialnih delavcev. Potem pride do izbire države, v kateri poiskati otroka za posvojitvev. Istočasno je treba pripraviti dokumentacijo, ki jo je treba potem prevesti v jezik izbrane države, saj jo je treba potem poslati njenemu osrednjemu uradu za posvojitvev. Urad postavi prošilce v seznam in jim potem predlaga v posvojitvev otroka. Italijanska ustanova prejme potem dosje o otroku, par pa se pripravi na potovanje v tujino, k otroku. Obstanek v tujini traja od dvajset do petinštirideset dni. Na tujem pripravijo nove dokumente, ki jih je treba prevesti v italijansko. Italijanska ustanova jih potem posreduje italijanski Komisiji za posvojitvev, ki izda dovoljenje za prihod otroka v Italijo. Zaradi birokratskih obveznosti in zaradi potovanja v tujino (včasih sta potrebni dve potovanji) so mednarodne posvojitvev precej drage. Stroški za cel postopek nihajo med 20 in 25 milijoni lir. Posredniške ustanove ponavadi sledijo otroku tu-di po posvojitvi, ko pripravijo periodična poročila o vključitvi in držijo tesne stike s Komisijo za mednarodne posvojitvev.

KONEC

SDGZ / OBČNI ZBOR SEKCIJE TRGOVINE NA DROBNO

PRED NOVIMI IZZIVI

DAVORIN DEVETAK

V ponedeljek, 9. aprila, bo na vrsti občni zbor sekcije trgovine na drobno pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju v Trstu. Slovenski trgovci se bodo zbrali ob 18. uri v Prosvetnem domu na Opčinah (ul. Ricreatorio 1) in bodo prisluhnili predsedniškemu in tajniškemu poročilu o opravljeni dejavnosti v zadnjem mandatu.

Po nastopu predsednika sekcije Ervina Mezgeca bodo razni izvedenci prikazali vse novosti v zvezi z uvedbo evra, ki posebno zanimajo trgovski sektor: registrske blagajne, tehtnice,

knjigovodstvo, upravljanje z gotovino od 1. januarja 2002 itd.

Ravno tako bo govor o možnostih, ki se za sektor odpirajo s prodorom interneta, elektronske trgovine in informatike nasploh. Ob tej priložnosti bodo prikazali članstvu novo spletno stran SDGZ/SERVIS. Dnevni red obsega po razpravi določitev članarine in izvolitev novega odbora sekcije.

Združenje je dalo programski smoter stanovskemu srečanju, ki bo potekalo pod geslom *Pred novimi izzivi*. Trgovina je bila v zadnjem desetletju gotovo ena od panog, ki so bile najbolj na udaru, tako zaradi

sprememb v distribucijskem sistemu, kot tudi geopolitičnih pretresov v sosednjih državah; da ne govorimo o pravi revoluciji, ki jo predstavlja internet z vsemi možnimi aplikacijami.

Sekcija je v zadnjih letih, kljub negativnim dejavnikom, rastla tako po ugledu in uveljavitvi v odnosu do ostalih organizacij in ustanov, kot tudi glede števila članstva in obnove kategorij. V novem svetu tržišča trgovinske zbornice sedi predsednik Združenja Marino Pečenik kot zastopnik sektorja male trgovine iz cele pokrajine. Sam predsednik sekcije Mezgec je podpredsednik Odbora

Trieste Commercio e Sviluppo (prireditelj pobud Trieste City Club) in tudi član komisij za sejemske prireditve in za zgodovinske kavarne pri tržiški zbornici. Prejšnjega predstavnika v izvršnem odboru CON-GAFI za trgovino, Egona Medena, je uspešno nadomestil trgovec z jestvinami Walter Pontari in še bi lahko naštevali...

Ob vsem tem pa je bilo Združenje pobudnik raznih skupnih akcij v prid krajevne trgovine. O teh pobudah in o ostalih odprtih vprašanjih bodo vsi zainteresirani člani in tudi ostali krajevni trgovci imeli priložnost izvedeti na samem občnem zboru, na katerega so toplo vabljeni.

PORAST DELOVNIH MEST

NEKAJ PODATKOV
O ZAPOSLOVANJU

Vsodržavni statistični zavod ISTAT je pred nekaj dnevi objavil podatke o zaposlovanju v Italiji. Analiza se nanaša na leto 2000 v primerjavi z letom prej. Prvi in verjetno najbolj zanimiv podatek govori o tem, da so tudi na jugu Italije zabeležili bistveni porast novih delovnih mest. V primerjavi z l. 1999 so v raznih deželah na jugu Italije ustvarili več kot sto tisoč novih delovnih mest. Na jugu Italije so zaposlili 103.200 ljudi, medtem ko so podjetja in javni sektor na severo-vzhodu Italije ustvarili 103.500 novih delovnih mest. V vsodržavnem merilu ima vodilno mesto dežela Veneta, kjer so v letu 2000 zaposlili

53.600 ljudi več kot leto prej, na jugu pa ima daleč največ novih delovnih mest Apulija, in sicer kar 37.900. Ta dežela se je tako v vsodržavnem merilu uvrstila na četrto mesto. Več zaposlenih so namreč imeli, kot rečeno, le v Venetu, Piemontu s 44.700 in Lombardiji, kjer so na novo zaposlili 42.000 ljudi. Dežela Furlanija Julijska krajina je na 16. mestu, saj statistika kaže, da je bilo v letu 2000 v deželi na novo zaposlenih 6.800 ljudi. Seveda je potrebno natančneje analizirati določene dodatne podatke.

Tako pokažejo pravo sliko zaposlitvenega stanja v državi podatki o brezposelnosti. Saj je kar 21% vseh italijanskih brezposelnih doma na jugu polotoka, od teh je 55% mladih, v starostnem obdobju od 15-24 leta starosti. Zanimivo je tudi dejstvo, da se je spremenil odnos do dela ter da se pojavljajo novi zaposlitveni modeli z uvajanjem drugačnih delovnih pogojev z večjo dinamičnostjo in prožnostjo zaposlovanja, kar večkrat ustvarja tudi občutek določene negotovosti in prehodnosti v delovnem razmerju na novo zaposlenih. Tudi v tem se Italija vse bolj približuje tujim modelom po svetu.

OBRTRNIKI SODELUJEJO
S SLOVENIJO

V Špetru je bilo pred nekaj dnevi zasedanje Združenja obrtnikov in malih podjetnikov, ki so obravnavali zanimivo temo mednarodnega sodelovanja in trženja na tujem. Iz podatkov, ki so bili predstavljeni na zborovanju, je razvidno, da podjetniki iz dežele Furlanije-Juljske krajine radi sodelujejo s Slovenijo. Anketa, ki so jo izvedli med 500 obrtniki iz tržiške, goriske in videmske porajine, kaže, da je 18% podjetnikov že imelo poslovne stike s Slovenijo in da kar 91% le-teh ima redne posle odnose oziroma namerava v bližnji prihodnosti obnoviti te stike. Na zborovanju pa so bili obrtniki mnenja, da je potrebno te posle in izmenjave še izboljšati in da je v tem smislu pametno koristiti tudi sredstva, ki jih dajejo na razpolago razni evropski finančni skladi na osnovi raznih razpisov programov o podpiranju obmejnega sodelovanja, se pravi t.i. Interreg in Phare projektov. Doslej so razna podjetja in predvsem inštitucije že koristile znatna finančna sredstva iz teh skladov, prav pa bilo, so menili obrtniki na posvetu, da bi vse to dobilo bolj organski videz s potrebno pomočjo pri zbiranju informacij o raznih možnostih in samem sestavljanju prošenj.

Prevečkrat se je namreč že zgodilo, da so bila denarna sredstva na razpolago, a se jih predvsem zaradi nevednosti ni uporabilo.

MEDNARODNI SEJEM
VINITALY V VERONI

V dneh od 5. do 9. aprila bo v Veroni letošnji mednarodni vinski sejem *Vinitaly*, ki je gotovo, najpomembnejši tovrstni sejem v Italiji in eden najpomembnejših v evropskem merilu.

Tudi letos je deželna ustanova za razvoj kmetijstva ERSA poskrbela za organizacijo enotnega sejemskega predstavitevne prostora in skupno promocijo najboljših deželnih vin. Na razstavi sodelujejo tudi slovenski vinogradniki s Krasa in Brd, ki predstavljajo zanimiv izbor svoje zlahtne kapljice. Posebno mesto v razstavnem prostoru t.i. italijanske vinoteke, se pravi izbora najboljših vin v vsodržavnem merilu, pa so si izborili chardonnayji sedmih proizvajalcev s področja vin z zaščitenim poreklom Soča (Doc Isonzo). V zadnjih letih je približno 177 ha vinogradov chardonnaya na tem ozkem pasu na Goriškem dalo več vin, ki so priložili po "tri kozarce" v slovitom vodniku Gambero Rosso - Slow Food. Zanimivo je tudi podatek da s tem vinom polnijo kakih 70.000 tričetrtlitrskih steklenic in da kar 70% tega vina gre na tuja tržišča.

Vina znamke chardonnay so zaslovela šele pred leti, ko so se na tržišču in pri pivcih ter še posebno med ženskimi ljubiteljicami zlahtne kapljice uveljavila predvsem "lažja" vina, taka, ki grejo dobro skupaj z lahko hrano in predvsem pa morskimi sadeži in ribami.

SLOVENIJA

PIVOVARNA UNION
PREVZELA FRUCTAL

Novi lastniki so odstavili prejšnje vodstvo, a zagotavljajo polno zaposlenost in nove naložbe.

Predstavniki pivovarne Union iz Ljubljane, ki je novi večinski lastnik živilske industrije Fructal v Ajdovščini, so 29. marca prevzeli vodilne položaje v tem velikem in pomembnem podjetju slovenske živilske industrije. Novi nadzorni svet je sprejel pomembne sklepe; tako

je odstavil prejšnje vodstvo, na čelu z generalno direktorico Cvetano Rijavec. Očitali so jim, da niso sodelovali z novim večinskim lastnikom, pivovarno Union. Cvetani Rijavec so menda ponudili več vodilnih mest, tako položaj direktorice v Fructalovem makedonskem podjetju Konzeks v Skopju. Vse ponudbe pa je zavrnila.

Novi predsednik uprave (generalni direktor) Fructala je postal Marjan Mir, ki je bil doslej član uprave Uniona. V pogovoru s časnikarji je poudaril, da bodo v Fructalu ohranili vsa delovna mesta za tiste, ki so voljni delati, izvedli ukrepe za povečanje proizvodnje in prihodka ter za nadaljnjo uveljavitev Fructala na tujih trgih. Zagotovil je tudi, da bodo ohranili blagovno znamko Fructala, "saj nihče ne razmišlja, da bi uničil tako bogastvo".

Marjan Mir se je sporazumel s petnajstimi zaposlenimi, ki imajo posebna pooblastila in odgovornosti v Fructalu, da bodo z njimi lojalno sodelovali v vsem, kar bo koristilo temu velikemu in pomembnemu podjetju slovenske živilske industrije. Kljub razmeroma mirnemu prevzemu Fructala in naporom novih upraviteljev iz pivovarne Union, da bi pomirili nasprotja in negotovanja, pa v delu javnosti obstaja občutek, da je šlo za t.i. "sovražni prevzem" podjetja, na katerega so bili v Ajdovščini še posebej ponosni.

MITJA GASPARI NASTOPIIL
NA BANKI SLOVENIJA

Banko Slovenija od nedelje, 1. aprila, vodi nov guverner, nekdanji finančni minister in poslanec Mitja Gaspari, ki ga je na omenjeni položaj imenoval državni zbor. Po besedah Gasparija, ki je nasledil prejšnjega guvernerja dr. Franceta Arharja, zelo sposobnega in zaslužnega bančnega strokovnjaka, saj mu pravijo tudi "oče" slovenskega tolarja, bo osnovni cilj in naloga Banke Slovenija v prihodnjih letih zniževanje stopnje inflacije. Ta naj bi v dveh do treh letih znašala med tremi in štirimi odstotki. Zakon o Banki Slovenija bo treba prilagoditi evropskemu pravnemu redu. Svet te finančno-monetarne ustanove bodo morali v prihodnje sestavljati le strokovnjaki s področja financ in denarništva, ne pa tudi člani z drugih področij, ustanov in organizacij. Za dosego teh ciljev bo potrebno spremeniti tudi razne druge predpise in predvideti prehod slovenskega tolarja v območje evropske valute evro.

SVET PESTI ŠE ENA NADLOGA

JETIKA NA POHODU

HARJET DORNIK

Vrh osmih najbolj razvitih držav v Okinawi lanskega julija je še enkrat izpostavil, če je bilo to sploh potrebno, nujno zdravstvene zaščite pred tremi najbolj smrtonosnimi nalezljivimi boleznimi te dobe: malarijo, aidsom in jetiko. Medtem ko javna sredstva veliko poročajo o aidsu, o ostalih dveh boleznih skorajda ni slišati, najverjetneje zaradi tega, ker pestita celine, ki ne spadajo v naš zahodni svet. In vendar podatki Svetovne zdravstvene organizacije napovedujejo, da se bo v naslednjih dvajsetih letih okužila z bacilom tuberkuloze milijarda vseh ljudi, od teh jih bo dvesto milijonov razvilo bolezen, petinštirideset

milijonov pa bo bolezen verjetno podleglo.

Množično premikanje ljudi, za katere so postala evropska tla križišče ali cilj njihovih poti, je sprožilo možnost, da vnašajo novi prišleki v zahodni prostor zelo odporne klice te bolezni. Zato se je tudi Evropa po ZDA odločila za okrepljen boj proti jetiki, ki se v naše kraje ponovno vrača, potem ko se je v prejšnjih desetletjih za silo umaknila. Osemindeset privatnih in javnih evropskih laboratorijev v koordinaciji pariškega Pasteurjevega instituta se je povežalo v iskanju novega učinkovitejšega cepiva, TB Vaccine Cluster, in novih učinkovitih antibiotikov, ki bi zatrli odporne bolezenske klice. Sedanj cepivo BCG (ba-

cil Calmette-Guerin) zavaruje pretežno otroke, in to predvsem pred tuberkuloznim meningitisom, toda besežiranje ne ščiti vse življenje in polovice odraslih.

Čeprav so na to misel prišli leta 1998, je koordinacija del stekla le v lanskem letu. Konzorcij ima jasen normativ, ki pospešuje kroženje informacij in dognanj. Podpirajo ga industrije, ki omogočajo hitrejšo raziskovanje in ustreznejše izbire. Nekaj sedanjih cepiv že daje glede imunskega odgovora dobre rezultate na poskusnih živalih. V naslednjih dveh letih bo mogoče preiti iz laboratorijskih prostorov na klinično eksperimentiranje v deželah v razvoju, ki imajo največje število obolelih in že učečen

program boja proti tuberkulozi. Po podatkih SZO je največja koncentracija jetičnih ljudi na jugu Afrike, v Indoneziji in nekaterih območjih Južne Amerike (več kot 250 primerov na 100.000 prebivalcev), nekoliko nižji odstotek obolelih za to boleznijo je v srednji Afriki in na skoraj celotni azijski celini (100 do 250 okuženih na 100.000 prebivalcev). Priče smo torej pravi eksploziji epidemije v deželah v razvoju, ki jih poleg slabih socialnih razmer in drugih nadlog pesti še ta huda bolezen. V dvaindvajsetih takih državah je zbranih kar 80% vseh svetovnih primerov tuberkuloze.

Raziskovalci so glede rezultatov optimisti. Računajo, da bodo tudi to bolezen izkoreninili s planeta, kot so že črne kozice in poliomiolit. Novo cepivo naj bi bilo nared čez deset let.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO V GORICI

USPEL SLAVNOSTNI VEČER OB 90-LETNICI SPDG

HARJET DORNIK

Imenitna proslava je v soboto, 31. marca, v Kulturnem domu obeležila 90. obletnico delovanja Slovenskega planinskega društva Gorica, enega od najstarejših združenj v naših krajih. Uvedel jo je oktet Simon Gregorčič iz Kobarida, katerega pesmi o prelepem gorskem svetu so skupno z nastopom recitatorjev kronale dva slavnostna govora večera. Program je slovesno povezovala Adela Klančič.

Prvi je številno občinstvo pozdravil sedanji predsednik društva Miran Čotar. Spregovoril je o devetdesetletni zgodovini društva, ki se je pričela takrat, ko so se 28.1.1911 goriški rojaki odločili za ustanovitev goriške podružnice SPD. Omenil je zelo plodno Tumovo obdobje, ko je bilo planinstvo namenjeno le nekaterim premožnejšim slojem, in kasnejši razvoj, med katerim se je društvo odprlo širšemu krogu ljubiteljev planin. In vendar nas na začetnik organiziranega planinstva na Goriškem vezeta dve rdeči niti, ki poudaril govornik: ljubezen do narave in obramba našega slovenskega značaja. Predsednik je omenil čas prve svetovne vojne, ki je zarezal globoke rane na teritoriju in v ljudeh, tako da so se mnogi razpršili po svetu in je tudi dejavnost društva zamrla, ter povojni čas, ko je planinstvo spet nekoliko zaživelo, a ni zapustilo veliko gradiva. Fašistične oblasti so 1927. leta med drugimi razpusstile tudi to društvo in planine so mnogim postale med partizanstvom drugi dom. Društvo je doživelo svoj obnovitveni občni zbor leta

FOTO BUMBACA

1945. Od takrat deluje neprekinjeno. Razcvet prvih let, ko je bil vzpon članstva velik in se je na planinskih plesih zbralo tudi šest sto ljudi, je ponovno zašel v krizo ob razmejitvi in spet je bil zadan udarec komaj obnovljenemu društvu. Predsednik je še omenil pomembnejše trenutke v zadnjih desetletjih. Leta 1969 je bil ustanovljen jamarški odsek, ki je samostojno zaživel kot "Kraški krti" in raziskuje predvsem doberdobski kras, pred tridesetimi leti pa rekreacijski odsek. Ponovno je oživele tudi smučarska dejavnost, v katero se vključuje predvsem mladina. Nazadnje je govornik poudaril pobude, ki so spremenile sobotno osrednjo prireditel v Kulturnem domu, in sicer razstavo v predverju doma, pri kateri je sodelovalo 18 fotografov s 50 barvnimi fotografijami, in pokrajinsko smučarsko prvenstvo na Trbižu, s katerim so tudi želeli predstaviti društvo širši italijanski javnosti.

Za njim je prevzel besedo slavnostni govornik večera Matjaž Kmecl. Prejšnjemu zgodovinskemu pregledu je dodal nekaj utrinkov iz življenja zna-

menitih gornikov, ki so v preteklosti vodili planince, in osebnih. Barvito je spregovoril o Henrikumu Tumi, Klemenu Jugu, Ludviku Zorzutu in Zorku Jelinciču. Zaustavil se je pri planinskih pastirjih, "ljudeh neomejenih razgledov in obzorij", v katerih se je prvi vselil upor pred tujci, pri TIGRu in partizanstvu. "Svobodnost je dobesedno vgrajena v planinsko dušo, je dejal, zato je povsem samoumevno, da je bilo '45. leta med slovenskimi organizacijami prvo priklicano k življenju Slovensko planinsko društvo". V zgodovini SPD "zaznamo pogum, veselje in vero v prihodnost, njeno svetlobo", vsa društvena dejavnost preteklih let je "živa priča vitalnosti in povezovalne moči, s katero so slovenski planinci tod vztrajali v ljubezni do svojih gora, četudi v najhujših časih". Ta osnova te čudovite ljubezni vodi delovanje društva še danes. "Kdo se ne bi veselil takšnega jubileja!", je pritrtil slavnostni govornik.

Na večeru so se pesmi članov okteta Simon Gregorčič prepletale z recitacijami poezij o planinskem svetu, ki so jih po-

dali Jasmin Kovic, Sara Hoban in Marko Černic. Na slavnosti so za svojih petdeset let in več rednega članstva pri društvu prejeli priznanje Vilma Bregant, Tuša Gravner, Nada Komjanc, Saša Grion, Milan Brešan, Zorko Čotar in Edi Bavcon. Tople pozdrave in čestitke je za Planinsko zvezo Slovenije, njenih 231 včlanjenih planinskih društev z več kot 74.000 člani prinesel podpredsednik Borut Peršolja. Poudaril je, da je v tem večeru doživel veliko potrditev slovenstva in ljubezni do slovenskih gora, do tradicije, do pomembnega dela zgodovine, ki so ga planinci tostran in onstran meje skupaj sooblikovali. Zaključil je z besedami, da je Planinska zveza pred par leti imela poseben dogodek: osvojen je bil zadnji osemtisočak, Annapurna. "Slovenska smer, ki jo devetdeset let vlečete v Goričko, je nedvomno primerljiva s tem velikim uspehom!" Za njim je za ZSSDI čestital predsednik Kuferzin. Posebej je poudaril obnavljanje smučarske sekcije, ker to pomeni ukvarjanje z najmlajšimi in hkrati način, kako posredovati našo identiteto tudi v širšem italijanskem okolju. Šport v veliki meri pomaga pri ucvrtitvi mirnega sožitja med tu živčima narodom, zato je ta plat delovanja prav tako pomembna kot narodna obramba.

Po zadnjih dveh pesmih okteta Simon Gregorčič se je slavje preselilo v malo dvorano in nadaljevalo ob sprošenih pogovorih in spominih, v družbi posebne priložnostne kapljice in ob trdni volji, da se planinci spet srečajo na okrogli stoletnici društva.

NAGRADE IN ODLIČJA "JUVENTUSSI 2000"

Z leve: Jaro Furlani, dr. Drago Legiša, Mateja Bogatec (Foto Kroma)

Deželno Združenje italijanskih športnih časnika (Unione Stampa Sportiva Italiana - USSI) za Furlanijo-Juljsko krajino v sodelovanju s fundacijo Tržaške hranilnice in družbo Generali je 2. t.m. v restavraciji Dama Bianca v Devinu priredilo že tradicionalno podeljevanje nagrad Juventussi, ki so namenjene perspektivnim mladim športnikom. Ti so prejeli tudi štipendije, ki sta jih prispevali fundacija Tržaške hranilnice in družba Generali v spomin na časnika Marca Luchetto, ki je leta 1994 tragično umrl v Mostarju.

Letošnji nagradi Juventussi 2000 sta prejela dva naša slovenska zamejska športnika, in sicer rolkarica kriške Mladine in državna reprezentantka Mateja Bogatec ter jadralca sesljanske Čupe, ki je osvojil bronasto kolajno na svetovnem prvenstvu optimistov, Jaro Furlani. Nagrado za življenjsko delo na področju športnega časnika pa je prejel naš odgovorni urednik dr. Drago Legiša, ki je na Radiu Trst A, kamor je prišel leta 1973 in kjer je postal tudi odgovorni urednik slovenskih poročil, vrsto let sledil športnemu dogajanju, zlasti s spremljanjem nogometnih ekip v deželi F-Jk. Kot je v predstavitvi dejal njegov naslednik Saša Rudolf, je Legiševo delo dokaz, da športni časnika

mora biti resen, korekten in da mora poročati o tem, kar vidi.

Poleg Bogatecve, Furlanija in Legiše so priznanja prejeli še: Alfio Surza za življenje v športu, bivši hokejist Romano Martellani za športnika iz preteklosti in selektor italijanske ženske sabljaške reprezentance Andrea Magro. Kot odlični športnik in dijak je štipendijo prejel tudi mladi peterbojec Auro Franceschini.

Na ponedeljkovi slovesnosti, na kateri so spregovorili predsednik deželne olimpijskega odbora CONI Emilio Felluga, devinsko-nabrežinski župan Marino Vocci in podpredsednik fundacije Tržaške hranilnice Tito Favaretto, je predsednik deželne USSI-ja Augusto Re David poudaril, kako športno časnika ni časnika B kategorije, ampak predstavlja vežbalščev, ki omogoča tudi dostop do vrhov časnikaške kariere.

Čestitkam, ki so jih prejeli nagrajenci in zlasti mlada Mateja Bogatec in Jaro Furlani, se pridružujemo tudi časnikaški in vsi pri Novem glasu. Ob tej priložnosti seveda posebej čestitamo svojemu odgovornemu uredniku dr. Legišu za priznanje z željo, da bi še naprej pozorno spremljal športno in drugo dogajanje na krajevni in na širši ravni.

IŽ

ODBOJKA / POGOVOR: LUČO BATTISTI

SKUPNI PROJEKTI, IZZIV ZA MLADE

IGOR COTIČ

V tem obdobju se prevešajo mladinska pokrajinska prvenstva v najzanimivejše dogajanje, ko se po rednem delu najboljše ekipe potegujejo za osvojitev najvišje stopničke. V prvenstvu under 13 si je moška ekipa priborila pravico do nastopa v sklepnem delu, kar potrjuje kakovost slovenskih društev pri delu z mladimi. Tako pri dečkih kot pri deklicah opravlja trenersko vlogo Lučo Battisti, ki je dober poznavalec mladinskih odbojarskih ekip, saj že vrsto let vodi mladinske ekipe pri SZ Soča in je obenem že peto leto selektor goriške reprezentance U15. Po prvenstveni tekmi smo ga zaprosili za pogovor, na kar je rade volje pristal.

Lučo, kako ocenjuješ potek prvenstva U13?

Z uspehom naših dečkov in deklic sem povsem zadovoljen. Če je bil uspeh dečkov pričakovani, so deklice z napredkom, ki so ga pokazale med letom, prijetno presenetile. Pri projektu dečkov sodelujemo z

ekipo OK Val. Skupino sestavljajo dečki, ki so zelo perspektivni, delavni in kažejo veliko zanimanja do odbojke, saj redno zahajajo na treninge. Nekateri celo nastopajo v prvenstvu U15, kjer si nabirajo bogate izkušnje. Poudaril bi, da so se v sezoni spletle med igralci dobre prijateljske vezi tako na igrišču kot izven njega, kar je nedvomno bistveno za uspeh v kolektivnih igrah, kot je odbojka. Še posebno sem zadovoljen z napredkom, ki so ga mladi odbojkarji pokazali v napadu. Če bodo obdržali resen pristop do dela, bodo v prihodnje dosegli še veliko športnih uspehov.

Z veseljem pozdravljam tudi projekt na mladinskem ženskem področju, ki sta ga skupno izdelali SZ Olympia in SZ Soča. Ekipo, ki nastopa pod skupnim imenom Soča, sestavljajo deklice, ki prihajajo od Plešivega do Doberdoba. Na začetku sezone delo ni steklo povsem gladko, in to predvsem z organizacijskega vidika, v nadaljevanju pa je postrtovalno delo odbornikov pripomoglo k

temu, da je skupina deklet prerasla v soliden kolektiv, ki predvaja dinamično igro. Deklice, ki so se po rednem delu prvenstva uvrstile pod sam vrh lestvice, bi lahko segle še po višjih rezultatih, če ne bi bile preobremenjene z drugimi dejavnostmi.

Kako gledaš na skupne projekte društev?

Odborniki se dobro zavedajo, da je prihodnost v mladih, zato posvečajo veliko pozornosti mlajšim silam. Zaradi demografskega padca je po eni strani oblikovanje skupnih projektov nujna, po drugi strani pa kaže združena pot veliko sončnih plati, od razbremenitve stroškov in medsebojnega sodelovanja pri odpravi organizacijskih težav vse do velike motivacijske vrednosti, ki jo za mlade igralce nedvomno ima nastop v združenem moštvu.

Ti daje delo z mladimi veliko zadoščenja?

Delo z mladimi predstavlja zame tako osebno kot profesionalno obogatitev, saj lahko že med sezono pri vsakem posameznem igralcu zaznaš vidne napredke tako s tehničnega kot z osebnostnega vidika.

Zahvaljujem se ti za pogovor in ti želim še veliko športnih užitkov.

NOGOMET / KVALIFIKACIJSKI TEKMI ZA SP 2002

ITALIJA PREGAZILA LITVO, SLOVENIJA IZENAČILA Z JUGOSLAVIJO

ERIK DOLHAR

V italijanskem in slovenskem taboru se veselijo. V sredo, 28. marca, je namreč Italija v Trstu gladko pramagala Litvo s 4-0, Slovenija pa je v Ljubljani izenačila z Jugoslavijo z 1-1.

Nasprotnik Italijanov pa res ni bil nezadržen. Po dva gola sta dosegla Inzaghi, ki vselej igra z državno reprezentanco kot preprojen, in Del Piero, ki spet igra, kot zna. V Ljubljani pa je že vse kazalo, da bo Slovenija poražena zapustila stadion za Bežigradom, vendar je Zlatko Zahovič v 94. minuti iz prostega strela izenačil zadetek, ki ga je dosegel Parmin napadalec Milošević v prvem polčasu.

Slovinci tokrat niso igrali, tako kot znajo. Pred polnimi tribunami so predvsem v prvem delu igre igrali blede, kar so izkoristili Jugoslavlani in povedli. Sam slovenski selektor Katanec je izjavil, da so bili Jugoslavlani boljši, vendar da pa je neodločen izid vseeno najbolj pravično plačilo za obe najsterici.

Po srečanju v Trstu je Italija praktično že kvalificirana za svetovno prvenstvo, kar je podčrtal tudi trener Trapattoni. V Ljubljani pa so se veselili pozno v noč po nenadejanem izenačenju Zahoviča v zadnjih minutah tekme. Katanec je bil seveda zadovoljen z izidom, manj pa z igro. Selektor je bil zadovoljen s točko in tudi s karakterjem svojih varovancev, ki se kljub neugodnemu izidu niso predali, kar se jim je na koncu obrestovalo: "Z mojega vidika igra ni bila lepa, a za zanimivo predstavo ni bilo prave možnosti. Za to je kriv nasprotnik, ki je igral organizirano in pametno. Jugoslavlani, pri katerih se ni poznala odsotnost Ugoviča, Stojkoviča, Druloviča, Mijatoviča, so se zaprli na svojo polovico, tako da je bilo igrati zelo težko. Mučili smo se z organizacijo igre, saj je pri njej izredno pomembno, da igra tudi zadnja linija. V naši obrambni vrsti pa je bilo velikonovih igralcev," je dejal Katanec, ki je prepričan, da bo na povratni tekmi v Beogradu veliko lažje igra-

ti: "Mislim, da je bilo naše srečanje kopija tekme med Jugoslavijo in Svico. Proti Švicarjem so se mučili Jugoslavlani, ki so nasprotniku puščali več prostora. Nekaj takega pričakujemo na našem drugem dvoboju". Katanec je opozoril še na eno negativno dejstvo, s katerim so se morali srečati njegovi varovanci. Sprememba klime - v Moskvo so odpotovali v toplem vremenu, v Rusiji doživeli pravo zimo, se spet vrnili v pomlad, ki pa se je čez noč spet spremenila v zimo, jim je odvzela moči, kar je bilo pri igralcih, ki v svojih klubih sedijo na klopi, še posebej očitno. "Igralci so dali vse od sebe. Ob vseh težavah, ki so nas spremljale v zadnjem času, smo izlekli maksimum. S točko smo lahko zadovoljni," ni skrival zadovoljstva selektor. V slovenskem taboru se z razpletom kvalifikacij ne obremenjujejo. Vodja "čete" skuša prepričati igralce, da razmišljajo le o naslednjem tekmeču in ne o končni uvrstitvi na lestvici. Vsekakor pa je optimizem še naprej prisoten, še posebej, ker se bo verjetno položaj pred naslednjimi tekmami izboljšal.

Na tekmi za Bežigradom pa sta jo huje skupila dva nogometišta: jugoslovanski napadalec Savo Milošević in Aleksander Knavs v slovenski vrsti.

15

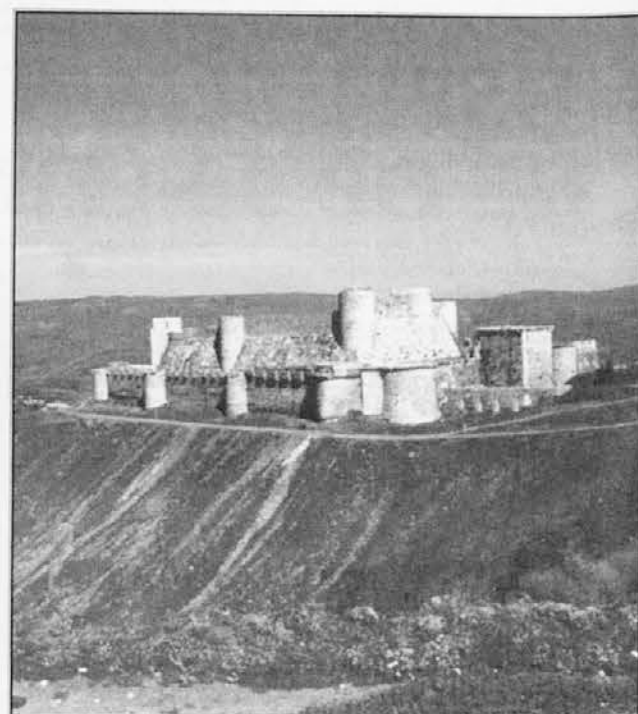
ČETRTEK,
5. APRILA
2001

Ruševine svetišča sv. Simeona Stolpnika, asketa iz 5. stoletja

Steber sv. Simeona

Krak vitezov, mogočna trdnjava

16

ČETRTEK,
5. APRILA
2001

POTOVANJE Z NOVIM GLASOM PO JORDANIJI IN SIRIJI OD 12. DO 20. MARCA

PO SLEDOVIH ANTIČNE CIVILIZACIJE, SVETOPISEMSKIH KRAJEV IN KRŠČANSKIH SPOMENIKOV (2)

V soboto, 17. marca, smo se odpravili v Qualat Saman, v 60 km oddaljeno utrdbno oz. svetišče sv. Simeona Stolpnika (Stilita), ki je živel v 5. stoletju ter večidel svojega življenja preživel kot asket na stolpu, kjer je stoje prenašal vročino in mraz, dež in sneg, vetrove in nevihte in pridigal množicam romarjev dvakrat na teden. Njegov podvig je značilen za sirske Cerkev. Na poti, v avtobusu, nam je naš duhovni vodja spregovoril tudi o nekaterih svetnikih sirske Cerkev, kot so sv. Efreem Sirski, sv. Janez Damaščan, sv. mučenec Sergij, Bak in Tekla. Krščansko skupnost sestavljajo verniki grškopravoslavne Cerkev ali Melkiti, sirske pravoslavne Cerkev ali Jakobiti ter katoličani vzhodnega melkitskega in tudi rimskega obreda, slednjih je komaj peščica, drugi kristjani predstavljajo 13% vsega prebivalstva, ki šteje okrog 17 milijonov ljudi.

V mestu Haleb (nad 3 mil. preb.) smo občudovali starodavno trdnjavo na griču (Cittadello), največje karavansko postajališče, kraljevo palačo in slikovito tržnico-suk (največja na Srednjem vzhodu). Bele hiše in vile z vrtovi cipres, palm in gabra, fig ter mandarinov so nam olepšale pogled na to skoro zaradi prometa kaotično, a zelo zanimivo in lepo mesto. Peljali smo se tudi mimo mestne četrti kristjanov in velike mošeje iz 7. stoletja ter po glavni cesti 7. aprila, ki je največji praznik za Sirijo. Zvečer istega dne smo prispeli v lepo mesto Homs. V okolici Homsa so znana kmečka področja in največja rafinerija. Hodili smo po ulicah mimo trgovin in trgov. Stopili smo v cerkev, kjer hranijo pas, ki naj bi bil last Matere Božje, in videli tudi cerkev sirske pravoslavne obreda. Smetarji bi imeli povsod veliko dela, ker ljudje ne pobirajo smeti, to daje dokaj čudno podobo zane-marjenosti in brezbržnosti.

Po gričevnatem pobočju, mimo obdelanih polj, smo prispeli do nekdanje utrdbne križarjev, dobro ohranjene trdnjave vitezov, imenovane Krak vitezov (kurdska beseda krak pomeni trdnjava). Trdnjava je na višini 750 m nad morjem. Zgrajena je bila leta 1142 in leta 1271 jo je zavzel kralj Mamelukov Baybars, s tem je bilo konec križarske oblasti v Siriji, medtem ko sta Antiohija in Jeruzalem že sto let prej padla v islamske roke. Ob vznožju trdnjave še danes leži krščansko naselje Al Houmeira s samostanom sv. Jurija.

V nedeljo nas je čakalo še eno presenečenje. Peljali smo se v hribovito vas Maalula na nadmorski višini 1650 m. V njej živi okrog 5000 prebivalcev, predvsem krščanske vere. Takoj ob prihodu v vas, kjer smo se ustavili za slikanje, so pritekli trije otroci in zapeli nekaj pesmi v aramejščini, v jeziku, ki je bil najbližji Jezusovi govornici. Najprej smo obiskali cerkev sv. mučenca Sergija in Baka, ki naj bi bila leta 297 mučena. Menihi sv.

Bazilija, katoličani, kot sem zvedel pozneje, oskrbujejo svetišče, ki hrani lepe starodavne ikone. Dve ikoni Kristusa in Matere Božje je samostanu podaril poljski general Anders iz 2. svetovne vojne. Mlado dekle nam je zmolilo v aramejščini Očenaš, mi pa v slovenščini in nato smo zapeli. Obiskali smo še drugo cerkev in samostan v pečinah, ki je posvečen mučenki sv. Tekli. V njem živijo menihinje grškopravoslavne Cerkev. Pili smo tudi čudodelno vodo iz izvira sv. Tekle. Največji praznik te vasi obhajajo 14. septembra, na dan Povišanja sv. križa.

Pohiteli smo, ker se je bližal večer, in izpustili iz programa samostan v Saydnayi, kjer naj bi hranili najstarejšo ikono Device Marije. Zvečer smo srečno prispeli v Damask, kjer smo v frančiškanski cerkvi imeli nedeljsko sv. mašo.

Ponedeljek, praznik sv. Jožefa, je bil namenjen ogledu Damaska. Najprej smo voščili vodji Jožetu, Jožici in Pepiju Pintarju, ki so nas pri kosilu počastili s pijačo.

V Damasku smo si najprej ogledali Narodni muzej, ki hrani arheološke spomenike iz pomembnih sirske krajev, nato krščanski del mesta, kjer je tudi cerkev sv. Ananije, ki je nekdanji Savlu, pozneje apostolu Pavlu, vrnil vid, da je spregledal in postal apostol narodov. Popoldne smo videli še suk, Saladinov mavzolej ter Omajadovo mošejo, ki je verjetno največja v arabskem svetu; v njej hranijo glavo Janeza Krstnika. V začetku maja jo bo obiskal sedanji papež in zmolil v njej Očenaš. Zaradi obiska bolgarskega državnega predsednika smo morali tudi mi počakati za vstop v to veličastno mošejo. Naj še omenim, da smo zadnji večer v Damasku prisostvovali folklornemu plesu dervišev. Njihov ples, kot nam je pojasnil naš vodič, ima danes samo folkloristični pomen.

Zadnji dan našega bivanja v Damasku je bil prežet s skrbjo, kako bo z letalskim prevozom, ker smo zvedeli, da v Italiji stakajo. Z letališča v Damasku smo odleteli z enourno zamudo, v Milanu pa smo čakali še eno uro in nekaj pred 22. smo srečno prileteli na ronško letališče.

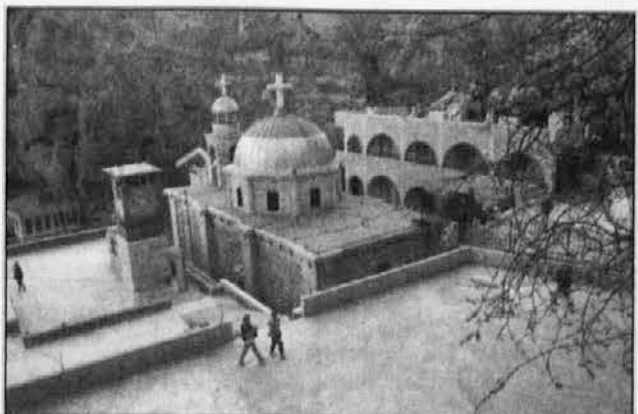
Ves čas potovanja nas je spremljalo lepo vreme, le v Petri je bilo oblačno, kar nam je olajšalo pot v globoki soteski med skalami. V Siriji se je začel pomlad, podnevi je temperatura dosegla 20-25 stopinj, jutro in večeri so bili hladnejši. Bogu hvala za vse lepo, kar smo doživeli, za srečno potovanje in prijetno družbo. Zahvala tudi potovalni agenciji IOT za vso tehnično izvedbo izredno zanimivega potovanja in vsem, ki so z Novim glasom pripomogli k uresničevanju velikopoteznega in nepozabnega načrta.

JM / KONEC

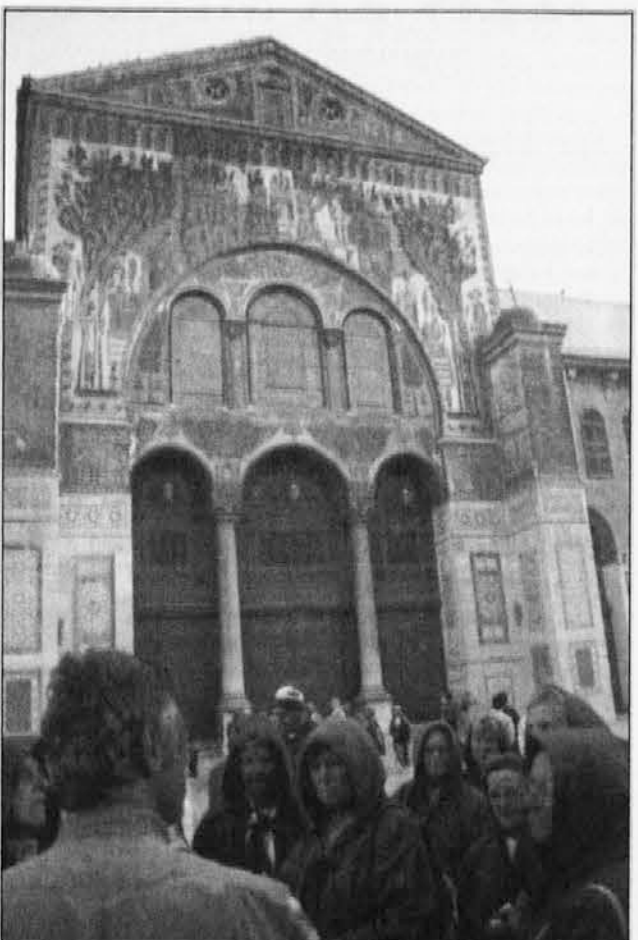
PS. Udeleženci se zahvaljujejo za lepo uspeli izlet vodji dr. Jožetu Markuži in osebju na upravi Novega glasa.

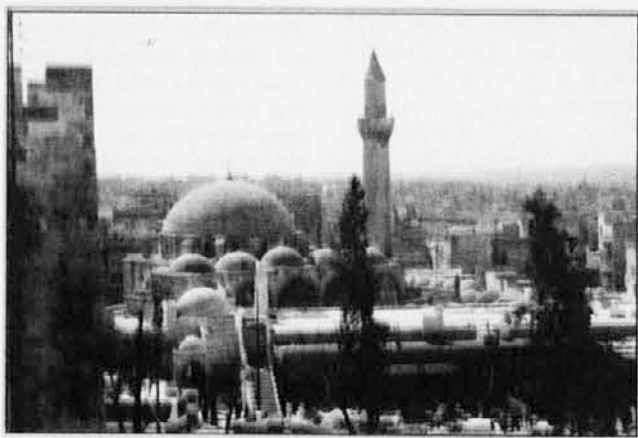
Maalula: otroci recitirajo pesmi v aramejščini

Maalula: cerkev in samostan, posvečen sv. Tekli

Damask: pred Omajadovo mošejo

Haleb (Alep): pogled na veliko mošejo sredi mesta

Damask: notranje dvorišče Omajadove mošeje